

ምዕራፍ 82 - መንፈስ ቅዱስ በቅድስት ሥላሴ

እስከ አሁን በዚህ ጥናት የእግዚአብሔርን መንፈስ ግብር ከብሉይ ኪዳን ዘመን ከዓለም ፍጥረት ጀምሮ በጋርዮሽ ጸጋ የመንፈስ ቅዱስን ተሳትፎ፣ እንደዚሁም ከትሥጉቱ ጀምሮ እስከ ዕርገቱ ድረስ ከክርስቶስ ጋር የመንፈስ ቅዱስን መገኘትና ትብብር መርምረናል። ይህን ስናደርግ ግን ምንም እንኳን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በጸሎተ ጎሙስ በሰፊው ስለ ሌላው አጽናኝ ቢያስተምርም፣ የመንፈስ ቅዱስ ቀን በዓለ ጎምላ መሆኑን ተረድተናልና ከቀድሞው ይልቅ ስለ መንፈስ ቅዱስ የምንማረው በሐዋርያት ሥራ ከዚያ ቀን ጀምሮ ከተጻፈ አስተርጓሚ ታሪክና ከዚያም በኋላ ከተጻፉ መልእክታት ነው።

ትምህርተ ሥላሴን ባጠናንበት ጊዜ አብን፣ ወልድንና መንፈስ ቅዱስን በአንድነት ተመለከትናቸው (1)። በዚህ ጥናት ግን ስለ መንፈስ ቅዱስ ብቻ እየተመለከትን ትምህርታችንን እንቀጥላለንና አንዳንድ ጥቅሶችን ከዚህ አቅጣጫ ስንመረምር ተጨማሪ ትምህርት እናገኛለን። ከምዕራፍ 25-28 ካገኘነው ትምህርት ውስጥ ለዚህ ምዕራፍ አስፈላጊ የሆኑት ነገሮች የሚከተሉት ናቸው፡-

ሀ) አንድ አምላክ ብቻ አለ።

ለ) በአንዱ አምላክ ሦስትነት አለ፤ ይህም በሦስቱ አካላት ማለት በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ተገልጧል።

ሐ) አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በህላዌ፣ በባሕርይ፣ በባሕርይ መገለጫዎች፣ በመለኮትና በፈቃድ አንድ ናቸውና ይተካካላሉ፤ አይበላላጡም።

መ) አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በስም፣ በአካል (በአካልነት) እና በግብር ይለያሉ።

ሠ) የስም አጠራርና ቅደም ተከተል አለ፤ ይህም አብ፣ ወልድ መንፈስ ቅዱስ የሚለው ነው።

ረ) ሦስቱ አካላት በግብራቸው ይታወቃሉ፤ ይህም ምግባራዊ ሦስትነት ተብሏል።

ሰ) ከምግባራዊ ሦስትነት በስተ ጀርባ ህላዌያዊ ሦስትነት ይገኛል (2)።

ሸ) ከአርጌንስ ጀምሮ ከአበው መካከል ልዩ ልዩ ሊቃውንት የእግዚአብሔርን አንድነት ለመጠበቅ የሦስቱ ህላዌ በአብ መመሥረቱን አስተማሩ። የደማስቆው ዮሐንስ ግን በተለይ የእግዚአብሔር አካልነት፣ አንድነትና ህላዌ በሦስቱ አካላት በአንድነት መሆኑን አስተማረ፤ ይህም የበለጠ ተቀባይነት ያለው ነው (3)።

የዚህ ምዕራፍ ዋና አሳብ፣ «ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ፣ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ እርሱ ስለ እኔ ይመስከራል» የሚለው ነው፤ ዮሐ. 15፥26። በዚህ ጥቅስ ጌታችን ስለ መንፈስ ቅዱስ ግብር ሐዋርያትን አስተምሯል፤ ሲያስተምርም ስለ ምግባራዊ ሦስትነት ልዩ ልዩ ነገሮችን ገልጧል። ሊቃውንት ግን በዚህ ጥቅስ መሠረት ስለ ህላዌያዊ ሦስትነት ማስተማር በሚገባቸው ትምህርት ምንነት ላይ ላይስማሙ ይችላሉ። ጥቅሱ መንፈስ ቅዱስ ከአብ እንደሚወጣ (እንደሚሠርፅ) በግልጽ ያስተምራል፤ ይሁን እንጂ እዚህ ላይ ሁለት ዐይነት አስተሳሰብ አለ። ይኸውም አንደኛው አስተሳሰብ ከወልድ ጭምር መሥረፁን የሚመለከት ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ፣ ሥርፀቱ ከወልድ ጭምር ነው ከተባለ አሠራሪው ከአብ በሚሠርፅበት አኳኋን ነው ወይስ በሌላ ዐይነት መንገድ? የሚል ነው (4)።

እንግዲህ ከዚህ በፊት የጻፍነውን በዝርዝር ሳንደግም፣ የመንፈስ ቅዱስን አካላዊነት፣ ፍጹም አምላካነትና ሥርፀት እንመርምር።

ሀ) የመንፈስ ቅዱስ አካላዊነት

መንፈስ ቅዱስ መንፈስ በመሆኑ ባሕርይ ረቂቅ (የማይታይ፣ የማይዳሰስ) ነው። ይሁን እንጂ የእግዚአብሔርና የሰው አካላዊነት አንድ ባይሆንም፣ ብዙ ግንኙነት አለ፤ ሰው በእግዚአብሔር መልክ ተፈጥሯልና (5)። አንዳንድ ሰዎች በእግዚአብሔርና በእግዚአብሔር መንፈስ መካከል ያለው ግንኙነት በፀሐይና በፀሐይ ብርሃን ወይም ሙቀት መካከል ያለውን ግንኙነት እንደሚመስል ያስባሉ። የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ግን በእግዚአብሔርና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለው ግንኙነት አካላዊ እንደሆነ በግልጽ ያስረዳል። ይህም በሚከተሉት ሁኔታዎች ይታያል፡-

1. የመንፈስ ቅዱስ ተሳትፎ በሥላሴ ግብር

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰዎች በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንዲጠመቁ አዘዘ፤ ማቴ. 28፥19-20። ከዚህ ትእዛዝ የመንፈስ ቅዱስን አካላዊ መሆን የሚያረጋግጡ በተለይ ሦስት ምክንያቶች ይታያሉ፡-

ሀ) አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ስም እንጂ ስሞች ተብለው በብዙ ቊጥር ባለመቄጠራቸው ልዩ ግንኙነት እንዳላቸውና አንድ ዐይነት መሆናቸውን ማሰብ አመክንዮታዊ ነው።

ለ) አብና ወልድ አካላውያን መሆናቸው መንፈስ ቅዱስም አካላዊ እንደሆነ ማሰብን ያስከትላል።

ሐ) ሰዎች በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም በመጠመቃቸው ከእያንዳንዱ የሥላሴ አካል ጋር ግንኙነት ይኖራቸዋል፤ ከአብና ከወልድ ጋር የሚደረገው ይህ ግንኙነት አካላዊ እንደመሆኑ፣ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ያለው የሰው ግንኙነትም አካላዊ መሆኑ የማያጠራጥር ነው።

በማቴዎስ 28፥19-20 አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በአንድነት እንደተጠቀሱ ሁሉ፣ በብዙ ሌሎች አንቀጾችም ግብራቸውና ግንኙነታቸው በአንድነት ይብራራል። በዚህ ሁኔታ ሲጠቀሱም በአካልነታቸው መካከል ልዩነት እንዳለ የሚጠቁም ምንም ፍንጭ አይገኝም። በዚህ ጥቅስ ግብራቸው አንድ ነው፤ ይኸውም ሰዎች በእነርሱ ስም ይጠመቃሉ። በብዙ ሌሎች አንቀጾች ግብራቸው ልዩ ልዩ ቢሆንም፣ ሥራቸው ወደ አንድ ግብ እንደሚመራ ይታያል። ለምሳሌ፣ ሐዋርያው ጳውሎስ በመልእክቱ፣ «የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ፣ የእግዚአብሔርም (የአብም) ፍቅር፣ የመንፈስ ቅዱስም ኅብረት ከሁላችሁ ጋር ይሁን» ይላል፤ 2ቆሮ. 13፥14። እዚህ ላይ የሦስቱ አካላት በረከቶች (ጸጋ፣ ፍቅር፣ ኅብረት) የተለያዩ ቢሆኑም፣ ሦስቱ አካላት ለምእመናን አንድ ዓላማ ያላቸው መሆኑ ግልጽ ነው። ሐዋርያው ጴጥሮስም በመልእክቱ መክፈቻ ላይ «...እግዚአብሔር ምርጦች፣ እግዚአብሔር አብ አስቀድሞ ካወቃቸው፣ ኢየሱስ ክርስቶስን ለመታዘዝ በደሙ ለተረጨትና በመንፈስ አማካይነት ለተቀደሱት...» ብሎ ለምእመናን ሲጽፍ፣ አብ አስቀድሞ ዐውቆ እንደመረጣቸው፣ ወልድ ደሙን እንዳፈሰሰላቸውና መንፈስ ቅዱስ እንደቀደሳቸው በድኅነት የሦስቱን አካላት ግብር አብራርቷል፤ 1ጴጥ. 1፥1-2 አ.መ.ት። እንደዚሁም ሦስቱ አካላት በአንድ አንቀጽ ሲጠቀሱ፣ አካልነት አንድ ዐይነት መሆኑንና ግብራቸው ልዩ ልዩ ቢሆንም፣ ግባቸውና ዓላማቸው አንድ መሆኑን ማየት ጠቃሚ ነው፤ ይህም ሁሉ ስለ መንፈስ ቅዱስ አካላዊነት ታላቅ ማረጋገጫ ነው (6)።

2. ከአብ ጋር ያለው ግንኙነት

መንፈስ ቅዱስ «ኢየሱስን ከሙታን ያስነሣው» የእርሱ (የእግዚአብሔር) መንፈስ ነው፤ ሮሞ 8+11። እርሱም «ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ» ነው፤ ዮሐ. 15+26። ከአብ የሚወጣ (የሚሠርፅ) በመሆኑ ሁልጊዜ የሚወጣ እንጂ አንድ ጊዜ የወጣ እንደሆነ የሚያሳይ አይደለም፤ ግሱ የአሁን ጊዜ ግስ ነውና። እንግዲህ አንድ ሰው መንፈስ ቅዱስ እንደ ፀሐይ ብርሃንና ሙቀት ኢአካላዊ ገይል ነው ማለት አይቻልምን? ብሎ ቢከራከር መልሳችን እርሱ የእውነት መንፈስ ተብሏል፤ ደግሞም ቅዱስ መንፈስ ነው፤ ከዚህ የተነሣ መንፈስ ቅዱስ ኢአካላዊ ነው አይባልም ብለን መልስ መስጠት እንችላለን።

«የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር... ይመረምራል... ከእግዚአብሔር መንፈስ በቀር ለእግዚአብሔር ያለውን ማንም አያውቅም» (1ቆሮ. 2+10-11) የሚለው ጥቅስ የመንፈስ ቅዱስን አምላካዊ አካልነት ይገልጣል፤ እንደዚሁም መንፈስ ቅዱስ «... እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ስለ ቅዱሳን ይማልዳልና» በማለቱ ምእመናን በጸሎት ሲደክሙ በልባቸው እየኖረ እንደሚያማካቸው እናስተውላለን፤ ይህም በአብ ፊት አካላዊ የሆነ ሥራ ነው፤ ሮሞ 8+26-27።

3. ክርስቶስ ጋር ያለው ግንኙነት

በምዕራፍ 81 መንፈስ ቅዱስ ከኢየሱስ ጋር የሚሠራውን ሥራና ትብብራቸውን በዝርዝር መርምረናልና ይህ ግንኙነት አካላዊ እንደነበረና ይኸውም በሁለት አካላት መካከል ያለ ግንኙነት እንደሆነ አይተናል። ጌታችን «ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል» በማለቱ ይህ አጽናኝ እንደ እርሱ ያለ ሌላ አጽናኝ መሆኑን ገልጧል፤ ዮሐ. 14+16። ክርስቶስ «ሌላ» ሲል በአማርኛ ቋንቋ አጠቃቀም መሠረት እንደ እርሱ ያለውን ወይም ከእርሱ የተለየውን ሲያመለክት ይችላል። ሆኖም በግሪክ ቋንቋ ለእነዚህ ሁለት አሳቦች ሁለት ቃላት አሉና በዚህ ጥቅስ የግሪኩ ቃል «አሱስ» እንደ እርሱ ያለውን ያመለክታል (7)።

ደግሞም መንፈስ ቅዱስ እንደ ክርስቶስ አጽናኝ በመሆኑ እንደዚሁም አጽናኝ ሆኖ ሐዋርያትን ሁሉ በማስተማሩ ክርስቶስ የነገራቸውን ሁሉ በማሳሰቡ ስለ ክርስቶስ በመመስከሩ ሐዋርያትን ወደ እውነት በመምራቱ የሚመጣውን በመናገሩ ክርስቶስን በማክበሩና ለክርስቶስ ካለው በመውሰዱ አካላዊ መሆኑ ግልጥ ነው፤ ዮሐ. 14+16+26፤ 15+26፤ 16+13።

4. ምእመናን ጋር ያለው ግንኙነት

መንፈስ ቅዱስ ምእመናን ጋር የሚገናኘው እነርሱ በክርስቶስ ስለሆኑ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እስኪከበር ድረስ መንፈስ ቅዱስ ለምእመናን ራሱን አልገለጠም ነበር፤ «ኢየሱስ ገና ስላልከበረ መንፈስ ገና አልወረደምና» ተብሎ ተጽፏልና፤ ዮሐ. 7+39። ክርስቶስም «እርሱ ያከብረኛል፤ ለእኔ ካላኝ ወስዶ ይነግራችኋልና። ለአብ ያለው ሁሉ የእኔ ነው፤ ስለዚህ ለእኔ ካላኝ ወስዶ ይነግራችኋልና አልሁ» በማለቱ መንፈስ ቅዱስ በክርስቶስ ለሚኖሩ ራሱን መግለጥ ይወዳልና በሌላ መንገድ ራሱን ለመግለጥ የማይፈልግ ይመስላል፤ ዮሐ. 16+14-15። እርሱ የምእመናን አጽናኝና የእውነት መንፈስ በመሆኑ ለምእመናን ይናገራል (ዮሐ. 14+26)፤ ይመራቸዋል (ሐ.ሥ. 8+29+39፤ 10+19-20፤ 16+6)፤ እነርሱም የመንፈስ ቅዱስን እሳት ማዳፈን (1ተሰ. 5+19)፤ ማሳዘን (ኤፌ. 4+30) እና በእርሱ ፊት መዋሸት ይችላሉ፤ ሐ.ሥ. 5+3። መንፈስ ቅዱስ ኢአካላዊ ቢሆን ኖሮ እነዚህ ጥቅሶች ሁሉ አመክንዮታዊ ትርጉም አይኖራቸውም ነበር።

5. ከዓለም ጋር ያለው ግንኙነት

ከዚህ በላይ እንደተገለጠው ሰዎች በክርስቶስ እስኪቈጠሩ ድረስ መንፈስ ቅዱስ ለዓለም ሰዎች ራሱን አይገልጥም፡፡ ሆኖም ሰዎች ወደ ክርስቶስ እንዲደርሱ ይሠራልና እነርሱ በክርስቶስ አምነው በክርስቶስ ናቸው፡፡ መንፈስ ቅዱስ ይህን ሲያደርግ ዓለምን ስለ ገጢአት፣ ስለ ጽድቅና ስለ ፍርድ ይወቅማል፡፡ ይህንም ሥራ ሲሠራ ስለ ክርስቶስና ስለ ሰይጣን ሰዎች ያላቸው አሳብ ሲለወጥ፣ መንፈስ ቅዱስ በእነርሱ ዘንድ የሚሠራውን ላያስተውሉ ይችላሉ፤ ዮሐ. 16፥8-11፤ ሐ.ሥ. 7፥51፡፡ በዚህ ምክንያት ሰዎች በክርስቶስ እስኪያምኑ ድረስ መንፈስ ቅዱስ ኢአካላዊ ገይል እንደሆነ ማሰብ ይችላሉ፡፡

6. ከእስተርአዮ ጋር ያለው ግንኙነት

የእግዚአብሔር መንፈስ በብሉይ ኪዳን ዘመን የእግዚአብሔርን ቃል ለነቢያት እንደገለጠ በሰፊው አብራርተን ገልጠናል (8)፡፡ በአዲስ ኪዳንም እንደዚሁ መንፈስ ቅዱስ ለሰዎች የእግዚአብሔርን ቃልና ፈቃድ ሲገልጥ ብዙ ጊዜ ይታያል፡፡ እውነትንም የሚገልጠው በአካላዊ መንገድ መሆን አለበት፤ እንደዚህ ባይሆን ኖሮ፣ ሰው አካላዊ በመሆኑ ነገሩን አያስተውለውም ነበር፡፡ በዚህ መሠረት በኢየሩሳሌም ጉባኤ ውሳኔ፣ «... ለመንፈስ ቅዱስም ለእኛም መልካም መስሎ ታይቶናል» ተብሎ ተጽፏል፤ ሐ.ሥ. 15፥28 ኢ.መ.ት.፡፡

ሰዎች ቅዱሳት መጻሕፍትን ሲጽፉም፣ መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ቃል እንዲጽፉ ይመራቸውና ስሕተትን ከመጻፍ ይጠብቃቸው ነበር (9)፤ በዚህ መሠረት ሐዋርያው ጳውሎስ፣ «የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ... ይጠቅማል» በማለት ጽፏል፤ 2ጢሞ. 3፥16-17፡፡ መንፈስ ቅዱስ ኢአካላዊ ገይል ቢሆን ኖሮ፣ ይህን ሥራ መፈጸም አይችልም ነበር፡፡

7. የመንፈስ ቅዱስ አካላዊነትና የተሰነዘረበት ተቃውሞ

የአርዮስና የሰባልዮስ ተከታዮች በመንፈስ ቅዱስ አካላዊነት አያምኑም፡፡ እንግዲህ መንፈስ ቅዱስ አካላዊ ካልሆነ እንዴት ያለ ነው? ብለን ብንጠይቃቸውና ምናልባት አንድ ዐይነት የእግዚአብሔር ገይል ነው ቢሉ፣ «እግዚአብሔር የናዝሬቱን ኢየሱስን በመንፈስ ቅዱስና በጎይልም ቀባው» የሚለው በመንፈስ ቅዱስና በጎይሉ መካከል ማለት በማንነቱና በግብሩ መካከል ልዩነት እንዳለው ያሳያል (ሐ.ሥ. 10፥38፤ እንደዚሁም ሉቃ. 1፥35፤ 4፥14፤ ሮሞ 15፥13፤ 1ቆሮ. 2፥14 ይህን ልዩነት ይገልጣሉ)፡፡

ሌሎች ደግሞ «ፕኑማ» በግሪክ ቋንቋ ኢጾታዊ ቃል ነውና በዚህ ምክንያት መንፈስ ቅዱስ እንደ ማናቸውም ዐይነት «ነገር» አካላዊነቱ ሊታሰብ አይቻልም ይላሉ (10)፡፡ እውነት ነው፤ ፕኑማ ኢጾታዊ ነው፤ ሆኖም በዮሐንስ 16፥14 «እርሱ» ተብሎ የተተረጎመው የግሪኩ ቃል «ኤካይኖስ» ተባዕታይ ጾታ እንጂ ኢጾታዊ አይደለም፤ እንደዚሁም በኤፌሶን 1፥14 «እርሱ» በመባል የተተረጎመው የግሪኩ ቃል «ሆስ» መንፈስ ቅዱስ በተባዕታይ ጾታ የሚነገር መሆኑን ያሳያል፡፡ ከዚህም ሁሉ በላይ መንፈስ ቅዱስ እንደ ክርስቶስ ያለ ሌላ «ፓራክሊቶስ» (ጳራቅሊጦስ፣ አጽናኛ) ነው፡፡ ክርስቶስ በ1ኛ ዮሐንስ ፓራክሊቶስ (እዚህ ላይ በአማርኛ «ጠበቃ» ተብሎ ተተርጉሟል) ቃሉ ምቹት ወይም ማጽናኛ ተብሎ መተርጎም አይችልምና ይህ የመንፈስ ቅዱስን አካላዊነት የሚያረጋግጥ ነው፡፡

ለ) የመንፈስ ቅዱስ ፍጹም አምላክነት

መንፈስ ቅዱስ አካላዊ መንፈስ መሆኑንና ከእብ የሚወጣ መሆኑን ከተረዳን፣ እርሱ መለኮታዊ የመሆኑ አሳብ ተከትሎ ይመጣል፤ ዮሐ. 15+26። በሌላ አነጋገር አምላክነቱና አካልነቱ የተያያዙ ናቸው፤ ይህንም በምዕራፍ 26ሀ3 በብዙ ጥቅሶች ውስጥ አይተነዋል። እንግዲህ መንፈስ ቅዱስ እንደ አብና እንደ ወልድ ፍጹም አምላክ መሆኑን እንዴት ማስተዋል እንደሚያስፈልገን ማተት ይገባናል።

የሦስቱን አካላት አንድነት፣ በተለይ በፈቃድ፣ በባሕርይና በህላዌ በምዕራፍ 26ለ፣ ልዩነታቸውን ደግሞ በምዕራፍ 26ሐ ላይ መርምረናል። የሦስቱን ልዩነት የምናውቀው በራሳችን ሕይወት በሚያከናውኑት ግብራቸው ነው፤ ይህም በዐጭሩ አብ በክርስቶስ የመረጠን በመሆኑ (ኤፌ. 1+4)፣ ወልድ በሥጋው ገጢአታችንን በዕንጨት ላይ የተሸከመልን በመሆኑ (1ኢጥ. 2+24) እና መንፈስ ቅዱስ በእውነት ቃል የወለደን በመሆኑ ላይ (ዮሐ. 3+5፤ ያዕ. 1+18) የሚታይ ነው። ከዚህ ላይ የሚታየው ምግባራዊ ሦስትነትም ወደ ህላዌያዊ ሦስትነት ያመላክተናል (11)።

«አብ በራሱ ሕይወት እንዳለው፣ እንዲሁ ደግሞ ለወልድ በራሱ ሕይወት እንዲኖረው ሰጥቶታልና» (ዮሐ. 5+26) ብሎ በመናገሩ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የዘለዓለም ሕይወት በራሱ ስላለው ለሌሎች ሕይወትን መስጠት ይችላል፤ ዮሐ. 5+26-29። ክርስቶስ በራሱ ሕይወትና ግብር እንዳለው ሁሉ፣ መንፈስ ቅዱስም ከአብ ሲወጣ በራሱ ሕይወትና ግብር እንዳለው ማስብ ይገባናል፤ ዮሐ. 15+26። እርሱን የአብ መሣሪያ አድርገን ልንመለከተው አይገባም፤ በራሱ ሕይወት አለ፤ ራሱን የቻለም ነው (12)። ሐዋርያው ጳውሎስ፣ «መንፈስም የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ስንኳ ሳይቀር ሁሉን ይመረምራል...» የሚለውን ሲያብራራ፣ «በእርሱ ውስጥ ካለው ከሰው መንፈስ በቀር ለሰው ያለውን የሚያውቅ ሰው ማን ነው? እንዲሁም ደግሞ ከእግዚአብሔር መንፈስ በቀር ለእግዚአብሔር ያለውን ማንም አያውቅም» በማለቱ እስትንፋስ እግዚአብሔር ለአስተርእዮ ያለውን አስፈላጊነት ሲገልጥ፣ የመንፈስን ፍጹም አምላክነትም ጭምር ያሳያል። ምክንያቱም የሰው መንፈስ በውስጡ ያለውን በመጠኑ መርምሮ ሲያውቅ፣ የእግዚአብሔር መንፈስ ግን ልዩ አካል በመሆኑ የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ሊመረምር ይችላል፤ 1ቆሮ. 2+10-12።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰዎች በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንዲጠመቁ በማዘዙ፣ የመንፈስ ቅዱስን ህላዌና ፍጹም አምላክነት አረጋገጠ፤ ማቴ. 28+18-20። አገላለጡ አብ ህላዌ እንዳለው ሁሉ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስም ህላዌ እንዳላቸው፣ እንደዚሁም አብ ፍጹም አምላክ እንደሆነ ሁሉ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስም ፍጹም አምላክ መሆናቸውን ያሳያል። ቅዱስ አትናቴዎስ ከአርዮሳውያን ጋር የተከራከረበትን የመንፈስ ቅዱስን ሙሉ ህላዌና ፍጹም አምላክነት በዚህ አንቀጽ ማየት አለብን፤ አለበለዚያ የሰው ጥምቀት በእግዚአብሔር ስምና በሁለት ፍጡራን በመፈጸሙ ላይ የሚያተኩር ይሆናል (13)።

ሐ) የመንፈስ ቅዱስ ሥርዐት

ትምህርተ ሥላሴን በመረመርን ጊዜ በምዕራባውያንና በምሥራቃውያን መካከል ከጥንት ጀምሮ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥርዐት ከፍ ያለ መለያየት እንዳለ አይተናል፤ ይህም ልዩነት ሊታይ የቻለው ምዕራባውያን መንፈስ ቅዱስ

ከአብና ከወልድ ይሠርዛል ሲሉ፡ ምሥራቃውያን ከአብ ብቻ እንደሚሠርፅ በማስተማራቸው ነው (14)። የዚህን ልዩነት መንሥሊ ምክንያቶች ማስተዋልና መፍትሔ እንዴት ሊገኝ እንደሚችል ማሰብ ይገባል (15)።

በመጀመሪያ ማስተዋል የሚገባን ሁለቱም ወገኖች በዮሐንስ 15+26 መሠረት መንፈስ ቅዱስ ከአብ በመውጣቱና በክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን የተላከ በመሆኑ ላይ የሚስማሙ መሆናቸውን ነው፤ በሌላ አነጋገር ስለ አብ፡ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ምግባራዊ ግንኙነት ያላቸው አሳብ አንድ ነው። ልዩነት ያላቸው በህላዊያዊ ግንኙነታቸው ላይ ነው።

አውግስጢኖስ የእግዚአብሔር ህላዊ ፍቅር መሆኑን በመቀበል መንፈስ ቅዱስ በአብና በወልድ መካከል የፍቅር አገናኝ መሆኑን በማመኑ፡ መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ መሥረፁን አመነ፤ እንደዚህ ሲያስተምር መንፈስ ቅዱስ በተለይ ከአብ በመሥረፁ ላይ አተኩረ። ከአውግስጢኖስ ቀጥለው ምዕራባውያን ሲቃወሙት ሥርፀቱ ከአብና ከወልድ ሊሆን በአንድነት በመሆኑ ላይ አተኩሩ። ምሥራቃውያን ግን ለዚህ የምዕራባውያን አጽንዖት ትኩረት አልሰጡም።

ምሥራቃውያን ጣምራ ሥርፀት የእግዚአብሔርን አንድነት ያፈርሳል የሚል ሥጋት ነበረባቸው። ምክንያቱም ሊቃውንታቸው አብ የመለኮት ምንጭና ራስ መሆኑን ሲያምኑ፡ ወልድና መንፈስ ቅዱስ አምላክነታቸውን ከአብ እንደተቀበሉ አሰቡ። እንግዲህ ሥርፀቱ ከአብና ከወልድ ከሆነ፡ በሥላሴ ሁለት ምንጮች አሉና በእግዚአብሔር አንድነት ላይ የተሰጠው ትምህርት ውድቅ ሊሆን እንደሚችል ገመቱ። ምዕራባውያን የምሥራቃውያንን ትምህርት ሲመረምሩት፡ አብ የመለኮት ምንጭ ከሆነ፡ የወልድንና የመንፈስ ቅዱስን ተገዢነት፡ እንደዚሁም በአብ፡ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ እኩልነት ላይ ችግር እንዳያስከትል ይፈሩ ነበር።

ዮሐንስ ካልቪን ስለ ቅድስት ሥላሴ ሲያስተምር ሦስቱ አካላት በማናቸውም ደረጃ እኩል መሆናቸውና አምላክነታቸው ውሳጣዊ የእርስ በርስ ኅብረታቸውና ህላዊያቸው መሆኑን አሳየ (16)።

የምዕራባውያን የጣምራ ሥርፀት ትምህርት በሁለት በኩል ያለ መለኮትን የማሳየት ጥቅም ያለው ይመስላል። የመጀመሪያው፡ መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ በመላኩ፡ እግዚአብሔር በህላዌው እንዴት እንዳለ ራሱን በግብሩ ይገልጣል። ሁለተኛው፡ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለው ግንኙነት ምግባራዊ ብቻ ሳይሆን ህላዊያዊ መሆኑን ያሳያል።

መጽሐፍ ቅዱስ በእግዚአብሔር ላይ ሳይሆን በግብሩ ላይ ያተኩራል፤ ምክንያቱም ሰዎች እግዚአብሔርን ወደ ማወቅ የሚደርሱት በግብሩ ነው። እንግዲህ ከዚህ የሚመነጨው ጥያቄ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ክርስቶስ ህላዊ ሥርፀት ያስተምራልን? የሚለው ነው። የዚህ ጥያቄ መልስ በዮሐንስ 15+26 ትርጉም ውስጥ የሚገኝ ነውና ዛሬ ከሊቃውንት የሚበዙቱ ጥቅሱ ይህን አያስተምርም ይላሉ። አሁን አመክንዮታዊ አስተሳሰብ ሆኖ የሚታየው ግን ከአውግስጢኖስ ዘመን ጀምሮ የተገኘው አሳብ ነው። ለዚህ ትርጉም በተለይ ቀጥሎ ያሉትን ሁለት ሐረጎች እንመልከት፡-

«አብ በስሜ የሚልከው ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ...»፤ ዮሐ. 14+26።

«እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ አጽናኝ፡ እርሱም ከአብ የሚወጣ የእውነት መንፈስ...»፤ ዮሐ. 15+26።

ከእነዚህ ሐረጎችም የሚከተሉትን እውነቶች መረዳት እንችላለን፡-

1. የመንፈስ ቅዱስን «መላክ» በሁለት መንገድ ልንመለከተው እንችላለን፡-

ሀ) አብ መንፈስ ቅዱስን በክርስቶስ ስም ይልካል (14+26)!

ለ) ወልድ መንፈስ ቅዱስን ከአብ ዘንድ ይልካል (15+26)፤ «ከአብ ዘንድ» በማለቱ በአብ ስም መላኩን ያሳያል ማለት አይከብድም፡፡

ስለዚህ አብና ወልድ በአንድ «ስም» ማለት በአንድነት መንፈስ ቅዱስን ይልካሉ፡፡ ይህም ስለ መንፈስ ቅዱስ ጣምራ ሥርፀት አንሰልም ያስተማረው መሠረታዊ ትምህርት ነው (17)፡፡

2. መንፈስ ቅዱስ «ከአብ የሚወጣ» (15+26) ነው፤ ሁልጊዜ ከአብ እየወጣ የሚኖር ማለት ነው፤ ይህም የግል አካልነት ገንዘብ+ ማለትም ወደ የሚያደርገው ነው፡፡ ደግሞም መንፈስ ቅዱስ «ይላካል»፤ በአብና በወልድ ተልኳልና መላኩ በበዓል ኅምላ ቀን ተፈጸመ፡፡ ስለዚህ ከአብ መውጣቱ ሁልጊዜ የሚኖር ሲሆን፥ መላኩ በዓለም ታሪክ አንድ ጊዜ የተፈጸመ ነው፡፡ ሌላም ልዩነት አለ፤ ይኸውም መንፈስ ቅዱስ ከአብ በመሥረፁ ገቢር (አድራጊ) ሲሆን፥ መላኩ ግን ተገብሮ (ተደራጊ) ነው፡፡

በዮሐንስ 15+26 መሠረት የመንፈስ ቅዱስ «ሥርፀት» እና «መላክ» የተያያዙ ናቸውና ምግባራዊ «መላኩ» ዘለዓለማዊውን የህላዌ መውጣት እንደሚገልጥ ማሰብ አመክንዮታዊ ነው፤ አለበለዚያ ምግባራዊ መላኩ የእግዚአብሔርን ህላዌ ይሸፍነዋል፤ አያብራራውምም፡፡

3. መንፈስ ቅዱስ ከአብ ስለሚሠርፅ «የአብ» ነው፤ እንደዚሁም «የልጁ» (ገላ. 4+6) እና «የልጅነት መንፈስ» (ሮም 8+15) ነው፡፡ መንፈስ ቅዱስ በአብ ለግብር ከመላኩ በፊት፥ ከአብ በህላዌ ይወጣ የነበረ በመሆኑ፥ በወልድ ከመላኩ በፊት፥ ከወልድ እየወጣ መኖሩን ማሰብ ተገቢ ይመስላል፡፡

4. ዓለም ሳይፈጠር እግዚአብሔር ነበረ፤ እግዚአብሔርም ብቻ ነበረና መንፈስ ቅዱስ ከአብ ወጥቶ ወዴት ይሄዳል? ተብሎ ቢጠየቅ፥ መልሳችን ወደ ወልድ ይሄዳል ሊሆን ነው፤ ከወልድስ ወዴት ይሄዳል? ተብሎ ቢጠየቅ መልሱ ወደ አብ ይመለሳል የሚል ሊሆን ነው፡፡ ይህም በውስጣዊ የእርስ በርስ ግንኙነት ላይ ካለው አስተሳሰብ ጋር ሊስማማ ይችላል (18)፡፡

ቅድስት ሥላሴ ምሥጢር ነውና ከግብሩ ይልቅ ህላዌው ምሥጢር ነው፡፡ መንፈስ ቅዱስ ከወልድ አይሠርፅም የሚል አመለካከት ያላቸው አሉ፡፡ በዚህ አሳብ ላይ ሁለት ዐይነት አስተሳሰብ ቢኖርም፥ ለአብያተ ክርስቲያናት መለያየት በቂ ምክንያት የሚሆን አይመስለንም (19)፡፡ በሥርፀቱ ጉዳይ መለያየትን ከመፈለግ ይልቅ ወደሚያስማማ ነጥብ መምጣቱ ተመራጭ ነው፤ ለዚህም በሠለስቱ ምእት ቅዳሴ የተጻፈውን ምስክርነት ማስተዋሉ ሊረዳ ይችላል፡-

«በመጽሐፈ ቅዱሴ ውስጥ በተለይ በሠለስቱ ምእት ቅዳሴ ቍጥር 41 ላይ፥ «... መንፈስ ቅዱስም ከአብ እንደ ወጣ (እንደሠረፀ)፥ ከወልድም እንደነሣ ይናገራል» የሚለው በዚህ ጉዳይ ላይ ባሉት ሁለት አመለካከቶች ምክንያት ሊፈጠር የሚችለውን መለያየት የማጥበብ አስተዋፅኦ ይኖረዋል፡፡» መጽሐፈ ቅዱሴ ገጽ 99 ቍ. 41፡፡

መ) ግብረ መንፈስ ቅዱስ (20)

እግዚአብሔር አንድ ነውና በእግዚአብሔር ዘንድ ያሉ የሦስቱ አካላት ፈቃድና ዓላማ አንድ ነው። የአብ+ የወልድና የመንፈስ ቅዱስ ግብር ልዩ ሲሆን+ የወልድ ግብር የአብን ግብር እንደሚከተል ሁሉ+ የመንፈስ ቅዱስም ግብር የወልድን ግብር ይከተላል። ሰው ይህን ካልተረዳ+ ያለ ክርስቶስ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ሥራ ቀጥታ ወደ እግዚአብሔር ሊደርስ እንደሚችል ሳያስብ አይቀርምና በተለያዩ ልምምዶችና መንፈሳውያት ምሥጢራት ሊሳተፍ ይችላል፤ ለምሳሌ+ ወደ መናፍስት ጠሪዎች+ ምዋርተኞች+ ሞራ ገላጮች+ አስማተኞች+ መተተኞች... ወዘተ ሊሄድ ይችላል። የእግዚአብሔር ሰው ግን በማናቸውም ዐይነት ባዕድ አምልኮ ሳይሳተፍ+ በክርስቶስ አምኖ ለመንፈስ ቅዱስ ሥራ ራሱን በማዘጋጀት በሰው ፍልስፍናና ሥርዐት ሳይወሰድ በመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ይመራል። ምክንያቱም አማኝ+ የመንፈስ ቅዱስ ልዩ ሚና በአብ ፈቃድ መሠረት በመጽሐፍ ቅዱስ የሚገለጠውን የክርስቶስን ሥራ ወደ ፍጻሜ ማድረስ መሆኑን ያውቃል።

መንፈስ ቅዱስ በፍጥረትና በመግባት እግዚአብሔር ለዓለም ሕይወትንና ንግድን ይሰጣል፤ ዘፍ. 1+2-3፤ ኢዮብ 26+13፤ መዝ. 33+6፤ 104+30። የፍጥረት የመጨረሻ መልክ+ ውበትና ጽናት ከመንፈስ ቅዱስ የተገኙ መሆናቸው ይታያል። እንደዚሁም መንፈስ ቅዱስ ሰዎችን በሳይንስ+ በኪነ ጥበብ+ በአስተዳደርና በተሰማሩበት የሥራ መስክ ሁሉ እንደሚያነቃቃቸውና ውጤታማ እንደሚያደርጋቸው እንመለከታለን፤ ዘጸ. 28+3፤ 31+2-6፤ 35+35፤ 1ሳሙ. 11+6፤ 16+13-14። ይህም የጋርዮሽ ጸጋ ሥራ እንደሆነ በምዕራፍ 80 መርምረንዋል።

ሆኖም መጽሐፍ ቅዱስ በሰው ድኅነት መንፈስ ቅዱስ የሚያከናውነውን ሥራ ከፍተኛ ስፍራ ሰጥቶ ይገልጠዋል። መንፈስ ቅዱስ በድኅነት የሚሠራውን ሥራ በአራት ከፍለን በዐጭሩ በመግለጥ ልንደመድመው እንችላለን፡-

1. ለሰው ድኅነት የሚያስፈልገው አስተርእዮ ሁሉ በቅዱሳት መጻሕፍት እንዲጻፍ በማድረግ፤ ሐዋርያው ጳውሎስ+ «መንፈሳዊውን ነገር ከመንፈሳዊ ነገር ጋር አስተያይተን መንፈስ በሚያስተምረን ቃል... እንናገራለን...» (1ቆሮ. 2+13)፤ ሐዋርያው ጴጥሮስም+ «... በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ...» (2ጴጥ. 1+21) ብለው በመጻፋቸው አስተርእዮተ እግዚአብሔር እንዴት ወደ እኛ እንደደረሰ አሳይተዋል፤ «ትምህርተ አስተርእዮ» የሚለውን አንደኛውን ጥናት ይመልከቱ።

2. ለክርስቶስ ሥጋን በማዘጋጀቱና በሕይወቱ ሁሉ አብሮ በመገኘቱ፤ ክርስቶስ ለጎጢአት መሥዋዕት እንዲሆን መንፈስ ቅዱስ ሥጋን አዘጋጀለት (ሉቃ. 1+35፤ ዕብ. 10+5-7)፤ በጥምቀት ጊዜ በክርስቶስ ላይ ወረደና በእርሱም ላይ ኖረ (ዮሐ. 1+32፤ 3+34)፤ ምዕራፍ 81 ይመልከቱ።

3. ክርስቶስ የሞተላቸውን ሰዎች አንድ በአንድ ወደ ድኅነት በማድረሱ፤ መንፈስ ቅዱስ ይህን ሥራ የጀመረው በብሉይ ኪዳን ዘመን ሲሆን+ አሁን ይህንኑ በማከናወን ይቀጥላል፤ በክርስቶስ ዳግም ምጽአትም የተሟላ ያደርገዋል። በዐጭሩ ለሰዎች አዲስ ልደት በመስጠቱና በእነርሱ ውስጥ በመኖሩ ይህን ሥራ ይፈጽመዋል ማለት እንችላለን፤ ዮሐ. 3+3-6፤ 14+15-17፤ ቲቶ 3+5-7። የድኅነትን ግብር በዚህ ጥናት በሰፊው ልንገልጠው እንሞክራለን፡-

4. ቤተ ክርስቲያን ለዓለም ሁሉ ስለ ክርስቶስ ለመመስከር ጎይል እንዲኖራት በምእመናን ላይ በመውረዱና በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በመኖሩ፤ ክርስቶስ በምድር ላይ፥ «መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ጎይልን ትቀበላላችሁ... እስከ ምድር ዳርም ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ» በማለት በመጨረሻ ጊዜ የተናገረውን የተስፋ ቃል መንፈስ ቅዱስን በማፍሰስ ፈጸመው፤ ሐ.ሥ. 1+8፤ 2+33። መንፈስ ቅዱስ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሲኖር፥ ስለ ክርስቶስ ይመሰክራል (ዮሐ. 15+26፤ ሐ.ሥ. 5+32)፤ ወደ እውነት ሁሉ ይመራል (ዮሐ. 16+13-14)፤ ልዩ ልዩ ስጦታዎችን ያድላል (1ቆሮ. 12+4-13፤ ዕብ. 2+4)፤ በወንጌል አገልግሎት ቤተ ክርስቲያንን ይመራታል (ሐ.ሥ. 8+29፤ 13+2-4፤ 16+6-7)፤ ከስሕተትም ይጠብቃታል፤ 1ዮሐ. 2+27።

ማስታወሻ

- (1) ትምህርተ ሥላሴ በዐጭሩ (ም. 26ሀ) ለዚህ ትምህርት ምቹ መግቢያ ይሆናል።
- (2) ምግባራዊና ህላዌያዊ ሦስትነት በም. 25ሀ2 እና በም.26.4 ተብራርቷል።
- (3) ስለ እግዚአብሔር ህልውና በተለይ በም. 26መ እና 27ሀ5 ይመ.
- (4) ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥርፀት ም.16ለ+ ም.26ሐ 3ሐ (እና ማስታወሻ 4) ም.27ለ3 ይመ.
- (5) ስለ አካል ትርጉም ም.25መ1 ይመ.
- (6) ስለ ሦስቱ አካላት የሚገልጹ አንቀጾችንና በአንቀጾች ውስጥ ስላለው ቅደም ተከተል ም. 25ለ-ሠ ይመ.
- (7) በዮሐ. 14+16 ስለ «አሱስ» (የሌላ) ትርጉም THS 7ጽ 54 እና ማስታወሻውን ይመ.
- (8) ም. 7መ ይመ.
- (9) «መጽሐፍ ቅዱስና እስትንፋስ እግዚአብሔር» የሚለውን ም.7 ይመ.
- (10) በእንግሊዝኛ በልዩ ልዩ ሰዎች መንፈስ ቅዱስ «ib» ተብሎ ተገልጧል፤ ሆኖም እርሱ አካላዊ በመሆኑ «He» ብሎ መግለጥ ትክክለኛ ነው።
- (11) ም. 25ለ2 ይመ.
- (12) ከሦስቱ አካላት መካከል እያንዳንዱ ራሱን የቻለ እንደሆነና ይህ Autotheos በመባል የሚታወቅ መሆኑን በም.26ሀ3 መጨረሻ ላይ አትተናል።
- (13) THS 7ጽ 31 ይመ.
- (14) ም. 27ሀ5 ይመ.። «... እና ከወልድ» ማለት Filioque የሚለው የላቲን ቃል በኒቅያ ሥርዐተ ሃይማኖት በ589 ዓ.ም. ከሦስተኛው ቶሌዶ ጉባኤ ጀምሮ ተጨምሯል።

(15) በዚህ ንኡስ ርእስ ሥር አቀራረባችን በተለይ በTHS ገጽ 72-78 ላይ የተመሠረተ ነው።

(16) ስለ ቅድስት ሥላሴ የሚሰጠውን የካልቪንን ትምህርት በም.27ሀ7 ለማሳየት፣ የሦስቱን አካላት መንፈሳዊ ግንኙነት ደግሞ በም.26መ ለማብራራት ሞክረናል።

(17) አንሰልም፥ ምሥራቃውያን ትምህርታቸውን በዮሐንስ 15፥26 ላይ ብቻ በመመሥረታቸው፥ ወደ ትክክለኛው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት እንዳልደረሱ በማመን ወቀሳቸው። ስለ አንሰልም ትምህርት Church Society ያሳተመውን Churchman Vol. 118 No 3 2004 ገጽ 219-234 ይመ.። ለምሥራቃውያን አሳብ ት.መ. ገጽ 59-63 ይመ.

(18) ም. 26መ እና ከሐተታ ጋር የቀረበውን ንድፍ ይመ.

(19) ም. 26 ማስታወሻ (4) ይመ.

(20) በዚህ ንኡስ ርእስ Berkhof ገጽ 98c ላይ ያለውን አቀራረብ እንከተላለን።

ምዕራፍ 83 - መንፈስ ቅዱስና የድኅነት ጸጋ

ስለ ጋርዮሽ ጸጋና ስለ ልዩ ጸጋ መናገር የተለመደ እንደሆነ አይተናል፤ ልዩ ጸጋ የሚያድን ጸጋም ተብሏል (1)። ይህም ጸጋ «የእግዚአብሔር ጸጋ» (ሐ.ሥ. 11+23፤ 13+43፤ 14+26፤ 15+40፤ 20+24) እና «የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ» (ሐ.ሥ. 15+11፤ 2ቆሮ. 13+14) ተብሎ የሚጠራ ሲሆን አንዳንድ ጊዜ ከሦስቱ አካላት የማን እንደሆነ ሳይነገር በሰዎች ላይ «ጸጋ» እንደነበረ እናነባለን፤ ሐ.ሥ. 4+33፤ 18+27። ዐልፎ ዐልፎ ደግሞ የወንጌል መልእክት «የጸጋ ቃል» ተብሏል፤ ሐ.ሥ. 14+3፤ 20+32።

ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ራሱ ሲናገር፡ ስለ መዳኑ፡ «በጸጋው የጠራኝ እግዚአብሔር...»፤ ስለ ሐዋርያነቱ፡ «በእግዚአብሔር ጸጋ የሆንሁ እኔ ነኝ፤ ለእኔም የተሰጠኝ ጸጋው ከንቱ አልነበረም»፤ ስለ አገልግሎቱ፡ «የተሰጠኝን ጸጋ»፤ ሌሎች መረዳታቸውን እና ችግሩን መቋቋም ስለ መቻሉ፡ «ጸጋዬ ይበቃሃል፤ ጎይሌ በድካም ይፈጸማልና» በማለት ጽፏል፤ ገላ. 1+15-16፤ 1ቆሮ. 15+10፤ ገላ. 2+9፤ 2ቆሮ. 12+9። እንግዲህ በሐዋርያው ታሪክ ጸጋ በእርሱ ውስጥ፡ በእርሱ አማካይነት (በአገልግሎቱ)፡ በእርሱ ላይና ለእርሱ እንደሠራ እናያለን።

ብዙ ጊዜ እንደተመለከትነው የድኅነት ጸጋ ወይም ድኅነት በሰው ሕይወት እንዲፈጸም ማድረግ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው፤ መንፈስ ቅዱስ የጸጋ መንፈስ ተብሏልና፤ ዕብ. 10+29።

አብዛኛውን ጊዜ «ጸጋ» በክርስቶስ ሥራ የተገኘውን ቤዛነት በሰው ሕይወት ውስጥ በሥራ ላይ የሚያውሰውን የእግዚአብሔርን ሞገስ ያመለክታል። ጸጋ ሰው በመጽደቁ በእግዚአብሔር ዘንድ የሚደረግለትን ይቅርታና ያለውን ተቀባይነትም ያሳያል፤ ሮም 3+24፤ 5+2፡20-21፤ ቲቶ 3+5-7። በተጨማሪም ጸጋ የእግዚአብሔርን ስጦታዎች ሁሉ፡ ጠቅላላ የድኅነትን በረከትና የምእመናን ሕይወት በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የሚያፈራውን ፍሬ ሁሉ ሊያጠቃልል ይችላል፤ ሐ.ሥ. 11+23፤ 18+27፤ ሮም 5+17፤ 2ቆሮ. 9+14፤ ኤፌ. 4+7፤ 1ጴጥ. 3+7፤ ያዕ. 4+6። ይህ ጸጋ ሕያውና የሚሠራ ጎይል ነው፤ 1ቆሮ. 15+10፤ 2ቆሮ. 12+9፤ 2ጢሞ. 2+1። በዚህ አሳብ መሠረት በጸጋና በመንፈስ ቅዱስ መካከል ያለው ልዩነት እጅግ አነስተኛ ነው፤ ለምሳሌ ሐዋርያት «መንፈስ ቅዱስና ጥበብ የሞላባቸውን ሰባት ሰዎች» ለአገልግሎት መምረጥ በፈለጉ ጊዜ፡ ከተመረጡት መካከል እስጢፋኖስ «ጸጋንና ጎይልን ተሞልቶ» በሚል ሐረግ ተነግሮለት እናገኛለን፤ ሐ.ሥ. 6+3፡5-8። እንግዲህ በአዲስ ኪዳን በተለይ በድኅነት ዐውድ ስለ ጸጋ ስናስብ፡ በሰው ዘንድ ምንም ምክንያት ሳይገኝ፡ ጸጋ ከእግዚአብሔር ፍቅር የተነሣ የሚገኝ ሞገስ መሆኑንና በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት ሰው የሚያገኘው ድኅነት መሆኑን መገንዘብ ይገባል (2)።

ሀ) የድኅነት ጸጋ ዐውድ

ሰው በጎጢአት በመበከሉና ፍጥረት ከሰው ጋር ዐብሮ ክብሩን በማጣቱ፡ መንፈስ ቅዱስ የሚያድስ መንፈስ ነው። መንፈስ ቅዱስ መጀመሪያ በአዲስ ፍጥረት ራስ ማለት በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ወረደ፤ ክርስቶስም ሁለተኛው ሰውና የኋለኛው አዳም ሆኖ የጽድቅን መንግሥት እንደገና ይመሠርታል፤ 1ቆሮ. 15+45-49፤ ዘፍ. 1+26-28፤ መዝ. 8+3-8። ይህ ትንቢት ገና አልተፈጸመም (ዕብ. 2+8)፤ «ፍጥረት ሁሉ እስከ አሁን ድረስ ዐብሮ

በመቃተትና በምጥ መኖሩን» እና ምእመናን የሰውነታቸው «ቤዛ የሆነውን ልጅነት» በመጠባበቅ ላይ መሆናቸውን እንመለከታለን፤ ሮም 8+22-25። ስለዚህ አሁን የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ገና ስላልተሟላ ፍጹም እንዲሆን የክርስቶስን ዳግም ምጽአት ይጠባበቃል (3)።

እንግዲህ ከበዓለ ጎምላ ቀን ጀምሮ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ እየተስፋፋ ሲሄድ፣ የእያንዳንዱን ሰው ለውጥ፣ የቤተ ክርስቲያንንና የዓለምን አስተዳደር፣ በመጨረሻም አዲሱን ዘመን የማስገባቱን ተግባር ያጠቃልላል። በ«ሐዋርያት ሥራ» ታሪክ መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ዕቅድ እንዴት እየፈጸመ እንዳለ እንመለከታለን። ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ጎይል ክርስቶስን እንደ ጌታቸውና እንደ አዳኛቸው አድርገው እንደሚያምኑበት እናነባለን፤ ሐ.ሥ. 1+8። አንዳንድ ጊዜ ብዙ ሰዎች በአንድነት ሲድኑ (ሐ.ሥ. 2+41፤ 5+14፤ 6+7፤ 8+14፤ 11+21-24)፣ በሌላ ጊዜ አንድ ሰው ብቻ ማመኑ ተተርኳል፤ ሐ.ሥ. 8+36-38፤ 9+10-12። በሌላ ጊዜ ደግሞ አንድ ሰው ከቤተሰቡ ጋር አምኖ ሲጠመቅ እንመለከታለን፤ ሐ.ሥ. 10+24፤ 44-48፤ 16+14-15፤ 28-34። ስለዚህ አዲሱ የምእመናን ጎብረተሰብ በመንፈስ ቅዱስ ተግሣጽ፣ ጎይል፣ ምሪትና አስተዳደር ይሰበሰባል፤ ይጻናል፤ ይስፋፋልም፤ 5+3-4፤ 6+3፤ 5፤ 7+55፤ 10+19፤ 44-48፤ 13+2-4፤ 15+28-29፤ 16+6-10። በሐዋርያት፣ አገልግሎትና የሚመጣው ዘመን ጎይላት በአሁኑ ዘመን ተገለጡ፤ ሐ.ሥ. 2+43፤ 3+1-10፤ 5+12፤ 2ቆሮ. 12+12፤ ዕብ. 2+4። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በትሥጉቱ የጀመረውን አገልግሎት ቀጠለ፤ ማቴ. 16+18፤ ሐ.ሥ. 1+1-2።

በበደልና በጎጢአት የሚገኝ ሰው በክርስቶስ ክብር እንዲሳተፍ ረጅም ጉዞ መሄድ እንዳለበት ግልጥ ነው። ይህን እንድናስተውል፣ በመጀመሪያ የሰውን ሁኔታ፣ ቀጥሎም አስፈላጊውን ለውጥ ማጥናት ያስፈልገናል።

ለ) የድኅነት ጸጋ አስፈላጊነት

ይህን ንኡስ ክፍል በምናጠናበት ጊዜ፣ ከዚህ ቀጥሎ ለተጻፉት አራት ጥያቄዎች መልስ ማግኘት ይረዳናል (4)፡-

1. ሰው ለምን ተፈጠረ?

«እግዚአብሔርም አለ፡- ሰውን በመልካችን እንደ ምሳሌአችን እንፍጠር፤ የባሕር ዓሦችንና የሰማይ ወፎችን፣ እንስሳትንና ምድርን ሁሉ፣ በምድር ላይ የሚንቀሳቀሱትንም ሁሉ ይግዙ። እግዚአብሔርም ሰውን በመልኩ ፈጠረ፤ በእግዚአብሔር መልክ ፈጠረው፤ ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው»፤ ዘፍ. 1+26-27።

በፍጥረት የእግዚአብሔር ባሕርይ ተገልጧል። ከፍጥረት ታሪክ (ዘፍ. 1+1-31) እግዚአብሔር የሁሉ ፈጣሪ መሆኑን፣ ውበትን፣ ሥርዐትንና የተለያየ መሆንን የሚወድ፣ የሚናገር፣ የሚያዝዝና የሚዝፍ፣ መልካምንና ክፉን የሚለይ፣ እንደዚሁም አእምሮ ካላቸው ከሌሎች ፍጡራን ጋር ያለውን ግንኙነት የሚያውቅና የሚከታተል መሆኑን እናስተውላለን። ሰውም ደግሞ እነዚህ ባሕርያት አሉትና በእነዚህ ነገሮች ምክንያት የእግዚአብሔር መልክ ይታይበታል። በአዲስ ኪዳንም ምእመናን፣ «ለእውነትም በሚሆኑ ጽድቅና ቅድስና እንደ እግዚአብሔር ምሳሌ የተፈጠረውን አዲሱን ሰው ልበሱ» ተብለው በመታዘዛቸው (ኤፌ. 4+24)፣ ሰው እንደ እግዚአብሔር ጻድቅና ቅዱስ መሆን እንደሚገባውና በመጀመሪያ ከእነዚህ ባሕርያት ጋር እንደተፈጠረ እናስተውላለን።

እንግዲህ ሰው በእግዚአብሔር መልክ በመፈጠሩ በሕይወቱ ሁሉ እግዚአብሔርን መምሰል ይገባል፤ ይህንም በማድረግ እግዚአብሔርን ያከብራል። ሰው እግዚአብሔርን እንዴት ያከብራል? በኦሪት ዘፍጥረት ታሪክ በተለይ ሦስት ነገሮችን እንመለከታለን፡-

ሀ) ሰው በሥራው እግዚአብሔርን ያከብራል፤ እግዚአብሔር ሠራተኛ ነውና ሰው ምሳሌውን መከተል አለበት። ሥራ የሰው ውድቀት ውጤት ሳይሆን ከመጀመሪያ ጀምሮ ለፍጥረቱ በእግዚአብሔር ዕቅድ ውስጥ ነበረ፤ ዘፍ. 2+1-3፤ ዘጸ. 20+8-9። ሰው ገነትን እንዲያበጃትና እንዲጠብቃት ታዘዘ፤ ሥራውም ተመጣጣኝና አስደሳች ነበረ። እዚያም ሳለ አዳም + እግዚአብሔር ላቀረበለት ነፍስ ላለው ሁሉ ስም ሰጠ፤ በዚህም በፍጥረት ላይ ሥልጣኑን አሳየ፤ ዘፍ. 2+15:19-20።

ለ) ሰው በማረፉ እግዚአብሔርን ያከብራል፤ እግዚአብሔር ስድስት ቀን ከሠራ በኋላ በሰባተኛው ቀን ከመፍጠር እንዳረፈ ሁሉ + ሰውም በሰባተኛው ቀን እንዲያርፍ ታዘዘ፤ ዘፍ. 2+2-3፤ ዘጸ. 20+10-11። ሰው ከሥራው ሲያርፍ ደስ ይለዋል፤ ሆኖም በዕረፍት ቀን የሚያደርገው ልዩ ልዩ ነገር አስደሳች ቢሆንም + ሁሉን በእግዚአብሔር ፊት ያደርገዋልና ለእግዚአብሔር ክብር ሊያደርገው ይገባል።

ሐ) ሰዎች ወንዶችና ሴቶች ሆነው በግንኙነታቸው እግዚአብሔርን ያከብራሉ፤ እግዚአብሔር ሰዎችን ወንድና ሴት አድርጎ በመልኩ ስለፈጠራቸው እኩልነታቸውን አረጋገጠ። ሴት ለወንድ በመፈጠሯና ወንድ ከሴት በመወለዱ የተለያየ ሚና ቢኖራቸውም + ተፈላላጊነት አላቸው፤ 1ቆሮ. 11+8-12። አንድነታቸውና ተፈላላጊነታቸው የሚገለጠውም በጾታዊ ግንኙነታቸው በውበት መንገድ ነው፤ «ሰው አባቱንና እናቱን ይተዋል፤ በሚስቱም ይጣበቃል፤ ሁለቱም አንድ ሥጋ ይሆናሉ» ተብሏልና፤ ዘፍ. 2+24። ጾታዊ ግንኙነታቸው አስደሳች ስለሆነ + ለአዳምና ለሔዋን እግዚአብሔር የሰጣቸው የመጀመሪያው ትእዛዝ + «በዙ ተባዙ፤ ምድርንም ሙሉአት» የሚለው ነበር፤ ዘፍ. 1+28። ስለዚህ ሲገናኙ ይደሰታሉ፤ በግንኙነታቸውም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ስለሚፈጽሙ እግዚአብሔርን ያከብራሉ።

ፍጥረትን ለመመርመር የሰው ልጅ የወሰደው ልዩ ልዩ ርምጃ በራሱ ብቃት አልነበረውም። ሰው ለሥራ ተፈጠረ፤ ነገር ግን ዕረፍት ለሰው ደስታ ብቻ የሚውል መሆን የለበትም። ሰው ጾታዊ ግንኙነት እንዲኖረው ተፈጠረ፤ እንደዚህ የተደረገው ግን እንዲደሰትበት ብቻ አይደለም። ሰው በሚያደርገው ሁሉ እግዚአብሔርን ማክበር አለበት። ይህም በዌስትሞንደር ቦጭር ካታኪዝም (በጥያቄና መልስ መልክ የቀረበ የክርስትና ትምህርት) የመጀመሪያ ጥያቄና መልስ ላይ በተገቢ አባባል ተገልጧል (5)፡-

ጥያቄ፡- 1 የሰው ዋና ዓላማ ምንድን ነው?

መልስ፡- የሰው ዋና ዓላማ እግዚአብሔርን ማክበርና በእርሱ ለዘለዓለም መደሰት ነው፤ መዝ. 73+24-26፤ ሮሞ 11+36፤ 1ቆሮ. 10+31።

2. ሰው ለምን ድኅነት ያስፈልገዋል?

ሰው እግዚአብሔርን ማክበር ያለበት ለእርሱ ሙሉ በሙሉ በመታዘዝ ነው። ሰው ይህን እንደሚፈጽመው ለማየት ሲል እግዚአብሔር ፈተናን ሰጠው። «እግዚአብሔር አምላክም ሰውን እንዲህ ብሎ አዘዘው፡- ከገነት ዛፍ ሁሉ ትባላለህ፤ ነገር ግን መልካምንና ክፉውን ከሚያስታውቀው ዛፍ አትባላ፤ ከእርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህና»፤ ዘፍ. 2+16-17።

እግዚአብሔር ሁሉን መልካም አድርጎ በመፍጠር ሰውን በገነት ሲያኖረው፣ ሁሉ እጅግ መልካም ነበረ፤ ዘፍ. 1+3። ለምግብ በገነት ውስጥ ዛፎች በየዐይነቱ እንደ ልብ ይገኙ ነበር። በገነት መካከል ግን ሁለት የተለዩ ዛፎች ነበሩ። ከሁለቱ አንዱ የሕይወት ዛፍ ነበረና ከዚህ ዛፍ ለመብላት የሚገባው ሰው የዘለዓለም ሕይወት እንዳለው አመለካተ፤ ዘፍ. 2+9፤ 3+22። ሌላው ዛፍ ደግሞ መልካምንና ክፉን የሚያስታውቀው ዛፍ ሲሆን፣ አዳም ለእግዚአብሔር ክብርን ሁሉ እየሰጠ ከዚህ ዛፍ ካልበላ መታዘዙን፣ ከበላ ደግሞ አለመታዘዙን የሚገልጥበት ፈተና ነበረ።

አዳም የመብላት ነጻነት ነበረው። ከሌሎች ዛፎች ሁሉ እንዳይበላ የሚከለክለው ነገር አልነበረም፤ ከዚህ ዛፍ ግን እንዳይበላ ተከለክለ፤ ከባድ ማስጠንቀቂያም ተሰጠው። በልቶ ከተገኘ ወደ ሞት የሚያደርሰው ስለሆነ፣ ማስጠንቀቂያው ሕይወት ከሰጠው አምላክ የሚለየው መሆኑን አሳየ፤ ስለዚህ መብላቱ በእግዚአብሔር ፈቃድ ሳይሆን በራሱ ፈቃድ መመራትን የመረጠ መሆኑን አሳየ። የሰው ነጻነት በእግዚአብሔር ልዕልና ውስጥ ስፍራ ይኖረዋል፤ እግዚአብሔር ግን ለሰው ነጻነትን ሲሰጥ፣ ጎላፊነትንና ተጠያቂነትን ዐብሮ ሰጥቷል። የቤተ ክርስቲያን አባት አውግስጢኖስ አዳምና ሔዋን «ጎጢአት ያለማድረግ ችሎታ» እንደነበራቸው ጽፏል። የእንግሊዙ ባለ ቅኔ ምልቶንም «ለመቆም ከቻሉ፣ ለመውደቅ ነጻነት ነበራቸው» ብሏል (6)። አዳምና ሔዋን መልካም ሆነው ተፈጠሩ፤ ሆኖም መልካም ሆነው ሊቈዩ ይችሉ የነበረው ለእግዚአብሔር ክብር መኖርን መርጠው ፈተናውን በማለፍ ነው። ይህን ቢያደርጉ ኖሮ ጎጢአትን መሥራት ወደማይቻልበት ሁኔታ ይሸጋገሩ ነበር።

ሔዋን በሰይጣን በተፈተነች ጊዜ የተከለከለውን ፍሬ ወስዳ በላች፤ ለባሏም ደግሞ ሰጠችው፤ እርሱም ከእርሷ ጋር በላ። ይህ ታሪክ ልብ ወለድ አይደለም፤ የተፈጸመ ድርጊት ነውና የአዳምንና የዘሩን ሁሉ ሁኔታ ለወጠ። አዳምም በሰው ትውልድ ሐረጎች የመጀመሪያ ሰው ሆኖ ተጠቅሷል፤ ዘፍ. ም. 5፤ ሉቃ. 3+23-38። አዲስ ኪዳንም ክርስቶስ ለሰው ድኅነት ያደረገውን ሲያብራራ፣ አዳም ካደረገው ጋር ያነጻጽረዋል፤ ሮም 5+15፤ 17፤ 1ቆሮ. 15+21-22።

የአዳምንና የሔዋንን ድርጊት በብዙ መንገድ ልንመለከተው እንችላለን፡- መተላለፍ ነበረ፤ እልክኛነትና እምቢተኛነት ያለበት ሲሆን፣ ዐመፅም ነበረ፤ የሕይወትን ቃል ኪዳን የማፍረስ ድርጊት ነበረ፤ በእግዚአብሔር ፊት በቀጥታ ከመቆም ይልቅ መውደቅ ነበረ። ምን ዐይነት ጎጢአት ነበረ? አውግስጢኖስ የሔዋን የጎጢአት ምንጭ ኩራት እንደሆነ ተናግሯል። በሌላ አመለካከት ፍሬውን መብላት ከዐሠርቱ ቃላት መካከል የሚበዙትን አለማክበር ነበረ፤ ምክንያቱም ስርቆትና ክፉ ምኞት ነበረበት፤ መብላት ደግሞ ራስን እንደ ጣዖት በማምለክ በእግዚአብሔር ፈንታ ሌላ አምላክ ማበጀት ነው። ድርጊቱም ሰይጣን ስለ እግዚአብሔር በተናገረው ውሸት ላይ የተመሠረተ በመሆኑ፣ የእግዚአብሔርን ስም በክንቱ መጥራትና በሐሰት መመስከር ነው፤ የዚህ ውጤት ለዘራቸው ሁሉ ሞት በማምጣቱ ነፍስን እንደ መግደል የሚቈጠር ነበር። በሌላ ዐይነት አስተሳሰብ ሔዋን በፈጣሪዋ ፈንታ ከፍጥረት አንዱን አዳመጠች፤ የታዘዘችውንም ትታ ስሜቷን ተከተለችና ራሷን ከፍ ማድረግ ዋና ዓላማዋ ሆነ። ከዚህም ሁሉ ጋር ጎጢአታቸው የእግዚአብሔርን ክብር ለመስረቅ መሞከር ነበረ፤ ሔዋን የእግዚአብሔርን ክብር ለማንጸባረቅ ብቻ ሳይሆን፣ ክብሩን ሙሉ በሙሉ ለራሷ ፈለገች። እግዚአብሔርን ማክበር ሳይሆን እግዚአብሔርን መሆን ፈለገች። ይህም ዛሬ ዋናው የሰዎች ጎጢአት ነው፤ ሰው ለራሱ ክብር

እንጂ ለእግዚአብሔር ክብር መኖር አይፈልግምና። እግዚአብሔር አስኪያጅነው ድረስ ሰው እግዚአብሔርን ማክበር የማይፈልግና የማይችል ገጢአተኛ ነው።

3. ሰው ከምንና ከምን መዳን ያስፈልገዋል?

አዳምና ሔዋን ሲፈጠሩ አይተፋፈሩም ነበር። ፍሬውን ከበሉ በኋላ ግን ዕራቁታቸውን እንደሆኑ ዐወቁ፤ የፍሬው ጣዕም ገና ከአፋቸው ሳይጠፋ ገጢአተኞች መሆናቸውን ተረዱና ከተፈጠሩበት ክብር የወደቁ መሆናቸው ተሰማቸው። ይህንም በማወቃቸው ነውራቸው በእግዚአብሔር ፊት ለመቆም አስፈርቷቸው ከእርሱ ሽሽተው በገነት ዛፎች መካከል ተሸሽጉ።

ሰዎች ሁሉ በሥጋ ብቻ ሳይሆን በመንፈሳዊ ረገድም ከአዳም ጋር ግንኙነት አላቸውና «በአዳም» ናቸው። በሌላ አነጋገር አዳም በገነት የሰው ሁሉ ወኪል ነበረና እርሱ ያደረገው ለሰው ሁሉ ስለሚቈጠር በእግዚአብሔር ፊት በደለኞች ናቸው። ከዚህም የተነሣ የሰው ጠባይ በገጢአት ተበክሏልና ሰው ገጢአትን ይሠራል። እንግዲህ ሰዎች በአዳም ሆነው ገጢአተኞች ናቸውና ልዩ ልዩ ገጢአትን ይሠራሉ እንጂ ገጢአት በመሥራታቸው ገጢአተኞች አይደሉም። የገጢአትም ውጤት ሞት ነውና ሰው ከሞት በታች ይወለዳል ማለት ሞት የሚገዛውና የሚቈጣጠረው የሞት ባሪያ ነው ማለት ነው፤ ሰው በአዳም ነውና፤ ሮም 5+12:15:17:19፤ 1ቆሮ. 15+21-22።

እግዚአብሔር፥ «... ከእርሱ በበላህ ቀን ሞትን ትሞታለህና» የሚለው ማስጠንቀቂያ አዳምና ሔዋን በወደቁበት ቀን ተፈጽሟል። በዚያ ዕለት ከእግዚአብሔር ጋር ከነበራቸው ቅርብ ግንኙነት ወጥተው በመንፈሳቸው ሞቱ፤ በበደላቸውና በገጢአታቸውም ሙታን ሆኑ፤ ዘፍ. 2+17፤ ኤፌ. 2+1። በዚያ ቀንም በሥጋቸው ውስጥ ሞት ገብቶ ወደ ዐፈር እስከተመለሱበት ጊዜ ድረስ እየተበከሉ ሄዱ፤ ዘፍ. 3+19።

ወደ ሞት ሁኔታ በመግባታቸው የሰው ቤተሰባዊና የሥራ ሁኔታዎች እጅግ ተለወጡ። ቀድሞ ምንም ዐይነት ሥቃይና መከራ ሳይደርስባቸው እርስ በርስ ተሰማምተውና ተደስተው ይኖሩ ነበር። አሁን ግን ሴት በጭንቅ ትወልዳለችና ከባሏ ጋር የሚኖራት ግንኙነት ከባድ ሊሆን ይችላል። ምድሩም በመረገሙ የወንድ ሥራ እጅግ አድካሚና ዐልፎ ዐልፎ ፍሬ ቢስ ይሆናል፤ ዘፍ. 3+16-19። ይህ ቢሆንም፥ በእግዚአብሔር ችርነት ልጅ መውለድና ሥራ መሥራት በረከቶች ናቸው (ዘፍ. 4+1፤ መዝ. 127+3-5፤ ምሳ. 5+18፤ መክ. 3+22፤ 9+7-9)፤ ሆኖም እነዚህ ያለ ችግርና ያለ መከራ መሳካት ስለማይችሉ ሽክም ሆነዋል።

እንግዲህ ሰው በአዳም ሆኖ ከሞት በታች ስለሚኖር፥ የገጢአት ውጤት ምን እንደሆነና ሰው ከምን መዳን እንደሚያስፈልገው ቀጥሎ በዐጭሩ መግለጥ እንችላለን፡-

ሀ) ገጢአት ሰውን ከእግዚአብሔር ያርቀዋል፤ ከቁጣው በታች እንዲኖርም ያደርጋል፤ «... በደላችሁ በእናንተና በአምላካችሁ መካከል ለይታለች፤ እንዳይሰማም ገጢአታችሁ ፊቱን ከእናንተ ሰውሮታል»፤ ኢሳ. 59+2። «በልጁ የማያምን ግን የእግዚአብሔር ቁጣ በእርሱ ላይ ይኖራል»፤ ዮሐ. 3+36። ወንጌል ግን ሰውን ወደ እግዚአብሔር ያቀርባል (1ጴጥ. 3+18)፤ ክርስቶስም «የገጢአታችን ማስተሰሪያ ነው»፤ 1ዮሐ. 2+2።

ለ) ገጢአት ሰውን ከባልንጀራው ያርቀዋል፤ አዳም በገጢአት ከወደቀ ከትንሽ ጊዜ በኋላ ልጁ ቃየን ወንድሙን ገደለ፤ ዘፍ. 4+8። ከዚያም ጊዜ ጀምሮ

ሰዎች በወንድሞቻቸው ላይ ልዩ ልዩ የክፋት ድርጊት መፈጸም ጀመሩ፤ ገላ. 5+19-21። ወንጌል ግን በጠላትነት ይኖሩ የነበሩትን በፍቅር አብረው እንዲኖሩ ያደርጋል፤ ኤፌ. 2+14-16፤ ቆላ. 1+21-22።

ሐ) ኅጢአት ሰውን ከራሱ የተፈጥሮ ባሕርይ እንዲወጣ ያደርገዋል፤ ሰው ውስጡ በክፋት የተበከለ መሆኑን ባያስተውልም (ኤር. 17+9)፣ ብዙ ኅጢአት ክልቡ ፈልቆ ይወጣል፤ ማር. 7+21-23። ይህም ሁሉ ከሌሎች የተማረው ሳይሆን፣ የአዳም በደል ስላለበት (ሮም 5+12) እና አዳማዊ ጠባይን ስለወረሰ ነው፤ ዘፍ. 8+21። ሰው ኅጢአትን ሲሠራ፣ ኅሊናው ይወቅሠዋልና የሚገባውንና የሚፈልገውን ለማድረግ ባለመቻሉ የልብ ሰላም አይኖረውም፤ የኅጢአት ባሪያ ነውና፤ ዮሐ. 8+34። ወንጌል ግን ሰውን ከኅጢአት ኃይል ነጻ ያወጣል፤ ሮም 6+14።

መ) ኅጢአት ሰውን ወደ ሰይጣን ግዛት ያስገባዋል፤ ሰይጣን ሰዎችን ይገዛልና እንደ እርሱ ፈቃድ ይመላለሳሉ፤ ኤፌ. 2+1-2። ወንጌል ግን ሰዎችን ከሰይጣን የጨለማ ግዛት ወደ እግዚአብሔር ፍቅር ልጅ መንግሥት ያሻግራል፤ ቆላ. 1+13-14።

ሠ) ኅጢአት ሥጋዊ ሞትን ያስከትላል፤ «የኅጢአት ደመወዝ ሞት ነውና»፤ ሮም 6+23። ወንጌል ግን፣ ሰው በሥጋ ቢሞትም፣ ከሞት ፍርሀት የተነሣ በባርነት የታሰሩትን ነጻ ያወጣቸዋል፤ ምክንያቱም የሞት መውጊያ ኅጢአት፣ የኅጢአትም ኃይል ሕግ ቢሆኑም (1ቆሮ. 15+56-57)፣ ክርስቶስ የሕግን ርግማን ደምስሏል፤ ገላ. 3+13፤ ቆላ. 2+14።

ረ) ኅጢአት ለፍርድና ለኩነኔ ይዳርጋል፤ ይህም ሞት ነውና ሁለተኛ ሞት ተብሏል፤ ወንጌል ግን በሕይወት መጽሐፍ ተጽፈው የሚገኙ ሁሉ በእሳት ባሕር እንደማይጣሉና ለዘለዓለም እንደሚኖሩ ያስተምራል፤ ማቴ. 25+46፤ ራእ. 20+14-15።

4. ሰው ራሱን ማዳን ለምን አይችልም?

ሰው በራሱ ኃይል የፈለገውን ነገር ለማድረግ እንደሚችል ማለብ የተለመደ ነው። ሰዎችም በዐሠርቱ ትእዛዛት ኅጢአት እንዳይሠሩ ስለ ታዘዙ፣ የመታዘዝ ዐቅም ያላቸው ሊመስላቸው ይችላል። ይሁን እንጂ ለመታዘዝ ቢሞክሩም፣ እግዚአብሔር ኃይል ካልሰጣቸው፣ መታዘዝ እንደማይችሉ ያስተውላሉ። ኢሳይያስ የእስራኤልን መታዘዝ አለመቻል በምዕራፍ 59 ያብራራልና የሰው መታዘዝ አለመቻል ከኅጢአቱ የተነሣ መሆኑን ይገልጣል። ይህንም አሳብ ስንመረምር በአራት ነጥቦች ላይ ብናተኩር በቂ የሆነ ግንዛቤ ማግኘት እንችላለን፡-

ሀ) ሰዎች ሁሉ ኅጢአተኞች ናቸው፤ የሰው ዐቅመ ቢስ መሆን እግዚአብሔር ሁሉን ቻይ ካለመሆኑ፣ ወይም ፈቃደኛ ካለመሆኑ የተነሣ የሚመጣ አይደለም፤ ኢሳ. 59+1-2። የሰው ችሎታ ቢስነት ኅጢአቱ ራሱና ኅጢአቱ የሚያመጣው ውጤት ነው። የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት በትምህርቱ ተገርመው፣ «እንኪያስ ማን ሊድን ይችላል?» ብለው በጠየቁት ጊዜ፣ ኢየሱስ፣ «ይህ በሰው ዘንድ አይቻልም፤ በእግዚአብሔር ዘንድ ግን ሁሉ ይቻላል» ብሎ መለሰላቸው፤ ማቴ. 19+25-26።

ለ) ሰው ስለ ራሱና ስለ ዓለም ሁኔታ ዕዉር ነው፤ ኢሳይያስ፣ «እንደ ዕውሮች ወደ ቅጥሩ ተርመሰመስን፤ ዐይን እንደሌላቸው ተርመሰመስን፤

በቀትር ጊዜ በድንገገነት እንዳለ ሰው ተሰናክልን፤ እንደ ሙታን በጨለማ ስፍራ ነን» በማለት የሰዎችን አለማስተዋል ያብራራል፤ ኢሳ. 59+10። ችግሩ የብርሃን ዕጦት ሳይሆን፥ ማየት አለመቻል ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ፥ «ለፍጥረታዊ ሰው የእግዚአብሔር መንፈስ ነገር ሞኝነት ነው» በማለት ጽፏል፤ 1ቆሮ. 2+14። እግዚአብሔር የሰውን ሁኔታና የመዳንን መንገድ ካልገለጠ፥ ሰው ሊያስተውል አይችልም።

ሐ) የሰው ሁለንተና በጎጢአት ተበክሏል፤ ኢሳይያስ፥ «እጃችሁ በደም፥ ጣታችሁም በበደል ረክሳለች፤ ከንፈራችሁም ሐሰትን ተናግሯል... የግፍም ሥራ በእጃቸው ነው። እግሮቻቸውም ወደ ክፋት ይርጣሉ... አሳባቸው የጎጢአት አሳብ ነው፤ ጉስቀላናና ቅጥቃጤ በመንገዳቸው አለ...» ብሎ የተናገረው ጎጢአት የሰውን እጅ፥ ጣት፥ እግርና አሳብ ማለትም ጠቅላላ ሁለንተናውን እንደበከለ አሳይቷል፤ ኢሳ. 59+3-8። በተጨማሪም ነቢዩ የሰውን ብክለት ሲደመድም፥ «ዓመፃችን ባንተ ፊት በዝታልና፤ ጎጢአታችን መስክሮብናልና» ብሎ ጻፈ፤ ኢሳ. 59+12። የሰው ሁለንተናዊ ብክለት ወደ ሌላ ዕንቅፋትም ይመራል።

መ) ሰው ከጎጢአቱ እንዲድን አይፈልግም፤ ኢሳይያስ፥ «ዓመፃችን በእንተ ፊት በዝታል... ዓመፃችን ከእኛ ጋር ነውና... ዐምፀናል...» በማለቱ የሰው ፈቃድ እግዚአብሔርን የሚቃወም መሆኑን ያሳያል፤ ኢሳ. 59+12-13። የሰው ክፋት ድክመት፥ አላዋቂነት ወይም ድንቁርና ብቻ ሳይሆን፥ ዓመፅም ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ፥ «ሰለ ሥጋ ማሰብ በእግዚአብሔር ዘንድ ጥል ነውና... («ለጎጢአት የተገዛ አእምሮ ከእግዚአብሔር ጋር ጠበኛ ነው...»)፤ ሮም 8+7)፤ «... እግዚአብሔርን የሚፈልግ የለም» (ሮም 3+11) በማለቱ ሰው ራሱን ማዳን አለመቻሉንና መዳን እንኳ አለመፈለጉን አሳይቷል። ሐዋርያው ይህን የተናገረው የዳዊትን አሳብ በመገንዘብ ሳይሆን አልቀረም፤ መዝ. 14+1-3።

እውነት ነው፤ ሰው ራሱን ለማዳን ብዙ የሃይማኖትን ሥርዐት ሊከተል ይሞክራል፤ ነገር ግን ሰዎች በዚህ መንገድ ጽድቅ የሚገኝ ቢመስላቸውም፥ ኢሳይያስ፥ «ሁላችን እንደ ርኩስ ሰው ሆነናል፤ ጽድቃችን ሁሉ እንደ መርገም ጨርቅ ነው...» ብሎ ለድኅነት የሰው ሥራ ከንቱ መሆኑን ገልጧል፤ ኢሳ. 64+6። ሰው ለመዳንና ጽድቅን ለማግኘት በተወሰነ መንገድ መሳተፍ ቢችል ኖሮ፥ ምናልባት ሊደሰት ይችላል፤ በእግዚአብሔር መንገድ መዳን ግን አይፈልግም፤ የእግዚአብሔር የማዳን መንገድ በጸጋ ብቻ ነው፤ ሮም 3+24፤ 2ጢሞ. 1+9።

እንግዲህ እግዚአብሔር ሰው በጸጋ እንዲድን ዳግመኛ ይወልደዋል፤ በዚህም ሥራ የሰው አእምሮ ተከፍቶ እንዲያስተውል፥ ልቡም እንዲነጻና በአዲስ መንገድ እንዲራመድ የሰው ፈቃድ ይሰጣል፤ ሕዝ. 36+25-27፤ ዮሐ. 3+3-8። ሰው በዚህ መንገድ በጸጋ ሲለወጥ ጎጢአቱን ተረድቶ ንስሐ ይገባል፤ ወንጌልንም ሰምቶ ያምናል፤ ዮሐ. 1+12-13። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ይህን እውነት፥ «የላከኝ አብ ከሳበው በቀር ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም» እና «ያለ እኔ ምንም ልታደርጉ አትችሉም» በማለት በተለየ መንገድ ገልጦታል፤ ዮሐ. 6+44፤ 15+5።

እውነት ነው፤ በብዙዎች ዘንድ ይህ ትምህርት ተቀባይነት አይኖረውም። ሰዎች ወንጌሉን እንዲመርጡ ታዝዘዋል ይላሉ፤ «የተጠማም ይምጣ፤ የወደደም የሕይወትን ውሃ እንዲያው ይውሰድ» (ራእ. 22+17)፤ «ወደ እኔም የሚመጣውን ከቶ ወደ ውጭ አላወጣውም» (ዮሐ. 6+37) የሚሉትንና

የመሳሰሉትን በመጥቀስ የትምህርታቸውን ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ይሞክራሉ። ሰው በምርጫ እንዲመጣ ይጋበዛል፤ ችግሩ ግን የሰው ፈቃድ ካልተለወጠ ወደ እግዚአብሔር መምጣት አይፈልግም። ይህ ዐይነቱ ጠባይ «የፈቃድ ባርነት» ተብሏልና የሰው ፈቃድ የተበከለ በመሆኑ ለመምረጥ ነጻነት ቢኖረውም እንኳ ቤተሰቡ የእግዚአብሔርን መንገድ አይመርጥም። ሰዎች ኅጢአተኞች ናቸውና በአንድ መንገድም ሆነ በሌላ የልባቸው ዝንባሌ ኅጢአትን መምረጥ ነው፤ የሰው ልብ ተንኮለኛ እጅግም ክፉ ነውና፤ ኤር. 17+9።

ሐ) የድኅነት ጸጋ አሠራር

ድኅነትን በሦስት ደረጃዎች መመልከት የተለመደ ነው፡- ሰው በክርስቶስ ሲያምን ከኅጢአት ኩነኔ ይድናል፤ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ከኅጢአት ጎይል ይድናልና ክርስቶስ ሲመለስ ከኅጢአት ዓለም ይድናል።

ሰው ይድን ዘንድ ማድረግ የሚገባው ግልጥ ነው። በበዓለ ጎምላ ቀን ሐዋርያው ጴጥሮስ፤ «ንስሐ ግብ፤ ኅጢአታችሁም ይሰረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በእየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ፤ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ትቀበላላችሁ» ብሏል፤ ሐ.ሥ. 2+38። ጃንደረባው፤ «እየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ አምናለሁ» በሚለው ቃል መሠረት ተጠመቀ፤ ሐ.ሥ. 8+37። የፊልጵስዩስ ወህኒ ጠባቂ፤ «እድን ዘንድ ምን-ማድረግ ይገባኛል?» ብሎ ሲጠይቅ፤ «በጌታ በእየሱስ ክርስቶስ እመን» የሚል መልስ ተሰጠው፤ ሐ.ሥ. 16+30-31። ዐዋቂ ሰው ከመጠመቁ በፊት ማመን ያለበት መሆኑ ግልጥ ነው። ስለዚህ በዐጭሩ ሰው እንዲድን ንስሐ መግባትና በወንጌል ማመን አለበት፤ ማር. 1+14-15።

ሰው እንዲድን ማድረግ የሚገባውን ማወቅ ቀላል ሊመስለን ይችላል። ሆኖም የሰውን አዳማዊ ሁኔታ ስንመለከት፤ ወንጌልን አስተውሎ ሊቀበለው እንዲፈልግ፤ ከዚያም በኋላ እስከ ሞት ድረስ በክርስቶስ መንገድ መራመድ እንዲችል፤ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ አስፈላጊ እንደሆነ ማሰብ አይከብድም። አዲስ ኪዳን ስለ ሰው ድኅነት ሲናገር በብዙ ቃላትና በብዙ ምሳሌዎች ይጠቀማል። እነዚህ አባባሎች የትኛውን የድኅነት ደረጃ እንደሚያመለክቱ፤ እርስ በርሳቸው እንዴት እንደሚዛመዱና ከዘመናችን የቤተ ክርስቲያን ቃላት አጠቃቀም ጋር እንዴት እንደሚገናኙ ለይቶ ማሳየት ቀላል ላይሆን ይችላል።

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ሊቃውንት ብዙ ጊዜ ትምህርተ ሥጋዊን ከመረመሩ በኋላ ወደ ትምህርተ ጥምቀት ጥናት መግባታቸው የተለመደ ሆኗል፤ ይህም በተለይ በኢትዮጵያ «አምስቱ አዕማደ ምሥጢር» በሚለው መጽሐፍ ይታያል። በምዕራባውያን የተሐድሶ ዘመን ግን በተለይ ከሉተርና ከካልቪን አንሥቶ የድኅነት ትምህርት መጠናት ጀምሯል። እውነት ነው፤ ክርስቶስ ሥግው አዳኝ ሆኖ በሕማማቱ ለሚያምኑበት አስፈላጊውን ሁሉ ፈጸመ። ከዚያም ቀጥሎ እያንዳንዱ ሰው ወደ እምነት እንዴት እንደሚደርስ፤ አምኖም ወደ ምን ዐይነት አቋምና አኗኗር ውስጥ እንደሚገባ፤ ለመንግሥተ ሰማያትም እንዴት እንደሚበቃ ማሰብ ያስፈልጋል። ይህ ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ እንደ መሆኑ፤ ሰው ለእግዚአብሔር ጸጋ እንዴት አጸፋ መስጠት እንዳለበት እናስባለን። ከዚህ በታች በመጀመሪያ በአዲስ ኪዳን ትምህርት የመንፈስ ቅዱስ ሥራ እንዴት እንደሚገለጥ፤ ቀጥሎም የመንፈስ ቅዱስ ስም በተለይ ሳይጠቀስ የእግዚአብሔር ሥራ፤ የሰው አጸፋ፤ የአማኝ አዲስ አቋምና አዲስ አኗኗር እንዴት እንደተብራሩ እንመለከታለን።

1. በሰው ድንነት የመንፈስ ቅዱስ ሥራ

ሀ) በአማኝ ይኖራል፤ «የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም»፤ ሮሞ 8+9፡፡

ለ) አጽናኝ ነው፤ «እኔም አብን አለምናለሁ፤ ለዘለዓለምም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል»፤ ዮሐ. 14+16፡፡

ሐ) ልጅነትን ያረጋግጣል፤ «አባ አባት ብለን የምንጮኸበትን የልጅነትን መንፈስ ተቀበላችሁ...»፤ ሮሞ 8+15፡፡

መ) ድካምን ያግዛል፤ «መንፈስ ድካማችንን ያግዛል... በማይነገር መቃተት ይማልድልናል»፤ ሮሞ 8+26፡፡

ሠ) ስጦታዎችን ይሰጣል፤ «... እንዲሁም እንደ ፈቃዱ በታደሉት የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ስለዚሁ ነገር መስክሯል»፤ ዕብ. 2+4 አ.መ.ት.፡፡

ደግሞም የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በሰዎች ላይ እንደሚከተለው ይገለጣል፡-

ረ) በመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ ይወለዳሉ፤ «...ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም»፤ ዮሐ. 3+5፡፡

ሰ) በመንፈስ ቅዱስ ይጠመቃሉ፤ «... እኛ ሁላችን በአንድ መንፈስ አንድ አካል እንድንሆን ተጠምቀናልና፡፡ ሁላችንም አንዱን መንፈስ ጠጥተናል»፤ 1ቆሮ. 12+13፡፡

ሸ) በመንፈስ ቅዱስ ይሞላሉ፤ «መንፈስ ይሙላባችሁ»፤ ኤፌ. 5+18፡፡

ቀ) በመንፈስ ቅዱስ ይቀባሉ፤ «እናንተስ ከእርሱ የተቀበላችሁት ቅባት በእናንተ ይኖራል»፤ 1ዮሐ. 2+27፡፡

በ) በመንፈስ ቅዱስ ይታተማሉ፤ «በተስፋው መንፈስ በመንፈስ ቅዱስ ታተማችሁ፤ እርሱም የርስታችን መያዣ ነው»፤ ኤፌ. 1+13-14፡፡

ተ) በመንፈስ ቅዱስ ይቀደሳሉ፤ «እግዚአብሔር አብ አስቀድሞ እንዳወቃቸው በመንፈስም እንደሚቀደሱ...»፤ 1ጴጥ. 1+1-2፡፡

ቸ) በመንፈስ ቅዱስ ይታደሳሉ፤ «ለአዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳነን»፤ ቲቶ 3+5፡፡

2. በሰው ድንነት የእግዚአብሔር ሥራ

የሚከተሉት ተግባራት የመንፈስ ቅዱስ ሥራዎች መሆናቸውን ሳናስብ አንቀርም፤ ሆኖም በጥቅሶቹ የመንፈስ ቅዱስ መሆናቸው አልተገለጠም፡፡

ሀ) አብርሆት፤ ይህም ሰዎች እንዲያስተውሉ መንፈሳዊ ዐይናቸውን ማብራት ማለት ነው፤ «የኅጢአትንም ስርየት በእኔም በማመን በተቀደሱት መካከል ርስትን ያገኙ ዘንድ፥ ከጨለማ ወደ ብርሃን፥ ከሰይጣንም ሥልጣን ወደ እግዚአብሔር ዘወር እንዲሉ ዐይናቸውን ትክፍት ዘንድ...» (ሐ.ሥ. 26+17-18)፥ «ይህም የልባችሁ ዐይኖች ሲበሩ የመጥራቱ ተስፋ ምን እንዲሆን... ታውቁ ዘንድ ነው» ኤፌ. 1+18-19፡፡

ለ) ስበት፤ «የላከኝ አብ ከሳበው በቀር ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም»፤ ዮሐ. 6+44፡፡

ሐ) አዲስ ልደት፤ «እንደ ምሕረቱ መጠን ለአዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ በመታደስ አዳነን»፤ ቲቶ 3+5፡፡

መ) አዲስ ፍጥረት፤ «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው»፤ 2ቆሮ. 5+17፡፡

ሠ) መባረክ፤ «በክርስቶስ በሰማያዊ ስፍራ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ የባረከን...»፤ ኤፌ. 1+3፡፡

ረ) መምረጥ፤ «ዓለም ሳይፈጠር+... በክርስቶስ መረጠን»፤ ኤፌ. 1+4፡፡

ሰ) አስቀድሞ መወሰን፤ «... ለእርሱ ልጆች ልንሆን አስቀድሞ ወሰነን»፤ ኤፌ. 1+5፡፡

ሸ) ሕይወትን መስጠት፤ «ከክርስቶስ ጋር ሕይወት ሰጠን»፤ ኤፌ. 2+5፡፡

ቀ) ከክርስቶስ ጋር ማስነሣትና በሰማያዊ ስፍራ ከእርሱ ጋር ማስቀመጥ፤ «ከእርሱ (ከክርስቶስ) ጋር አስነሣን፤ በክርስቶስ ኢየሱስም በሰማያዊ ስፍራ ከእርሱ (ከእግዚአብሔር) ጋር አስቀመጠን»፤ ኤፌ. 2+6-7፡፡

በ) ልብን መክፈት፤ «ጳውሎስም የሚናገረውን ታዳምጥ ዘንድ ጌታ ልቧን ከፈተላት»፤ ሐ.ሥ. 16+14፡፡

ተ) ከጨለማ መንግሥት ወደ ክርስቶስ መንግሥት ማሻገር፤ «እርሱ ከጨለማ ሥልጣን አዳነን፤ ቤዛነቱንም እርሱንም የገጢአትን ስርየት ወዳገኝ ንበት ወደ ፍቅሩ ልጅ መንግሥት አፈለሰን»፤ ቆላ. 1+13-14፡፡

ቸ) መጥራት፤ «ነገር ግን በእናቴ ማሕፀን ሳለሁ የለየኝ በጸጋውም የጠራኝ...»፤ ገላ. 1+15-16፡፡

ገ) ማወቅ+ መወሰን+ መጥራት+ ማጽደቅና ማክበር፤ «አስቀድሞ ያወቃቸውን... ወሰናቸው... ጠራቸው... አጸደቃቸው... አከበራቸው»፤ ሮም 8+29-30 አ.መ.ት.፡፡

ነ) ጥበብን+ ጽድቅን+ ቅድስናንና ቤዛነትን ማድረግ፤ «ከእግዚአብሔር ዘንድ ጥበብና ጽድቅ+ ቅድስናም+ ቤዛነትም በተደረገልን በክርስቶስ ኢየሱስ የሆናችሁ ከእርሱ ነው»፤ 1ቆሮ. 1+30-31፡፡

3. ለእግዚአብሔር ጸጋ ትክክለኛ የሰው አጻፋ

ሰው ለእግዚአብሔር ጸጋ ትክክለኛ ምላሽ ሲሰጥ+ የእግዚአብሔር መንፈስ ዐብሮ እንደሚሠራ እናስተውላለን፡፡

ሀ) ንስሐ መግባት፤ «... ንስሐ ግቡ በወንጌልም እመኑ»፤ ማር. 1+14-15፡፡

ለ) መመለስ፤ «... ንጢአታችሁ ይደመሰስ ዘንድ ንስሐ ግቡ፤ ተመለሱም»፤ ሐ.ሥ. 3+19-20፡፡

ሐ) ማመን፤ «... በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን፤ እንተና ቤተሰቦችህም ትድናላችሁ»፤ ሐ.ሥ. 16+31፡፡

መ) መጠመቅ፤ «... ተነሣና ስሙን እየጠራህ ተጠመቅ፤ ከንጢአትህም ታጠብ»፤ ሐ.ሥ. 22+16፡፡

ሠ) ከጣዖታት ወደ እግዚአብሔር መመለስ፤ «ከጣዖቶች ወደ እግዚአብሔር አንዴት ዘወር እንዳላችሁ ይናገራሉ»፤ 1ተሰ. 1+9-10፡፡

ረ) ለእውነት መታዘዝ፤ «ለእውነት እየታዘዛችሁ... እርስ በርሳችሁ ከልባችሁ አጥብቃችሁ ተዋደዱ»፤ 1ጴጥ. 1+22፡፡

ሰ) ለተሰጠው ትምህርት መታዘዝ፤ «... ለተሰጣችሁለት የትምህርት ዐይነት ከልባችሁ ስለታዘዛችሁ+ ከንጢአትም ዐርነት ወጥታችሁ ለጽድቅ ስለተገዛችሁ ለእግዚአብሔር ምስጋና ይሁን»፤ ሮም 6+17-18፤ 12+1-2፡፡

4. የአማኙ አዲስ አቋም

ሰው ለእግዚአብሔር ጸጋ ትክክለኛ አጻፋ ሲሰጥ አዲስ አቋም አለው፡-

ሀ) እውነትን ሲያውቅ ነጻነት ይኖረዋል፤ «እውነትንም ታውቃላችሁ፤ እውነትም ዐርነት ያወጣችኋል»፤ ዮሐ. 8+32፡፡

ለ) ጻድቅ ነው፤ «ለማይሠራ + ጎጢአተኛውንም በሚያጸድቅ ለሚያምን ሰው እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ይቈጠርለታል»፤ ሮሞ 4+5፡፡

ሐ) የእግዚአብሔር ልጅ ነው፤ «የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን ያመንፈስ ራሱ ከመንፈሳችን ጋር ይመሰክራል»፤ ሮሞ 8+16፡፡

መ) የእግዚአብሔር ወራሽ ነው፤ «ልጆች ከሆንን... የእግዚአብሔር ወራሾች ነን»፤ ሮሞ 8+17፡፡

ሠ) የእግዚአብሔር መንግሥት ዜጋ ነው፤ «... ቤዛነቱንም + እርሱንም የጎጢአትን ስርየት ወዳገኘንበት ወደ ፍቅሩ ልጅ መንግሥት አፈለሰን»፤ ቆላ. 1+13-14፡፡

ረ) የዘለዓለም ሕይወት አለው፤ «ልጁ ያለው ሕይወት አለው፤ የእግዚአብሔር ልጅ የሌለው ሕይወት የለውም»፤ 1ዮሐ. 5+12፡፡

ሰ) ቅዱስ ነው፤ «... ለእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን + በክርስቶስ ኢየሱስ ለተቀደሱት...» ተብሎ ተጽፏል፤ 1ቆሮ. 1+2፡፡

5. የአማኙ አዲስ አኗኗር

ሰው ለእግዚአብሔር ጸጋ ትክክለኛ አጻፋ ሲሰጥ ወደ አዲስ አኗኗር ይገባል፡-

ሀ) አዲስ ኅብረት አለው፤ «እናንተ ግን... ቅዱስ ሕዝብ + ለርስቱ የተለየ ወገን ናችሁ፤ እናንተ ቀድሞ ወገን አልነበራችሁም፤ አሁን ግን የእግዚአብሔር ወገን ናችሁ...»፤ 1ጴጥ. 2+9-10፡፡

ለ) አዲስ አገልግሎት አለው፤ «እናንተ ግን ከጨለማ ወደሚደነቅ ብርሃኑ የጠራችሁን የእርሱን በጎነት እንድትነግሩ የተመረጠ ትውልድ + የንጉሥ ካህናት... ናችሁ»፤ 1ጴጥ. 2+9፡፡

ሐ) አዲስ ምግብ አለው፤ «ለመዳን በእርሱ እንድታድጉ አሁን እንደተወለዱ ሕፃናት ተንኩል የሌለበትን የቃልን ወተት ተመኙ»፤ 1ጴጥ. 2+2-3፡፡

መ) አዲስ አካሄድ አለው፤ «እኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ስለተጻፈ የጠራችሁ ቅዱስ እንደሆነ + እናንተ ደግሞ በኑሯችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ»፤ 1ጴጥ. 1+15-16፡፡

ሠ) አዲስ ምስክርነት አለው፤ «... ጌታን እርሱም ክርስቶስ በልባችሁ ቀድሱት፡፡ በእናንተ ሰላለ ተስፋ ምክንያትን ለሚጠይቁላችሁ ሁሉ መልስ ለመስጠት ዘወትር የተዘጋጃችሁ ሁኑ...»፤ 1ጴጥ. 3+15፡፡

ረ) አዲስ ትግል አለው፤ «በመጠን ኑሩ፤ ንቁም፤ ባላጋራችሁ ዲያብሎስ የሚውጠውን ፈልጎ እንደሚያገሣ አንዝሣ ይዘራልና»፤ 1ጴጥ. 5+8፡፡

ሰ) አዲስ ዋስትና አለው፤ «... ይህም ርስት በመጨረሻው ዘመን ይገለጥ ዘንድ ለተዘጋጀ መዳን በእምነት በእግዚአብሔር ጎይል ለተጠበቃችሁ ለእናንተ በሰማይ ቀርቶላችኋል»፤ 1ጴጥ. 1+3-5፡፡

ሽ) አዲስ የአስተሳሰብ አድማስ አለው፤ «በክርስቶስ ኢየሱስ ወደ ዘለዓለም ክብሩ የጠራችሁ የጸጋ ሁሉ እምላክ ለጥቂት ጊዜ መክራን ከተቀበላችሁ በኋላ ራሱ ፍጹማን ያደርጋችኋል፤ ያጸናችሁማል፤ ያበረታችሁማል»፤ 1ጴጥ. 5+10።

ከ1ኛ ጴጥሮስም ሆነ ከሌሎች የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት የአማኙን ሁኔታ የሚያበራረጥንን ተጨማሪ ነጥቦች ማክል ከባድ አይሆንም። ሆኖም ከዚህ በላይ በተጻፉት ዝርዝሮችና ጥቅሶች የመንፈስ ቅዱስ ሥራና ለአማኙ የተሰጡ በረከቶች፣ በአማኙ ሕይወት የሚታዩ ጠባያትም በብዙ መንገድ እንደሚገለጡ ይታወቃል። በምዕራፍ 86 ዋና ዋናዎቹንና ቅደም ተከተላቸውን ከመመርመራችን በፊት፣ የሰው ድኅነት በክርስቶስ በሚከናወነው አጠቃላይ ተግባር በእግዚአብሔር ምርጫ ላይ የተመሠረተ መሆኑን ማጤን ያስፈልጋል።

ማስታወሻ

- (1) ም. 80ሐ ይመ.
- (2) Berkhof ገጽ 42 8c.
- (3) የዚህ ንኡስ ርእስ በተለይ በTHS ገጽ 93-94 ባለው አሳብ ላይ ተመሥርቷል።
- (4) «ትምህርተ ሰብእ» በሚለው በአራተኛው ጥናት ሰው በእግዚአብሔር መልክ በመፈጠሩ ክብሩን፣ በገጢአት በመውደቁም ውርደቱን በሰፊው መርምረናል። እዚህ ላይ ለትምህርተ ድኅነት መሠረት እንዲሆን ስለሰው አንዳንድ ትምህርቶችን በዐጭሩ እንከልሳለን። ይህን ስናደርግም በPhilip Graham Ryken (P.G.R.) በተጻፈውና IVP ባሳተመው The Message of Salvation በሚለው መጽሐፍ እንጠቀማለን፤ በዚህ ንኡስ ርእስ ከገጽ 17-60 ይመ.
- (5) እምነታችን ገጽ 67 ይመ.
- (6) P.G.R. ገጽ 25 ይመ.

ክፍል 2 - መንፈስ ቅዱስና የሰው ድንነት

ምዕራፍ 84 - የሰው ድንነት በክርስቶስ መሆኑ

መንፈስ ቅዱስ ስለ ክርስቶስ ይመሰክራልና ከክርስቶስ ጋር አንድነት እንዲኖረው ሰውን ወደ ክርስቶስ ያደርሰዋል። ይህ አንድነት ብዙ ጊዜ በክርስቶስ የሚገኝ በመሆኑ አንዳንድ ጊዜ በክርስቶስ በአማኝ ዘንድ መገኘት ወይም በክርስቶስ ከሰው ጋር መሆን ይገለጣል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «በእኔ የሚኖር እኔም በእርሱ፣ እርሱ ብዙ ፍሬ ያፈራል» በማለት ይህን አንድነት በሁለት አመለካከቶች ገልጾታል፤ ዮሐ. 15፥5። በይበልጥ ሲያብራራውም «እኔ በአባቴ እንዳለሁ፣ እናንተም በእኔ እንዳላችሁ፣ እኔም በእናንተ እንዳለሁ በዚያን ጊዜ ታውቃላችሁ» ብሎ በመናገር አንድነቱን በአብካለው ከእርሱ አንድነት ጋር ስላመሳሰለው፣ በክርስቶስና በተከታዮቹ መካከል ያለው አንድነት፣ መንፈሳዊ፣ ምሥጢራዊ፣ ሕያው አካላዊና የፍቅር አንድነት መሆኑ ተገልጧል፤ ዮሐ. 14፥20።

ክርስቶስ በወይን ግንድ (ክርስቶስ) እና በቅርንጫፎች (ምእመናን) መካከል (ዮሐ. 15፥1-11)፣ ሐዋርያው ጳውሎስ ደግሞ በሕንጻ ድንጋዮች (ምእመናን) እና በማእዘኑ ራስ ድንጋይ (ክርስቶስ) መካከል (ኤፌ. 2፥19-22፤ ደግሞ 1ጴጥ. 2፥4-5 ይመ.)፣ በሰው አካል ክፍሎች (ምእመናን) እና በባሏ (ክርስቶስ) መካከል (ኤፌ. 5፥22-23)፣ እንደዚሁም በሰዎች ሁሉና በቃል ኪዳናዊው ራሳቸው በአዳም መካከል (ሮሞ 5፥12-19፤ 1ቆሮ. 15፥22፡48-49) ካለው አንድነት ጋር በማነጻጸር ምእመናን ከክርስቶስ ጋር ያላቸውን አንድነት ያብራራሉ። ይህ ዐይነቱ አንድነት በአብና በወልድ አንድነት የተመሠረተ መሆኑ ተገልጧል፤ ዮሐ. 14፥20፡23፤ 17፥20-23። ከዚህ የተነሣ የዚህ አንድነት ይዘት ጥልቀት እንዳለው፣ ምሥጢራዊ መሆኑ፣ በብዙ አቅጣጫም ሊመረመር መቻሉና ለምእመናን በረከቱን ሁሉ የሚያጠቃልል መሆኑ ይታያል።

ከክርስቶስ ጋር አንድ መሆን ለክርስቶስ ግብር ሁሉ ጥቅልል ምሳሌ ሊሆን እንደሚችል ተገንዝበናል (1)። ሆኖም ክርስቶስ ነቢይ፣ ካህንና ንጉሥ መሆኑ የተሻለ ጥቅልል ምሳሌ እንደሆነ ተመልክተናል፤ ምክንያቱም ይህ ከአንድነቱ ምሳሌ በስተ ጀርባ ያለውን የክርስቶስ ግብር ስለሚያብራራው ነው። ይሁን እንጂ ከክርስቶስ ጋር የሚኖር አንድነት የሚለው ሐረግ የድንነትን በረከትና መንገድ ሁሉ ስለሚያጠቃልል ለድንነት ትምህርት መሠረታዊ ነው። አባቱ እጅግ ሰፊ ነውና አማኝ በክርስቶስ፣ ክርስቶስ በአማኝ፣ ክርስቶስ ከአማኝ ጋርና አንድነቱን በሚመለከት የተፈጠሩ ስሕተቶች በሚሉት አራት አርእስት ሥር ትምህርቱን ልናቀርበው እንሞክራለን (2)፡-

ሀ) አማኝ በክርስቶስ

ሐዋርያው ጳውሎስ፣ «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው» በማለቱ አማኝ ወደ አዲስ ዓለም ማለት ወደ አዲስ አቋምና አዲስ አኗኗር እንደገባ አሳይቷል። በዚህ አዲስ ዓለም «አሮጌው ነገር ዐልፏል»፤ «ሁሉ አዲስ ሆኗል»፤ ክርስቲያን ዋጋ ያለው አዲስ ፍጥረት ብቻ መሆኑን ያውቃልና «እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ» ያደርጋል፤ 2ቆሮ. 5፥17፤ ገላ. 6፥15፤ ኤፌ. 2፥10። በዚህ አዲስ ሁኔታ ውስጥ የሚኖር ሰው በክርስቶስ ኢየሱስ መፈጠሩን ያውቃል፤ ሆኖም ይህን አንድነት መግለጥ ቀላል አይደለም። ሐዋርያው ጳውሎስ፣ ሰዎች ከቃል ኪዳናዊ ራሳቸው ጋር አንድ

በመሆናቸው፡ የቃል ኪዳን ራስ ሥራ ለእነርሱ የሚቈጠርላቸው ከመሆኑ ጋር ያብራራዋል። በዚህ መሠረት ሰዎች በአዳም ሆነው በእርሱ ጎጢአት ምክንያት ይሞታሉና በተቃራኒው ደግሞ ምእመናን በክርስቶስ ሆነው ከጽድቁ የተነሣ ይኖራሉ፤ 1ቆሮ. 15+22፤ ሮሞ 5+12-19። በሌላ ጊዜ ደግሞ ክርስቶስ ራስ ሆኖ እያንዳንዱ አማኝ እንደ አካል ክፍል ከራሱ ጋር እየተገናኘና የግል ሥራውን እየፈጸመ ከአካሉ ሁሉ ጋር እንደሚያድግ ይጽፋል፤ ኤፌ. 4+15-16። በሌላ በፍራ ደግሞ፡ «ከክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብሳችኋል» ብሎ በሰውና በልብሱ መካከል ባለው ግንኙነት የክርስቶስንና የአማኙን አንድነት ያሳያል፤ ገላ. 3+27። ሐዋርያው የእግዚአብሔርን ሥራ ሲገልጥ፡ «ቤ» በሚለው መስተዋድድ 160 ጊዜ ያህል አማኙ በክርስቶስ ያለውን አንድነት ይጠቅሳል። ይህንም በልዩ ልዩ መንገድ እንደሚከተለው ሲገልጠው ማየት እንችላለን፡-

1. በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዕቅድ

«ዓለም ሳይፈጠር፡ በፊቱ ቅዱሳንና ነውር የሌለን በፍቅር እንሆን ዘንድ በክርስቶስ መረጠን»፤ ይህም «ለክብሩ ምስጋና እንሆን ዘንድ ነው»፤ ኤፌ. 1+4:12። በኋላም እግዚአብሔር ያዳንንና በቅዱስ አጠራር የጠራን «እንደ ራሱ አሳብና ጸጋ መጠን ነው»፤ «ይህም ጸጋ ከዘላለም ዘመናት በፊት በክርስቶስ ኢየሱስ ተሰጠን»፤ 2ጢሞ. 1+9። እግዚአብሔር በመጀመሪያ የመረጠን በኋላ በክርስቶስ እንድንሆን ሊያደርገን አልነበረም፤ ምርጫው የነበረው በክርስቶስ ኢየሱስ ነው። ስለዚህ ከመወለዳችን በፊት ዓለም ሳይፈጠር በእግዚአብሔር አሳብ ነበርን፤ ይህም አሳብ «በክርስቶስ» ነበረ፤ እግዚአብሔር ስለ እኛ ሲያስብ ከክርስቶስ ለይቶ አይመለከተንም። እግዚአብሔር እንደዚህ ሲያስብ ይደሰት ነበር፤ ምክንያቱም ይህ ለክብሩ ምስጋና ነው።

ምእመናን ዓለም ከመፈጠሩ በፊት በክርስቶስ ቢመረጡም፡ በክርስቶስ እስኪያምኑ ድረስ በበደላቸውና በጎጢአታቸው ሙታን፡ በሰይጣን ሥልጣን ቊጥጥር ሥር የሆኑና የቊጣ ልጆች ናቸው። በዕቅዱ መሠረት እግዚአብሔር በክርስቶስ ሕይወት እስኪሰጣቸው ድረስ ከሌሎች ሰዎች የሚሻሉ አይደሉም፤ ኤፌ. 2+1-3።

2. ክርስቶስ በምድር ሳለ

በቤዛ ቃል ኪዳን (3) መሠረት አብ ለወልድ ልጆችን ሰጠው፤ ክርስቶስ በምድር ሳለ፡ «እነሆኝ እኔን እግዚአብሔር የሰጠኝንም ልጆች» ብሎ ተናገረ፤ ዕብ. 2+13። እንግዲህ ሕዝቡን ከጎጢአታቸው ለማዳን የመጣው ኢየሱስ ስለ ልጆቹ ያስብ ነበር፤ እነርሱም እንደዚሁ በእግዚአብሔር አሳብ በክርስቶስ ሕይወት ሁሉ ይኖሩ ነበር። ክርስቶስ የመጣው ለእነርሱ ነበር፤ ድኅነትን በተመለከተ የእነርሱ ራስና ወኪል ነው፤ እነርሱም «በክርስቶስ» ነበሩ። ከእነርሱ የሚበዙቱ ገና አልተወለዱም ነበር፤ ቢሆንም፡ እግዚአብሔር ክርስቶስን ሲመለከት፡ እነርሱንም በክርስቶስ ተመለከታቸው።

ኢየሱስ በሕይወቱ ሁሉ ለእግዚአብሔር ሲታዘዝ፡ እኛም እንደታዘዘን ተቈጠረ፤ ሐዋርያው፡ «በእንዱ መታዘዝ ብዙዎች ጻድቃን ይሆናሉ» (ሮሞ 5+19) በማለት ጽፏልና በክርስቶስ ጻድቃን ሆነናል፤ 1ቆሮ. 1+30-31፤ ፊል. 3+8-9።

እግዚአብሔር እኛ በክርስቶስ እንደሆንን በማሰብ፡ ጎጢአታችንን በክርስቶስ ላይ አደረገ፤ «እግዚአብሔርም የሁላችንን በደል በእርሱ ላይ አኖረ»፤ «ጎጢአት

ያላወቀውን እርሱን ስለ እኛ ንጢአት አደረገው»፤ ኢሳ. 53+6፤ 2ቆሮ. 5+21። በዚህም ምክንያት ክርስቶስ ሞተ፤ 1ጴጥ. 2+24፤ 1ቆሮ. 15+3። ንጢአታችንን በክርስቶስ ላይ ማድረግ ብቻ ሳይሆን፥ በክርስቶስ ያሉ ሁሉ ከክርስቶስ ጋር እንደተሰቀሉም እግዚአብሔር ማሰቡ በሚከተሉት ጥቅሶች ይታያል፡- «እርጌው ሰዎችን ከእርሱ ጋር እንደተሰቀለ እናውቃለን»፤ «እናንተ ደግሞ ለንጢአት እንደሞታችሁ... ቊጠሩ»፤ «እንዲሁ ስለ ሁሉ ሞተ፤ እንግዲያስ ሁሉ ሞቱ»፤ «ከክርስቶስ ጋር ተሰቅዬአለሁ»፤ ሮም 6+6፡11፤ 2ቆሮ. 5+14፤ ገላ. 2+20።

በዚህ አስተሳሰብ መሠረት ምእመናን በክርስቶስ ሆነው ከክርስቶስ ጋር ተቀብረዋል፤ ተነሥተዋል፤ ወደ ሰማይ ዐርገዋል፤ በአብ ቀኝም ተቀምጠዋል፤ ሮም 6+4፡11፤ 1ቆሮ. 15+22፤ ኤፌ. 2+4፡7፤ ቆላ. 2+12-13።

እንግዲህ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ መንግሥተ ሰማያት በተመለሰ ጊዜ፥ ለምእመናን መንፈሳዊ በረከትን ሁሉ እግኝተላቸዋልና ምእመናን ሁሉ ከሐዋርያው ጋር፥ «በክርስቶስ በሰማያዊ ስፍራ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ የባረከን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እምላክና አባት ይባረክ» ማለት ይገባቸዋል፤ ኤፌ. 1+3።

3. በእማኞች ተመክሮ

ለው በመንፈስ ከተወለደና ካደገ በኋላ ከዘለዓለም የነበረው በክርስቶስ የሆነው ከአሁን ጀምሮ በሕይወቱ ለውጥ እንዲያመጣ አስፈላጊ ነው፤ ይህንም በተለይ እርስ በርስ በተያያዙ አራት አመለካከቶች ሥር ልንመረምረው እንችላለን፡-

ሀ) እኛ ከክርስቶስ ጋር ሞተናልና እግዚአብሔር ከክርስቶስ ጋር አስነሥቶናል

ይህ ሲሆን የቻለው እግዚአብሔር በክርስቶስ ስለመረጠን ነው። ሐዋርያው፥ «እኛም በአዲስ ሕይወት እንድንመለስ፤ ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር ተቀበርን። ሞቱንም በሚመስል ሞት ከእርሱ ጋር ከተባበርን ትንሣኤውን በሚመስል ትንሣኤ ደግሞ ከእርሱ ጋር እንተባበራለን» ብሎ በመጻፉ፥ መንፈስ ቅዱስ የክርስቶስን ሞትና ትንሣኤ በሕይወታችን በአንድ ዐይነት መንገድ ይደግመዋል፤ ሮም 6+4፡5። ክርስቶስ «መሞትን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ለንጢአት ሞቷልና» (ሮም 6+10)፥ አማኝ በክርስቶስ ሆኖ ለንጢአትና ለዓለም እንደሞተ ራሱን ሊቈጥር ታዝዟል፤ ሮም 6+11፤ 7+6፤ ገላ. 2+20፤ 5+24፤ 6+14፤ ቆላ. 2+20-21። በአማኝ ሕይወት የሚፈጸመው ይህ ብቻ አይደለም፤ በክርስቶስ በመሆኑም ከክርስቶስ ጋር ወደ አዲስ ሕይወት ተነሥቷል፤ ስለዚህ ሐዋርያው፥ «በክርስቶስ ኢየሱስ በጌታችን ሆናችሁ ለእግዚአብሔር ሕያዋን እንደሆናችሁ ራሳችሁን ቊጠሩ» ብሎ አዝዞናል፤ ሮም 6+11። የእኛ ትንሣኤ ፍጹም የሚሆነው በዳግም ምጽአቱ ጊዜ ሲሆን፥ አሁን ግን በክርስቶስ በመሆናችን ወደ ትንሣኤ ሕይወት አኗኗር ገብተናልና በአዲስ ሕይወት እንመለሳለን፤ ሮም 6+4፤ ቆላ. 2+10-13፤ 1ጴጥ. 2+24። ከክርስቶስ ጋር በመሞታችንና በመነሣታችን በሕይወታችን ያለውን ንጢአት እያሸነፍን መኖር እንችላለን (ሮም 6+12-14፡19)፤ በክርስቶስ ወደ ሕይወት መላት ደርሰናል፤ ቆላ. 2+9-10። በሌላ አነጋገር በክርስቶስ አዲስ ፍጥረት ነገና አሳባችንን ክርስቶስ ባለበት በላይ ባለው ማድረግ ይገባናል፤ 2ቆሮ. 5+17፤ ቆላ. 3+1፡4።

ለ) በክርስቶስ አዲስ ሕይወት ይኖረናል

እግዚአብሔር «በክርስቶስ በሰማያዊ ስፍራ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ» ባርኮናል፤ ኤፌ. 1+3። በረከት ሁሉ በእርሱ ነውና ክርስቶስ አሁን በእርሱ ላሉት ሁሉ በረከትን በሙሉ ይሰጣቸዋል። ሐዋርያው ዮሐንስ፥ «እግዚአብሔር የዘለዓለምን ሕይወት ሰጠን፥ ይህም ሕይወት ያለው በልጁ ነው» ብሎ ጽፏል፤ 1ዮሐ. 5+11 አ.መ.ት። ሐዋርያው ጳውሎስም በክርስቶስ ኢየሱስ ስለሚሆነው የሕይወት ተስፋ ተናግሯል (2ጢሞ. 1+1)፤ በክርስቶስ «እምነትና ፍቅር» (1ጢሞ. 1+14፤ 2ጢሞ. 1+13)፥ «ጸጋ» (2ጢሞ. 2+1)፥ «መዳን» (2ጢሞ. 2+10)፥ «የጥበብና የዕውቀት መዝገብ ሁሉ» (ቆላ. 2+3) እና የሚያስፈልገን በሙሉ (ፊል. 4+19) እንደሚገኙ ተጽፏል።

መንፈሳዊ ሕይወታችን ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ያለው በክርስቶስ ነው፤ በክርስቶስ ለድኅነት እንጠራለን (1ቆሮ. 7+22)፤ በክርስቶስ አዲስ ሕይወት ይሰጠናል (ኤፌ. 2+10)፤ በክርስቶስ እንጸድቃለን (ሮሞ 8+1፤ 2ቆሮ. 5+21፤ ገላ. 2+16)፤ በክርስቶስ እንሞታለን (1ተሰ. 4+14፤ 16፤ ራእ. 14+13) እና በመጨረሻ በክርስቶስ እንነሣለን፤ 1ቆሮ. 15+22።

ሐ) በክርስቶስ የምናደርገውን ሁሉ ማድረግ እንችላለን

ማናቸውንም ነገር በመንፈስ ቅዱስ ገይል ለእርሱ ክብር ስናደርግ «በክርስቶስ» እናደርጋለን። በዚህ መሠረት ሐዋርያው ጳውሎስ እውነትን በክርስቶስ ይናገራል (ሮሞ 9+1፤ 2ቆሮ. 2+17፤ 12+19)፤ በክርስቶስ በሠራው ሥራ ይመካል (ሮሞ 15+17፤ 1ቆሮ. 15+31)፤ በክርስቶስ ስለሚራመድበት መንገድ ለቆሮንቶስ ሰዎች ያሳስባል (1ቆሮ. 4+17)፤ በክርስቶስ ጢሞቴዎስን ወደ ፊልጵስዩስ ለመላክ ተስፋ ያደርጋል (ፊል. 2+19)፤ በክርስቶስ ደስ ይለዋል (ፊል. 4+10) እና ሌሎችን ምእመናን በክርስቶስ ይለምናል፤ ያዝዛል፤ ይመክራልም፤ 1ተሰ. 4+1፤ 2ተሰ. 3+12። ከዚህ የተነሣም፥ «ገይልን በሚሰጠኝ በክርስቶስ ሁሉን እችላለሁ» ብሎ ይመሰክራል፤ ፊል. 4+13።

ደግሞም ሐዋርያው ምእመናን ድካማቸው በጌታ ከንቱ እንደማይሆን (1ቆሮ. 15+58)፥ ልጆች ለወላጆቻቸው በጌታ መታዘዝ እንደሚገባቸው (ኤፌ. 6+1)፥ ሚስቶች በጌታ ለባሎቻቸው መገዛት እንዳለባቸው (ቆላ. 3+18) እና ምእመናን ሁሉ በጌታ እንዲበረቱ (ኤፌ. 6+10)፥ እንዲደሰቱ (ፊል. 4+4)፥ እንዲስማሙ (ፊል. 4+2)፥ እንዲቆሙ (ፊል. 4+1)፥ እግዚአብሔርን እንዲመስሉ (2ጢሞ. 3+12) እና መልካም አካሄድ እንዲኖራቸው (1ጴጥ. 3+16) ያሳስባቸዋል። ምእመናንም በጌታ ይደክማሉ (ሮሞ 16+12)፤ ይደፍራሉ (ፊል. 1+14) እና ይፈተናሉ (ሮሞ. 16+10)። ምእመናን ከክርስቶስ ጋር ሲመላለሱና ሥር ሰድደው ሲታነጹ (ቆላ. 2+6-7)፥ ሰውን ሁሉ በክርስቶስ ፍጹም አድርጎ የማቅረብ የጳውሎስ ዓላማ ይፈጸማል፤ ቆላ. 1+28-29። እንደዚሁም ሐዋርያው ዮሐንስ ምእመናንን በክርስቶስ እንዲኖሩ ያበረታታቸዋል፤ 1ዮሐ. 2+28፤ 3+6-24።

መ) እኛ በክርስቶስ አንድ አካል ነን

ምእመናን በክርስቶስ ሲሆኑ፥ እያንዳንዱ ለየብቻው በክርስቶስ አይደለም፤ ምክንያቱም ክርስቶስ የአካሉ ራስ በመሆኑ (ኤፌ. 5+2-3)፥ በክርስቶስ ያሉ ሁሉ በአካሉ እርስ በርሳቸው ግንኙነት አላቸው። ይህም ግንኙነት አንድ አካል፥ እርስ በርሳችንን ወይም እያንዳንዳችንን የሌላው ብልቶች ያደርገናል፤ ሮሞ 12+5፤ 1ቆሮ. 10+17፤ 12+27። ከዚህም የተነሣ፥ «አንድም ብልት ቢሠቃይ፥

ብልቶች ሁሉ ከእርሱ ጋር ይሠቃያሉ፤ አንድ ብልትም ቢከበር ብልቶች ሁሉ ከእርሱ ጋር ደስ ይላቸዋል። 1ቆሮ. 12+26። የኅብረት ትስስሮች እጅግ ጠንካራ ናቸውና ምእመናን «በጌታ» ብቻ እንዲጋቡ ይፈቀዳል፤ 1ቆሮ. 7+39። በዚህ አካል የቀድሞ ጥላቻዎች ይቀራሉ፤ ንጢአት የሚገኝበት መለያየት ይወድቃልና ስለ ማዕርግና ስለ ዘር ልዩነት ዓለም ያለው አስተያየት ስፍራ አይኖረውም፤ ምክንያቱም «አይሁዳዊ ወይም የግሪክ ሰው የለም፤ ባሪያ ወይም ጨዋ ሰው የለም፤ ወንድም ሴትም የለም፤ ሁላችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ አንድ ሰው ናችሁና»፤ ገላ. 3+28፤ ኤፌ. 2+13-22።

ሁላችን በክርስቶስ አካል በመሆናችን በአንድ አገር ያሉ ማኅበሮች በክርስቶስ ሊሆኑ ይችላሉ (ገላ. 1+22፤ 1ተሰ. 2+14)፤ በዓለምም ሁሉ ያሉ እውነተኛ ምእመናን እንዲት ቤተ ክርስቲያን በመሆናቸው የክርስቶስ ሚስት ተብለው ተመስለዋል፤ ኤፌ. 5+31-32፤ 1ቆሮ. 6+17። የክርስቶስ ዓላማ ቤተ ክርስቲያኒቱን ማንጸትና ለእርሱ ክብር እንድታመጣ የእርሱን ባሕርይ እንድታንጸባርቅም ማድረግ ነው፤ ኤፌ. 5+25-27።

ምእመናን ደግሞ ወደ ክርስቶስ በመቅረባቸው ሕያዋን ድንጋዮች ሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ለእግዚአብሔር ደስ በሚያሰኝ ቤተ መቅደስ ተመስለዋል፤ 1ጴጥ. 2+45። በዚህ መሠረት አንድ ይሆናሉና እየተደጋገፉ ይኖራሉ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «አንድ ይሆኑ ዘንድ... አንተ አባት ሆይ በእኔ እንዳለህ፤ እኔም በአንተ፤ እነርሱ ደግሞ በእኛ አንድ ይሆኑ ዘንድ እለምናለሁ» ብሎ በመጸለዩ (ዮሐ. 17+20-21) አንድነታችን በአብና በወልድ መካከል እንዳለው ፍጹም አንድነት እንዲሆን ይፈልጋል። ሆኖም አብና ወልድ ሁለት አካላት እንደሆኑ ሁሉ፤ ምእመናንም ወደ ፍጹም አንድነት ሲደርሱ እያንዳንዳቸው የራሳቸው ባሕርይ፤ ስጦታ፤ ችሎታ፤ አሳብ፤ ክሌሎች ጋር ግንኙነት፤ ስሜቶችና ግቦች ይኖሯቸዋል።

ለ) ክርስቶስ በአማኝ

መጽሐፍ ቅዱስ ክርስቶስን «ለተቀበሉት ሁሉ ግን በስሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው» ይላል፤ ዮሐ. 1+12። በአንዳንድ አገር ባህል መሠረት ክርስቶስን መቀበል ማለት ተገቢ አገላለጥ እንዳይደለ ይታሰባል፤ ምክንያቱም ታናሹ ወደ እርሱ ሲሄድ ታላቁ ይቀበለዋል እንጂ ታናሹ ታላቁን መቀበል እንደማይችል ይታመናልና ሰው ክርስቶስን ይቀበላል ቢልም፤ ሰውን ከክርስቶስ በላይ እንደ ማድረግ ነው ይላሉ። ይህ ባህል ከአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎች አሳብ የራቀ ይመስላል፤ ለምሳሌ ዘኪመስ ኢየሱስን «ተቀበለው» ተብሎ ተጽፏል፤ ሉቃ. 19+6። ደግሞም ክርስቶስ ሰዎችን ለማዳን ራሱን «ባዶ አደረገ» (ዝቅ ዝቅ አደረገ)፤ ፊል. 2+7። ክርስቶስ ራሱ ከሰማይ ሲናገርም «እነሆ በደጅ ቆሜ አንኳኳለሁ፤ ማንም ድምዳሜ ቢሰማ፤ ደጁንም ቢከፍትልኝ፤ ወደ እርሱ እገባለሁ፤ ከእርሱም ጋር እራት እበላለሁ፤ እርሱም ከእኔ ጋር ይበላል» ብሎ ከሰዎች ጋር ምን ዓይነት ግንኙነት እንደሚፈልግና ወደ ሰዎች እንዴት እንደሚቀርብ ያሳያል፤ ራእ. 3+20።

ሰው በክርስቶስ ሲያምን ክርስቶስ ወደ ሕይወቱ ይገባልና በዚህ «በእኔ የሚኖር፤ እኔም በእርሱ፤ እርሱ ብዙ ፍሬ ያፈራል» የሚለው ቃሉ ይፈጸማል፤ ዮሐ. 15+5። ሐዋርያውም በራሱ ተመክሮ «ክርስቶስ ግን በእኔ ይኖራል» ብሎ መሰከረ፤ ገላ. 2+20። አንድ ክርስቲያን እውነተኛ የሚሰኘው

ክርስቶስ ሲኖርበት ነው፤ ሮም 8+10፤ 2ቆሮ. 13+5፤ ራእ. 3+20። ከጥንት ጀምሮ በእግዚአብሔር ዘንድ የተሰወረ ምሥጢር ነበር፤ ይኸውም እንደ አይሁድ ሁሉ አሕዛብን የማፋን የእግዚአብሔር ዕቅድ ነበረ፤ ክርስቶስ ስለመጣ ግን፥ «የክብር ተስፋ ያለው ክርስቶስ በእናንተ ዘንድ መሆኑ ነው» የሚለው ምሥጢር ለአሕዛብ ተገለጠ፤ ቆላ. 1+27። ክርስቶስ በእኛ ይኖራል ማለት ከእርሱ አሳብ ጋር እንስማማለን ወይም የእርሱን ትምህርት እናውቃለን ማለት ብቻ ሳይሆን፥ በመንፈሳዊና በምሥጢራዊ ሁኔታ እርሱ ራሱ በእኛ ውስጥ ይኖራል ማለት ነው፤ «ክርስቶስ በልባችሁ በእምነት» ይኖራል፤ «ኢየሱስ ክርስቶስ በእናንተ ውስጥ እንዳለ ስለ እናንተ አታውቁም?» ተብሎ ተጽፏል፤ ኤፌ. 3+17፤ 2ቆሮ. 13+5። ክርስቶስ በምእመናን ሁሉ ውስጥ ስለሚኖር፥ ለእንድ ወንድም የምናደርገውን ነገር ሁሉ ለክርስቶስም ጭምር እናደርገዋለን፤ ክርስቶስ፥ «እውነት እላችኋለሁ፤ ከሁሉ ከሚያንሱ ከእነዚህ ወንድሞቼ ለእንዱ እንኳ ስላደረጋችሁት ለእኔ አደረጋችሁት»፤ «ሳውል ሳውል፥ ስለ ምን ታሳድደኛለህ?» ብሎ ተናግሯል፤ ማቴ. 25+40፤ ሐ.ሥ. 9+4።

ሐዋርያው ዮሐንስ፥ «በዓለም ካለው ይልቅ በእናንተ ያለው ታላቅ ነውና» በማለቱ ይህ በመንፈሳዊ ጦርነት ውስጥ ትልቅ ድጋፍ የሚሆን ነው፤ 1ዮሐ. 4+4። በእኛ ውስጥ የክርስቶስን መኖር መገንዘብ ትዕቢታችንን ያጠፋል፤ አለኝታችንን ያጠነክራልና በራሳችን ሳይሆን በእርሱ ገይል ሥራችንን መፈጸም እንድንችል ተስፋ ይሰጠናል፤ ገላ. 2+20፤ ሮም 15+18-19፤ ፊል. 4+13። «ትእዛዙንም የሚጠብቅ በእርሱ ይኖራል፤ እርሱም ይኖርበታል፤ በዚህም በእኛ እንዲኖር ከሰጠን ከመንፈሱ እናውቃለን» የሚለው ጥቅስ ደግሞ ሰው በመታዘዙና በመንፈስ ቅዱስ ምስክርነት በክርስቶስ መሆኑንና ክርስቶስ በእርሱ መኖሩን ሊያውቅ እንደሚችል ያረጋግጣል፤ 1ዮሐ. 3+24።

ሰው ወደ ክርስቶስ ሲመለስ የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ ይቀበላልና መንፈስ ቅዱስ በእርሱ ይኖራል፤ ሐ.ሥ. 2+38፤ ሮም 8+9፤ 1ቆሮ. 6+19-20፤ ገላ. 3+2-5። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አሁን በሰማይ ነው፤ ከአብ የላከልን ሌላ አጽናኝ በእኛ ዘንድ ይኖራል፤ እርሱ መንፈስ ቅዱስ ነው፤ ዮሐ. 14+26-28። የክርስቶስ መንፈስም በመሆኑ ክርስቶስ በእርሱ አማካይነት በውስጣችን ይኖራል (ገላ. 4+6)፤ ደግሞም በእርሱ አማካይነት አብና ወልድ ወደ እኛ ይመጣሉ፤ በእኛም መኖሪያ ያደርጋሉ፤ ዮሐ. 14+23። ስለዚህ በመንፈሳዊ ሁኔታ ክርስቶስ ወይም መንፈስ ቅዱስ በውስጣችን እንደሚኖር ማሰብ እንችላለን፤ ስንጸልይ ግን ክርስቶስ ሊቀ ካህናታችን ሆኖ በአብ ቀኝ ተቀምጦ እንመለከተዋለን፤ ሮም 8+34፤ ዕብ. 7+24-25።

ክርስቶስ ወደ ሰው ሕይወት በመግባቱ ሰው መለወጥ እንደሚጀምር ማሰብና ማመን አያስገርምም። ሐዋርያው ጳውሎስ፥ «... መንፈስ ከሚሆን ጌታ እንደሚደረግ ያን መልክ እንመስል ዘንድ ከክብር ወደ ክብር እንለወጣለን» በማለት ጽፏል፤ 2ቆሮ. 3+18። የእግዚአብሔርም ዓላማ፥ «ልጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ» ነው (ሮም 8+29) እና ክርስቶስ ሲመለስ፥ እነርሱ ስለሚያዩት እርሱን እንዲመስሉ ያውቃሉ፤ 1ዮሐ. 3+2።

አማኑ ወደ ክርስቶስ መልክ እንዴት እንደሚለወጥ ትምህርተ ቅድስናን ስናጠና በይበልጥ ማስተዋል እንችላለን። አሁን ግን ክርስቶስን ለመምሰል እንዴት እንደምንታዘዝ እናስባለን። ሐዋርያው ጳውሎስ፥ «እኔ ክርስቶስን እንደምመስል እኔን ምሰሉ» ብሎ የራሱን ተመክሮ ለሌሎች አርአያ አድርጎ በማቅረቡ፥ ምእመናን ሁሉ በተራቸው ክርስቶስን የመምሰል ምሳሌዎች

እንዲሆኑ ያደፋፍራል፤ 1ቆሮ. 11+1። ሐዋርያው ዮሐንስም፥ «በእርሱ እኖራለሁ የሚል እርሱ እንደተመላለሰ ራሱ ደግሞ ሊመላለስ ይገባዋል» ብሎ ጽፏል 1ዮሐ. 2+6። እንግዲህ ክርስቲያናዊ ኑሮ በምናደርገው ሁሉ ክርስቶስን እንድንመስል ጥረት የምናደርግበት ሊሆን ይገባዋል። «ስለዚህ ክርስቶስ ለእግዚአብሔር ክብር እንደተቀበላችሁ፥ እንዲሁ እርስ በርሳችሁ ተቀባበሉ» (ሮም 15+7)፤ «ባሎች ሆይ፥ ክርስቶስ ደግሞ ቤተ ክርስቲያንን እንደወደዳት፥ ሚስቶቻችሁን ውደዱ» (ኤፌ. 5+25)፤ «ክርስቶስ ይቅር እንዳላችሁ እናንተ ደግሞ እንዲሁ አድርጉ» (ቆላ. 3+13) ተብለን ታዝዘናል። መሠረታዊ አሳቡ፥ «እርሱ ስለ እኛ ነፍሱን አሳልፎ ሰጥቶአልና... እኛም ስለ ወንድሞቻችን ነፍሳችንን አሳልፈን እንድንሰጥ ይገባናል» የሚለው ነው፤ 1ዮሐ. 3+16።

ክርስቶስን መምሰል የሚታየው ብዙ ጊዜ መከራንና ፈተናን በመታገዣችን ውስጥ ነው። ክርስቶስ፥ «ዓለም ቢጠላችሁ ከእናንተ በፊት እኔን እንደጠላኝ ዕውቁ... ከዓለም ስላይደላችሁ ስለዚህ ዓለም ይጠላችኋል» (ዮሐ. 15+18-19) እና «በዓለም ሳላችሁ መከራ አለባችሁ» (ዮሐ. 16+33) ብሎ አስጠንቅቆናል። መከራን በተመለከተም የክርስቶስን ፈለግ እንድንክተል ተጠርተናል (1ጴጥ. 2+21) እና የሐዋርያው ጳውሎስ ግብ የክርስቶስ መከራ ተካፋይ መሆንና በሞቱ እርሱን መምሰል ነበረ፤ ፊል. 3+10፤ 1ተሰ. 1+6። ከዚህም በላይ መከራችን በክርስቶስ ዘንድ ካለው መከበር ጋር የተያያዘ ነው፤ ምክንያቱም፥ «... የክብሩ ተካፋዮች እንሆን ዘንድ በርግጥ የመከራው ተካፋዮች» እንሆናለን፤ ሮም 8+17 አ.መ.ት.። ያዕቆብ ደግሞ፥ «ወንድሞች ሆይ፥ የእምነታችሁ መፈተን ትዕግሥትን እንዲያደርግላችሁ ዐውቃችሁ ልዩ ልዩ ፈተና ሲደርስባችሁ እንደ ሙሉ ደስታ ቊጠሩት» ብሎ ይመክራል፤ በመከራና በፈተና መንገድ በይበልጥ ክርስቶስን መስለን «ፍጹማንና ምሉአን» እንሆናለን፤ ያዕ. 1+2-4። እንደዚህም በማለት ክርስቶስ የተስፋ ቃልን ይሰጣል፡- «እኔ ደግሞ ድል እንደ ነሣሁ፥ ከአባቴም ጋር በዙፋኑ ላይ እንደ ተቀመጥሁ፥ ድል ለነሣው ከእኔ ጋር በዙፋኔ ላይ ይቀመጥ ዘንድ እስጠዋለሁ»፤ ራእ. 3+21።

የአማኙ ሕይወት የክርስቶስን ሕይወት መምሰል ብቻ አይደለም፤ ከዚህ ባሻገር ያለው የክርስቶስ ዓላማ እኛ ወደ እርሱ ባሕርይ እየተለወጥን እንድንሄድ ነው። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አገልግሎት ግብ፥ ምእመናንን፥ «የእግዚአብሔርን ልጅ በማመንና በማወቅ ወደሚገኝ አንድነት፥ ሙሉ ሰውም ወደ መሆን፥ የክርስቶስም ሙላቱ ወደሚሆን ወደ ሙላቱ ልክ» እንዲያድጉ ማድረግ ነው። ይህም ሲሆን ቅዱሳን «አገልግሎትን ለመሥራትና ለክርስቶስ አካል ሕንጻ ፍጹማን» ይሆናሉ፤ ኤፌ. 4+11-13። አዎን፥ በዚህ ዐይነት አማኙ ቅዱስ ይባላል፤ ተገቢውን ሥራ ይሠራልና ከሌሎች ጋር በራሱ «ፍጹም» ይሆናል። ምእመናን ፍጹማን ሲሆኑ ክርስቶስን ይመስላሉ እንጂ ክርስቶስ አይሆኑም ወይም በክርስቶስ አይዋጡም። አማኙ እየተለወጠ ክርስቶስን ሲመስል፥ በይበልጥ በራሱ ፍጹም ሰው ይሆናል፤ ልዩ ልዩ ችሎታዎችንና ስጦታዎችን ይቀበላል፤ 1ቆሮ. 12+4-27። በዚህ ምክንያት ክርስቲያኖች በክርስቶስ ሲያድጉ በሰልፍ ላይ እንዳሉ ወታደሮች አንድ ዐይነት ሳይሆኑ፥ በጠባይና በአገልግሎት የተለያዩ ይሆናሉ። ይህ ዐይነቱ ባሕርይ የሚታይበት ክርስቶስ፥ «ነፍሱን ስለ እኔ የሚያጠፋ ያገኛታል» (ማቴ. 10+39)፤ «የራሱንም በጎች በየሰማቸው ጠርቶ ይወስዳቸዋል» (ዮሐ. 10+3) እና «... ነጭ ድንጋይንም እስጠዋለሁ፤ በድንጋዩም ላይ ከተቀበለው በቀር አንድ ስንጊ የሚያውቀው የሌለ አዲስ ስም ተጽፏል» ብሏል፤ ራእ. 2+17።

ሐ) ክርስቶስ ከአማኙ ጋር

አማኙ በክርስቶስ፥ ክርስቶስም በአማኙ እንደሆነ አይተናል። በክርስቶስና በአማኙ መካከል ያለውን አንድነት በሦስተኛው አመለካከት መሠረት ልንመረምረው እንችላለን፤ ይኸውም ክርስቶስ ከአማኙ ጋር ወይም አማኙ ከክርስቶስ ጋር መሆኑን ነው። ይህ አሳብ አማኙ ከክርስቶስ ጋር ባለው ኅብረት ላይ ያተኩራል።

ሰው ክርስቲያን እንዲሆን፥ «ወደ ልጁ ወደ ጌታችን ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ ኅብረት» ይጠራል፤ 1ቆሮ. 1፥9። ክርስቶስም፥ «እነሆም፥ እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ» (ማቴ. 28፥20)፤ «ሁለት ወይም ሦስት በሰሜ በሚሰበሰቡበት በመካከላቸው እሆናለሁና» (ማቴ. 18፥20) ብሎ ከምእመናን ጋር ኅብረት እንደሚያደርግ ተስፋ ሰጠ። እርሱ በሥጋ ወደ ሰማይ ስላረገ፥ ኅብረቱ በመንፈሳዊ መንገድ የሚፈጸም መሆኑ ግልጽ ነው። በዚህ ኅብረት ከእርሱ ጋር እንሠራለን (2ቆሮ. 6፥1)፤ እናውቀዋለን (ፊል. 3፥8-11) እና እርሱ ያስተምረናል (ማቴ. 11፥29)፤ ያጽናናል (2ተሰ. 2፥16-17)፤ በእርሱም ፊት በሕይወት እንኖራለን፤ 2ቆሮ. 2፥10፤ 1ጢሞ. 5፥21፤ 6፥13። እንደ ማንኛውም ኅብረት ሁሉ ኅብረቱ ጠንካራ ወይም ልል ሊሆን ይችላልና ሐዋርያው፥ «ጌታ ከሁላችሁ ጋር ይሁን» (2ተሰ. 3፥16) እና «ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከመንፈስህ ጋር ይሁን» (2ጢሞ. 4፥22) በማለት የሰጠው ባርኮት በክርስቶስና በአማኞቹ መካከል ያለው ግንኙነት ከፊት ይልቅ እንዲጸና መመኘቱን ያሳያል።

ከዚህም ሁሉ ጋር በአምልኮ በማናስተውለው ሁኔታ ወደ መንግሥተ ሰማያት፥ «ወደ ጽዮን ተራራና ወደ ሕያው እግዚአብሔር ከተማ... ወደ ሰማያዊቱ ኢየሩሳሌም፥ በደስታም ወደተሰበሰቡበት ወደ አእላፋት መላእክት፥ በሰማያትም ወደተጻፉ ወደ በኩራት ማኅበር፥ የሁሉም ጻኛ ወደሚሆን ወደ እግዚአብሔር፥ ፍጹማንም ወደ ሆኑት ወደ ጻድቃን መንፈሶች፥ የአዲስ ኪዳን መካከለኛ ወደሚሆን ወደ ኢየሱስ» እንደርሳለን፤ ዕብ. 12፥22-24። እውነት ነው፤ እኛም በእምነት ካልሆነ በቀር በዐይን አይተን በዚህ አንሳተፍም፤ እዚያም ያሉት ፍጡራን ሊያዩን የሚችሉ መሆናቸው አልተገለጠም (4)።

ከክርስቶስ ጋር ያለን ኅብረት እያደገ ይሄዳል። አሁን ለእኛ ብሎ ወደ ሰማያት ከገባው ከጌታችን ጋር ኅብረት አለንና ጸሎታችንን ይሰማል፤ 1ዮሐ. 1፥3። ከሞትን በኋላ ከእርሱ ጋር የበለጠ ኅብረት ይኖረናል፤ 2ቆሮ. 5፥8፤ ፊል. 1፥23። ክርስቶስ ሲመለስም ኅብረቱ ቀድሞ ከነበረው ሁሉ ይበልጣል፤ 1ተሰ. 4፥17፤ 1ዮሐ. 3፥2። ክርስቶስ ደግሞ ከእኛ ጋር የሚኖረውን ኅብረት ይጠባበቃል፤ ዮሐ. 17፥24።

መ) አንድነቱን በሚመለከት የተፈጠሩ ስሕተቶች (5)

በክርስቶስና በምእመናን መካከል ስላለው አንድነት ልዩ ልዩ ስሕተቶች ተከሥተዋል፤ ስሕተቶቹም በተለይ የሚከተሉት ናቸው (6)፦

1. አንድነቱ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ቃል ሆኖ ዓለምን በመፍጠሩ ከፍጥረት ሁሉ ጋር ያለው አንድነት ነው፤ ለዚህ አሳብ ዮሐንስ 1፥3 ሊጠቀስ ይችላል። ይህን የሚመስለው ሌላው ስሕተት ደግሞ፥ አንድነቱ «ለሰው ሁሉ የሚያበራው እውነተኛው ብርሃን» ነው የሚለው ነው፤ ለዚህም አሳብ ዮሐንስ 1፥9 ሊጠቀስ ይችላል። በዚህ አስተሳሰብ መሠረት ሰዎች በክርስቶስ ባያምኑም

እንኳ + ክርስቶስ በሰዎች መንፈሶች ይገኛል። የዚህ ዐይነቱ አስተሳሰብ ስሕተት አንድነቱን ከክርስቶስ የድንገት ሥራ ለይቶ መመልከቱ ነው።

2. አንድነቱ ሰው በክርስቶስ የተዋጠ ከመሆኑ የተነሣ የተገኘ አንድነት ነው። በዚህ አስተሳሰብ መሠረት አንድ ሰው «አእምሮዬ የክርስቶስ አእምሮ ነው» ወይም «እኔ ክርስቶስ ነኝ» ማለት ይችላል። ስሕተቱ የክርስቶስ አካልና የሰው አካል ሁለት አካላት መሆናቸውን አለመገንዘብ ነው።

3. አንድነቱ በክርስቶስና በአማኙ መካከል ግብረገባዊና ፍቅር ዐዘል አንድነት ነው። ይህም አንድነት በመምህርና በተማሪ መካከል ወይም በሁለት ጓደኞች መካከል ያለውን አንድነት የሚመስል ነው። ክርስቶስ በሰው ውስጥ እንዲኖር አስፈላጊ አለመሆኑን መቀበል የዚህ ዐይነቱ አንድነት አስተሳሰብ ስሕተት ነው።

4. አንድነቱ የሚገኘው ሰው ስለሚጠመቅና ሥጋ ወደሙን ስለሚቀበል ነው። የዚህ አስተሳሰብ ስሕተት ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን በራሳቸው የእግዚአብሔርን ጸጋ አካትተው እንደሚይዙ ማሰብ ነው። ሆኖም የምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን በረከት አስቀድሞ በተፈጸመው በክርስቶስና በመንፈስ ቅዱስ ሥራ በተገኘው አንድነት ላይ የተመሠረተ ነው።

መደምደሚያ

በክርስቶስ በመሆናችን፣ ክርስቶስ በእኛ በማደሩና ከእኛ ጋር በመኖሩ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋርም አንድነት አለን። በአብ ነን (ዮሐ. 17፥21፤ 1ተሰ. 1፥1፤ 1ዮሐ. 2፥24)፤ በመንፈስ ቅዱስም ነን፤ ሮም 8፥9፤ 1ቆሮ. 3፥16፤ 6፥19-20። አብ በእኛ ነው (ዮሐ. 14፥23)፤ መንፈስ ቅዱስም በእኛ ነው፤ ሮም 8፥9፥11። እኛ አብን እንመስላለን (ማቴ. 5፥44-45፥48፤ 1ጴጥ. 1፥15-16)፤ መንፈስ ቅዱስን እንመስላለን፤ ሮም 8፥3-6፤ ገላ. 5፥22-23፤ ዮሐ. 16፥13። ከአብ ጋር ኅብረት አለን (1ዮሐ. 1፥3፤ ማቴ. 6፥9)፤ ከመንፈስ ቅዱስም ጋር እንዲሁ ኅብረት አለን፤ ሐ.ሥ. 15፥26-29፤ ሮም 8፥16፤ 2ቆሮ. 13፥14፤ ኤፌ. 4፥30። ስለዚህ ስናስብ አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ከእኛ ጋር ያላቸው አንድነት የተያያዘ ቢሆንም፣ ከአብ ጋር በሰማያዊ አባትነት፣ ከወልድ ጋር በአዳኝነትና በጌትነት፣ ከመንፈስ ቅዱስ ጋርም ጎይላችን ሆኖ እንገናኛለን። አሁንም አብና ወልድ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት ወደ እኛ ይመጣሉ፤ አብና ወልድ በሰማያት ናቸውና። ይህን ስንልም በልባችን ውስጥ የሚፈጸመውን ተግባር ብንመለከት፣ ይህ የአብ፣ ያ የወልድ ወይም ደግሞ ያኛው የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው ብለን ሥራቸውን ልንለይ አንችልም፤ ፈቃዳቸውና ዓላማቸው አንድ ነው፤ «ሁሉ ከእርሱና በእርሱ ለእርሱ ነውና» ተብሎ ተጽፏል፤ ሮም 11፥36።

ማስታወሻ

(1) ምዕራፍ 65መ ይመ.

(2) እዚህ ላይ የምናቀርበው በGrudem ገጽ 841-847 እና በP.G.R. ገጽ 178-189 በሚገኘው ከፊል አሳብ ላይ ተመሥርቷል፡፡

(3) ምዕራፍ 47ለ ይመ.

(4) «እንግዲህ እነዚህን የሚያህሉ ምስክሮች እንደ ደመና በዙሪያችን ካሉልን...» (ዕብ. 12+1) ሲል፡ በምዕራፍ 11 የተዘረዘሩት ምስክርነታቸውን የሰጡ የእምነት ጀግኖች ታሪክ ለእኛ ትዕግሥት ታላቅ አርአያነት ያለው መሆኑን ያሳስባል፤ ዕብ. 12+1-2፡፡ እነርሱ ወደ ኢየሱስና ወደ እግዚአብሔር ዙፋን ይመለከታሉ፡፡ በሰማያት የእኛ ታሪክ ቢታወቅም፡ ምስጋናችን ቢሰማም (ሉቃ. 15+10)፡ የምንተያየው ግን በክርስቶስ ዳግም ምጽኦት ጊዜ እንደሆነ ተገልጧል፤ 1ተሰ. 2+19፡፡

(5) በክርስቶስና በእማኝ መካከል የሚኖረው ግንኙነት በእንግሊዝኛ The Mystical Union ተብሎ ሊጠራ ይችላል፡፡ አንዳንዶች ስለዚህ አንድነት በሚናገሩበት ጊዜ፡ በእማኝ ተመክሮ የሚሆነውን ብቻ ሲመለከቱ፡ ሌሎች ደግሞ እማኝ ዓለም ሳይፈጠር በክርስቶስ የመመረጡን ጉዳይ አጠቃልለው ያሳያሉ፤ Berkhof ገጽ 447 ይመ.

(6) Berkhof ገጽ 451 ይመ.

ምዕራፍ 85 - የሰው ድኅነት በእግዚአብሔር ምርጫ ላይ የተመሠረተ መሆኑ

እግዚአብሔር፡ «ለሙሴ፡- የምምረውን ሁሉ እምረዋለሁ፤ ለምራራለትም ሁሉ እራራለታለሁ ይላልና። እንግዲህ ምሕረት ሰወደደ ወይም ለሮጠ አይደለም፤ ከሚምር ከእግዚአብሔር ነው እንጂ»፤ ሮም 9፡15-16።

ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ እስራኤልና ስለ አሕዛብ ያለውን የእግዚአብሔርን ዕቅድ ሲያብራራ፡ እግዚአብሔር የሰጠው የተስፋ ቃል በይስሐቅና በያዕቆብ በኩል የሚፈጸም መሆኑን ያሳያል፤ ሮም 9፡6-13። ይህንም ሲያደርግ፡ ከአብርሃም ዘር የሚገኙት ሁሉ መንፈሳውያን ልጆች አለመሆናቸውን «በይስሐቅ ዘር ይጠራልሃል» በሚለው ቃል አረጋግጦ (ቊ. 7፤ ዘፍ. 21፡12)፤ ከዚህም በላይ መንፈሳዊ ዘር የሚገኘው ከጠሪው እንጂ ከሥራ አለመሆኑን ለማሳየት፡ «ያዕቆብን ወደድሁ፤ ዔሳውን ግን ጠላሁ» የሚለውን አሳብ በድፍረት ጠቀሰ፤ ቊ. 13፤ ሚል. 1፡2-3። ይህ ጥቅስ የተመሠረተው ለርብቃ በተሰጠው «ታላቁ ለታናሹ ይገዛል» በሚለው የትንቢት ቃል ላይ ነበረ፤ ቊ. 12፤ ዘፍ. 25፡23። ይህም ሁሉ የሆነው፡ «በምርጫ የሚሆን የእግዚአብሔር አሳብ ይጸና ዘንድ» ነው፤ ቊ. 11። እንግዲህ ስለ ምርጫ ከሮም ምዕራፍ 9 የሚከተሉትን ነጥቦች መረዳት እንችላለን፡-

ሀ) ምርጫ የእግዚአብሔር አሳብና አሠራር መሠረታዊ ሐቅ ነው (ቊ. 11)፤

ለ) ምርጫ በተለይ ምሕረት የሚቀበሉትን («የምሕረት ዕቃዎች») ያመለክታል (ቊ. 15-16፡22-24)፤

ሐ) ምርጫ ከእግዚአብሔር አሳብ በጸጋ የሚተገበር እንጂ ሰው በሚያደርገው ተወስኖ የሚከናወን አይደለም (ቊ. 11)፤

መ) ምርጫ ሌላ (ወይም ሌሎች) የሚቀር ወይም የሚተው እንደሆነ ያሳያል፤ እንግዲህ እግዚአብሔር ያዕቆብን ሲመርጥ ዔሳውን ስለተወው፡ «የሚወደውን ይምረዋል፤ የሚወደውንም እልክኛ ያደርገዋል» ተብሏል (ቊ. 18)፤

ሠ) ምርጫ ለሰው በተለይ ላላመነ ሰው ምስጢር ነውና ስለ ምርጫ ከፈጣሪው ጋር ሰው መከራከር አይገባውም፤ ሥልጣኑ የእግዚአብሔር ነውና (ቊ. 20-21)፤

ረ) ምርጫ ለእግዚአብሔር ክብር ነው፤ በቊጣው ኀይሉን ሲገልጥና በቊጣ ዕቃዎች ላይ ትዕግሥትን ሲያሳይ እንኳ ክብሩ ይታያል (ቊ. 22-23)።

የእግዚአብሔርን ዕቅድ በመረመርን ጊዜ ነጻ (እንደ ራሱ አሳብ፡ ፈቃድና ባሕርይ እንጂ በሌላ ነገር ላይ አልተመሠረተም)፡ አንድ፡ ጥበብ ያለበት፡ ዘለዓለማዊ፡ አይቀረና ሁሉን የሚያጠቃልል መሆኑን አይተናል (1)። ምርጫ «የእግዚአብሔር ዕቅድ» የሚል ርእስ በተሰጠው ምዕራፍ ሊመረመር ይችል ነበር፤ ሆኖም ምርጫ በመጽሐፍ ቅዱስ ከሰው ድኅነት ጋር ብዙ ጊዜ ተያይዞ በመገኘቱና የሰውን ድኅነት በተመለከተ የእግዚአብሔር የመጀመሪያ ርምጃ በመሆኑ፡ ከድኅነት ትምህርት ጋር ዐብሮ ቢጠና የበለጠ እንደሚመች ብዙ ሊቃውንት ያስባሉ (2)።

እግዚአብሔር «እንደ እርሱ አሳብ ሁሉን የሚሠራ አምላክ» ነውና ምርጫው እንዲፈጸም የተመረጡትን እንደ እርሱ አሳብ አስቀድሞ ወሰናቸው፤ ኤፌ. 1፡11። በአመክንዮታዊ አስተሳሰብ ከቅደም ተከተል አንጻር ምርጫ አስቀድሞ ከመወሰን ይቀድማል፤ ሐዋርያው በኤፌሶን 1፡4 «... በክርስቶስ መረጠን» ካለ በኋላ ቀጥሎ በሚገኘው በቀ. 5 ላይ «... ለእርሱ ልጆች ልንሆን አስቀድሞ ወሰነን» ብሎ ጽፏልና። ከምርጫው ጋር የእግዚአብሔር አስቀድሞ ማወቅ ተያይዞ ይታያል፤ «አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ደግሞ» እንደወሰናቸው (ሮሞ 8፡29) እና «እግዚአብሔር አብ አስቀድሞ እንዳወቃቸው በመንፈስም እንደሚቀደሱ፥ ይታዘዙና በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ይረጩ ዘንድ ለተመረጡት...» ተብሎ ተጽፏል፤ 1ጴጥ. 1፡1-2። በእግዚአብሔር ዕውቀትና ምርጫ መካከል ያለውን ግንኙነት ቁየት ብለን እናትታለን።

በነገረ መለኮት ላይ ምሥጢር እንዳለበት ሁሉ፥ በምርጫ ላይም ምሥጢር አለ። መጽሐፍ ቅዱስ ብዙ ጊዜ ስለ ምርጫ ሲናገር፥ በሚገልጠው አሳብ ላይ የክርክር ነጥብ አይታይበትም፤ ሆኖም ከዚህ በላይ እንዳየነው በሮሞ ምዕራፍ 9 ብቻ ለአንዳንድ የተቃውሞ ጥያቄዎች መልሶችን ይሰጣል። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ግን ስለ ምርጫ ብዙ ጥያቄና ልዩ ልዩ አስተሳሰብ፥ ተቃውሞም እንኳ ተነሥቷል። እንግዲህ ስለ ምርጫ በቅዱሳት መጻሕፍት የተገኘውን ከዘረዘርን፥ በምርጫ ላይ የሚሰነዘሩ ልዩ ልዩ አስተያየቶችንና ጥያቄዎችንም ከገለጥን በኋላ ለምእመናን የምርጫን ጥናት በረከት ለማቅረብ እንሞክራለን። ይህም ታላቅ ትምህርት ነው፤ ምክንያቱም እንደ እግዚአብሔር ቃል አገላለጥ ምርጫ ከከባድ ማስጠንቀቂያ ይልቅ ታላቅ ማጽናኛ፥ ከፍተኛ የቅድስና መቀስቀሻ፥ ዐቢይ የምስጋና ምክንያትና ወንጌልን ለማሠራጨት ዐይነተኛ ማበረታቻ ነው።

ሀ) ምርጫ በቅዱሳት መጻሕፍት ስለ መገኘቱ

1. ምርጫ በብሉይ ኪዳን

እግዚአብሔር የሕዝቡ አባት እንዲሆን አብርሃምን በመምረጥ ከከለዳውያን አገር ወጥቶ ወደማያውቀው አገር እንዲገባ ጠራው። አስቀድመን እንዳየነው ከእርሱ ዘር በመጀመሪያ እስማኤልን ሳይሆን ይስሐቅን፥ ቀጥሎም ዔሳውን ሳይሆን ያዕቆብን መረጠ። ከያዕቆብ የዐሥራ ሁለቱ ነገድ አባቶች ተገኙ። ሙሴ ለዚህ ሕዝብ ሲናገር፥ «እግዚአብሔርም የወደዳችሁና የመረጣችሁ ከአሕዛብ ሁሉ በቅጥር ስለበዛችሁ አይደለም፤ እናንተ ከአሕዛብ ሁሉ በቅጥር ጥቂቶች ነበራችሁና፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ስለወደዳችሁ ለአባቶቻችሁም የማለላቸውን መሐላ ስለጠበቀ ስለዚህ እግዚአብሔር በጽኑ እጅ አወጣችሁ...» ብሎ በመናገሩ የእግዚአብሔር ምርጫ በሕዝቡ ታላቅነት ላይ ተመሥርቶ የሚከናወን ሳይሆን፥ በእግዚአብሔር ፈቃድ ብቻ የሚፈጸም መሆኑን አሳየ፤ ዘጸ. 7፡7-8። ሙሴና ነቢያት ስለ እስራኤል ሲናገሩ፥ ብዙ ጊዜ በእግዚአብሔር ምርጫና ለሕዝቡ ባለው ልዩ ፍቅር ላይ አተኩሩ፤ ዘጸ. 4፡37፤ 9፡4-5፤ 10፡15፤ 1፡4፡10፤ 12፡22፤ 2፡4፡10፤ 22፡20፤ መዝ. 44፡3፤ ኢሳ. 43፡4፤ ሕዝ. 20፡5፤ ሶፎ. 3፡15። ስለሚሰጠው ክብር ከመናገሩ በፊት እግዚአብሔር ዳዊትን፥ «አንተ መንጋውን ስትከተል በሕዝቤ በእስራኤል ላይ አለቃ ትሆን ዘንድ ከበግ ጥበቃ ወሰድሁህ» በማለት ቀድሞ የነበረውን ዝቅተኛ ሕይወት አሳሰበው፤ 2፡4፡10፤ 7፡8።

እንደዚሁም ሰዎች ለመሪነት በእግዚአብሔር እንደተመረጡና ለተመረጡበት አገልግሎትም ብቁዎች አለመሆናቸውን ተረዱ፤ ዘጸ. 3፡4-12፤ 4፡10፤

ኢሳ. 6+5-9፤ ኤር. 1+4-6፤ ሐጌ 2+23። ከዚህም ሁሉ በላይ እግዚአብሔር ለሕዝቡ አዳኝ መረጠ፤ እርሱም የሚያድነው የመረጠውን ሕዝብ ነው፤ ኢሳይያስ እንደሚከተለው ጽፏል፡- «... ነፍሴ ደስ የተሰኘችበት ምርጤ፤ በእርሱ ላይ መንፈሴን አድርጌአለሁ»፤ «እግዚአብሔር ሰቀባሁት... ሰቂርሰ እንዲህ ይላል»፤ «... እኔም የመረጥኳቸው ይወርሷቸዋል»፤ «... እኔም የመረጥኳቸው በእጃቸው ሥራ ረጅም ዘመን ደስ ይላቸዋልና»፤ ኢሳ. 42+1፤ 45+1፤ 65+9-22።

2. ምርጫ በክርስቶስ ትምህርት

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የወይን አትክልትንና የሰርግ ግብዣ ምሳሌዎችን ከተረከ በኋላ «የተጠሩ ብዙዎች የተመረጡ ግን ጥቂቶች ናቸውና» በማለቱ የእግዚአብሔርን መንግሥት ጥሪ በጆሮ ከሚሰሙት ይልቅ በልብ የሚቀበሉት ጥቂቶች ናቸውና እነርሱ በእግዚአብሔር የተመረጡ መሆናቸውን አሳዩ፤ ማቴ. 20+16፤ 22+14። ከዚህም ጋር «የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ» የሚለው የክርስቶስ ማስጠንቀቂያ ይስማማል፤ ማቴ. 11+15፤ 13+9-16-43፤ ማር. 7+16፤ ሉቃ. 14+35፤ ራእ. 2+7-11-17-29፤ 3+6-13-22።

ክርስቶስ በትምህርቱ ስለ «ምርጦቹ» ተናገረ (ሉቃ. 18+7)፤ በትንቢታዊ መልእክቱም እግዚአብሔር በ«መረጣቸው ምርጦች» ምክንያት የመከራን ጊዜ እንዳሳጠረና የሰው ልጅ ሲመጣ ከምድር ዳርቻ እስከ ሰማይ ዳርቻ «የተመረጡትን» እንደሚሰበሰባቸው አስተምሯል፤ ማር. 13+20-27፤ ደግሞ ማቴ. 24+22-31 ይመ.።

ከዕለታት አንድ ቀን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ደቀ መዛሙርቱን ጠራ፤ ከእነርሱም ዐሥራ ሁለት መረጠ፤ ሐዋርያት ብሎም ሰየማቸው»፤ ሉቃ. 6+13። በተያዘበት ሌሊት «እኔ መረጥኳቸው እንጂ እናንተ አልመረጣችሁኝም» ብሎ ምርጫው የእነርሱ ሳይሆን የእርሱ በመሆኑ ላይ አተኩረ፤ ዮሐ. 15+16። ሁኔታቸውንም እንዲያስተውሉ በልዩ ልዩ ጊዜ መመረጣቸውን አሳስባቸው፤ ዮሐ. 6+70፤ 13+18፤ 15+19።

ክርስቶስ አብ ስለሰጠው ሰዎች ብዙ ጊዜ ተናግሯል፤ አንዳንድ ጊዜ ስለ ዐሥራ ሁለቱ ሲናገር (ዮሐ. 17+6-12)፤ ዓለም ሳይፈጠር በቤዛነት ቃል ኪዳን (3) አብ ለወልድ ስለሰጣቸው ሁሉ እንደሚከተለው ተናገረ፡-

«አብ የሚሰጠኝ ሁሉ ወደ እኔ ይመጣል... ከሰጠኝም ሁሉ አንድን ስንኳ እንዳላጠፋ በመጨረሻው ቀን እንዳስነሣው እንጂ የላከኝ የአብ ፈቃድ ይህ ነው» (ዮሐ. 6+37-39)፤

«በጎቼ ድምፂን ይሰማሉ፤ እኔ ዐውቃቸዋለሁ፤ እነርሱም ይከተሉኛል፤ እኔ የዘለዓለም ሕይወት እሰጣቸዋለሁ፤ ከቶ አይጠፉም... እነርሱን የሰጠኝ አባቴ ከሁሉ ይበልጣል» (ዮሐ. 10+27-28 አ.መ.ት.)፤

«ለሰጠኸው ሁሉ የዘለዓለምን ሕይወት ይሰጣቸው ዘንድ ልጅህን አክብረው» (ዮሐ. 17+1-2)፤

«አባት ሆይ፤ ዓለም ሳይፈጠር ስለወደድኸኝ፤ የሰጠኸኝን ክብራን እንዲያዩ እኔ ባለሁበት የሰጠኸኝ እነርሱ ደግሞ ከእኔ ጋር ይሆኑ ዘንድ እወዳለሁ» (ዮሐ. 17+24)።

እንግዲህ በአብ ለወልድ የተሰጡ ሰዎች ሁሉ በአብ የተመረጡና እነርሱ የዘለዓለምን ሕይወት አግኝተው በአብ ፊት ከክርስቶስ ጋር ለዘለዓለም እንዲኖሩ የተመረጡ መሆናቸው ግልጥ ነው።

3. ምርጫ በጳውሎስ መልእክታት

ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ድንገት ሲጽፍ የአብን፥ የወልድንና የመንፈስ ቅዱስን ግብር በአንድነት ያቀርባል፤ ይህም በተለይ በኤፌሶን 1፥3-14 ተጽፎ ይታያል። እግዚአብሔር አብ የድንገት ዐቃጅ፥ እግዚአብሔር ወልድ የድንገት አደራጅና መንፈስ ቅዱስ ደግሞ የድንገት ፈጻሚ ነው (4)። በዚህ አንቀጽ ሐዋርያው አብን በቀ. 3-6፥ ወልድን በቀ. 7-12፥ መንፈስ ቅዱስን በቀ. 13-14 ያመሰግናል። ድንገት ከአብ ይመነጫል። አብ «በክርስቶስ በሰማያዊ ስፍራ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ» እንደባረከን የሚገልጠውን አጠቃላይ አሳብ በቀ. 3 ካቀረበ በኋላ፥ «ዓለም ላይፈጠረ በፊቱ ቅዱሳንና ነውር የሌለን በፍቅር እንሆን ዘንድ በክርስቶስ መረጠን» በማለት ምእመናንን አብ የመረጣቸው በክርስቶስ እንደሆነና፥ ዓለም ከመፈጠሩ በፊት፥ ቅዱሳን ሆነው እንዲገኙ መሆኑን ገልጧል። ይህንም በፍቅር ተግባራዊ ለማድረግ በክርስቶስ የእርሱ ልጆች እንዲሆኑ ወሰናቸው (ቀ. 5)፤ ሁሉም ከሰው ሳይሆን እንዲያው በጸጋው ይሰጣቸዋልና ለእግዚአብሔር ክብር ምስጋና ታላቅ ምክንያት ሆኗል (ቀ. 6)። ውሳኔው ደግሞ ከንቱ አይሆንም፤ ምክንያቱም «እንደ ፈቃዱ ምክር ሁሉን» ይሠራል፤ ቀ. 11።

በዚህ ስፍራ ብቻ ሳይሆን፥ በሐዋርያው ትምህርት ሁሉ ምርጫ ከፍ ያለ ስፍራ ይኖረዋል። ምርጦች ከዓለም ሞኝ ነገር የተገኙ (1ቆሮ. 1፥27)፥ በእምነታቸው (ቲቶ 1፥1-2) እና በሕይወታቸው መለወጥ የሚታወቁ (1ተሰ. 1፥2-4)፥ ለመዳን የተመረጡ (2ተሰ. 2፥13)፥ በእግዚአብሔር የጸደቁ (ሮሞ 8፥33-34)፥ የእግዚአብሔር በመሆናቸው ለቅድስና ሕይወት የተጠሩ (ቆላ. 3፥12) ናቸው፤ ስለ እነርሱ ሐዋርያው በነገር ሁሉ ጸና፤ 2ጢሞ. 2፥10። የተመረጡት ሰዎች ብቻ አይደሉም፤ መላእክትም ከሰይጣንና ከወደቁት መላእክት ተለይተው እንዲታወቁ ተመርጠዋል፤ 1ጢሞ. 5፥21።

ሐዋርያው ስለ እስራኤል ሕዝብ ሲናገር፥ በኤልያስ ዘመን እንደነበረው ሁሉ በአሁኑ ጊዜም እንደዚሁ በጸጋ «የተመረጡ ትሩፋን» እንዳሉ ሲያትት፥ «አጥብቀው የፈለጉትን አላገኙትም፤ የተመረጡት ግን አገኙት፤ የቀሩትም ልባቸው ደነደነ» ብሎ የምርጫውን ውጤት ገለጠ፤ ሮሞ 11፥5-7 አ.መ.ት። ሆኖም ለእስራኤል ተስፋ አለ፤ ምክንያቱም ሐዋርያው፥ እስራኤል «በወንጌል በኩል ስለ እናንተ ጠላቶች ናቸው፤ በምርጫ በኩል ግን ስለ አባቶች ተወዳጆች ናቸው» ብሎ ጽፏል፤ ሮሞ 11፥28።

4. ምርጫ በሌሎች የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት

ወንጌላዊ ሉቃስ «የሐዋርያት ሥራን» ሲተርክ፥ «ኢየሱስ የመረጣቸውን ሐዋርያት... ካዘዛቸው በኋላ» ብሎ መጽሐፉን ይጀምራል፤ 1፥1-2። ጳውሎስ «የተመረጠ ዕቃ» መሆኑን እናነባለንና (9፥15) ሐዋርያው ሲሰበክ እግዚአብሔር የእስራኤልን አባቶች እንደመረጠ ተናገረ፤ 13፥17። ሉቃስም በኢየሩሳሌም ከአይሁድ «እግዚአብሔርም የሚድኑትን ሰዎች በየቀኑ ወደ ማኅበራቸው ይጨምር ነበር» እና በእንጾኪያ ከአሕዛብ «ለዘለዓለም ሕይወት የተመረጡትም ሁሉ አመኑ» ብሎ በማተቱ፥ ሰዎች የሚድኑት በእግዚአብሔር ምርጫ በመሆኑ ላይ አተኩረ፤ ሐ.ሥ. 2፥47፤ 13፥48 ቀ.አ.።

ሐዋርያው ጴጥሮስ የመጀመሪያ መልእክቱን፥ «ለተመረጡት በጳጳሳዊና በገላትያ በቀጽዶቅያም፥ በእስያም በቢታንያም ለተበተኑ መጽተኞች» እንደጻፈና ምንም እንኳ እነርሱ በየአገሩ ቢገኙም፥ «የተመረጠ ትውልድ» አድርጎ እንደቁጠራቸው እናነባለን፤ 1ጴጥ. 1+1-2፤ 2+9። ምእመናንንም በአንድነት ሲገኙ እንደተመረጠች ቤተ ክርስቲያን ይቁጥራቸዋል፤ 1ጴጥ. 5+13። እርሱ ደግሞ «... ወንድሞች ሆይ መጠራታችሁንና መመረጣችሁን ታጸኑ ዘንድ ከፊት ይልቅ ትጉ» ብሎ በማዘዙ፥ ምእመናን በእግዚአብሔር እንደተጠሩና እንደተመረጡ እየገለጠ በአዲሱ ጠባያቸውና አኗኗራቸው መጠራታቸውንና መመረጣቸውን እንዲያረጋግጡ ያደፋፍራቸዋል፤ 2ጴጥ. 1+5-11።

ሐዋርያው ዮሐንስ ለአንዲት ቤተ ክርስቲያንና ለአባሎቿ ሲጽፍ «ለተመረጠች እመቤትና ለልጆችዋ» በማለትና በመጨረሻም «የተመረጠች የእኀትሽ ልጆች የላምታ ያቀርቡልሻል» ብሎ መልእክቱን ስለሚደመድመው በእግዚአብሔር የምእመናን መመረጥ መሠረታዊ እውነት መሆኑ ይታያል፤ 2ዮሐ. 1-2፡13።

በ«ዮሐንስ ራእይ» የእግዚአብሔር ዕቅድና ምርጫ ከዘለዓለም መሆኑን ስለ «ሕይወት መጽሐፍ» ከሚሰጠው ትምህርት ይታያል። የሚደኑ ሰዎች ስሞች በዚህ መጽሐፍ ተጽፈዋል፤ ክርስቶስም፥ «ድል የነሣው... ስሙንም ከሕይወት መጽሐፍ አልደመስስም» ብሎ ተስፋ ሰጥቷል፤ ራእ. 3+5። ደግሞም ይህ መጽሐፍ «የታረደው በግ ሕይወት መጽሐፍ» ይባላልና የምእመናን ስሞች ከዓለም ፍጥረት ጀምሮ በመጽሐፉ ተጽፈዋል፤ «በሕይወትም መጽሐፍ ተጽፎ ያልተገኘው ማንኛውም በእሳት ባሕር ውስጥ» ይጣላል፤ ራእ. 13+8፤ 17+8፤ 20+12፡15፤ 21+27። ሙሴ፥ ኢሳይያስ፥ ዳንኤል፥ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና ጳውሎስ ስለዚህ መጽሐፍ አስቀድመው ተናግረው ነበር፤ ዘጸ. 32+32፤ ኢሳ. 4+3-4፤ ዳን. 12+1፤ ሉቃ. 10+20፤ ፊል. 4+3።

5. ከምርጫው የተተዉ

ሰዎች ሲመረጡ፥ ያልተመረጡ ሌሎች የተተዉ ትሩፋን ይገኛሉ (5)። እንግዲህ እግዚአብሔር ለድኅነት ሰዎችን ሲመርጥ፥ መጽሐፍ ቅዱስ ስላልተመረጡ ምን እንደሚያስተምር ማወቅ ይገባናል፤ እንደዚሁም እግዚአብሔር እንዴት እንደሚመለከታቸው ማስተዋል ያስፈልጋል። እውነት ነው፤ ይህ ትምህርት አስፈሪ ነውና ልንቀበለው አንፈልግም፤ ሆኖም አሳብ በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ በመገኘቱ ልንክደው አንችልም። ስላልተመረጡት ስናስብ ሁለት ነገሮችን መገንዘብ አለብን፡- ሀ) ሰዎች ሁሉ በአዳም በመሆናቸው በንጢአት፥ በሞትና በኩነኔ ሥር ናቸውና ስለ ሁኔታቸው የሚያመካኘብት የላቸውም (ሮም 3+19-20)፥ ለ) እግዚአብሔር በንጢአተኞች ሞት ያዝናል እንጂ አይደሰትም፤ ሕዝ. 18+32፤ 33+11፤ ሉቃ. 13+34፤ 19+41-44።

መጽሐፍ ቅዱስ ከምርጫ ስለተተዉት እንደሚከተለው ይናገራል፡-

- «እግዚአብሔር ሁሉንም ነገር ለራሱ ዓላማ ሠርቷል፤ ክፉዎችንም እንኳ ለጥፋት ቀን አዘጋጅቷል» (ምሳ. 16+4 አ.መ.ት.)፤

- «እንግዲህ ክብሩ ለእናንተ ለምታምኑት ነው፤ ...የማያምኑ ...በቃሉ ይሰናከሱበታልና ለዚህ ደግሞ የተመደቡ ናቸው» (1ጴጥ. 2+7-8)፤

- «ከብዙ ጊዜ በፊት ለዚህ ፍርድ የተጻፉ አንዳንዶች ሰዎች ...»፤ ይሁዳ 4።

የእግዚአብሔር ሰዎችን የመተው ዓላማ ምን እንደሆነ ብንጠይቅ፡
 የሐዋርያው ጳውሎስ መልስ እንደሚከተለው ነው፡- «መጽሐፍ ፈርዖንን፡-
 ንይሌን በአንተ አሳይ ዘንድ፡ ስሜም በምድር ሁሉ ይነገር ዘንድ ለዚህ
 አስነሣሁ ይላልና፡፡ እንግዲህ የሚወደውን ይምረጥል፤ የሚወደውን እልከኛ
 ያደርገዋል»፤ ሮም 9፡17-18፡፡ ከዚያም በኋላ በመልስ ዐዘል ጥያቄ፡ «...
 እግዚአብሔር ቀጣውን ሊያሳይ ንይሉንም ሊገልጥ ወደ፡ አስቀድሞ ለክብር
 ባዘጋጃቸው በምሕረት ዕቃዎች ላይ የክብሩን ባለ ጠግነት ይገልጥ ዘንድ፡
 ለጥፋት የተዘጋጁትን የቀጣ ዕቃዎች በብዙ ትዕግሥት ከቻለ እንዴት ነው?»
 ብሎ በተተዉት ክብርን ማግኘቱን ያሳያል፤ ሮም 9፡22-23፡፡ እንግዲህ ክብሩ
 ባልተመረጡት አማካይነት የሚታየው፡ በፍርዱ ንይሉንና ጽድቁን በማሳየት፡
 ደግሞም በምሕረቱና በቀጣው መካከል ያለውን ንጽጽር በማንጸባረቅና
 የምሕረቱን ባለ ጠግነት በመግለጥ ነው፡፡ ይህ ዐይነት ልዩነት ክርስቶስ፡ «አባት
 ሆይ፡ የሰማይና የምድር ጌታ ይህን ከጥበበኞችና ከአስተዋዮች ሰውረህ
 ለሕፃናት ስለገለጥህላቸው አመሰግንሃለሁ» ብሎ በመወደስ፡ በማያምኑት ላይ
 በመፍረድና የሚያምኑትን በመባረክ ደስታውን በገለጠበት ቃል ይታያል፤ ማቴ.
 11፡25-26፡፡

እግዚአብሔር ሰዎችን በጸጋው ሲመርጥ፡ ሌሎቹን ለፈቃዳቸው አሳልፎ
 ይሰጣቸዋል፤ እግዚአብሔርንና የእግዚአብሔርን መንገድ አይፈልጉምና፡፡ በብዙ
 መንገድ በጋርዮሽ ጸጋ ይባርካቸዋል፤ ከጎጢአታቸውም ይገታቸዋል (6)፡፡
 አንዳንዶችን ግን እልከኞች ያደርጋቸዋል፤ ይህ በተለይም ለክፉ ምኞታቸው
 ዐልፈው መስጠታቸው የዘለዓለም ፍርድ የመጀመሪያ ርምጃ መሆኑ ይታያል፤
 ሮም 1፡24፡26፡28፤ 9፡18፡፡

አንዳንድ ሰዎች ይህን ትምህርት ሲሰሙ እንግዲህ፡ እግዚአብሔር
 አንዳንዶችን ለዘለዓለም ድኅነት፡ ሌሎችንም ለዘለዓለም ኩነኔ ይመርጣል ይላሉ
 (7)፡፡ ይህ ዐይነት አባባል ትክክለኛ አይደለም፤ ምክንያቱም፡ ሀ) እግዚአብሔር
 በተመረጡት ላይ ምሕረቱን፡ ባልተመረጡት ላይ ደግሞ ጽድቁን ያሳያል፤ ለ)
 የተመረጡት በረከት ከእግዚአብሔር ምሕረት ሲገኝ፡ ያልተመረጡት ኩነኔ
 የራሳቸው ጎጢአት ውጤት ነው፤ ሐ) እግዚአብሔር ለጥፋት በተዘጋጁት
 የቀጣ ዕቃዎች ላይ ፍርዱን በማሳየቱ፡ በበለጠ ንጽጽር ለክብር በተዘጋጁት
 የምሕረት ዕቃዎች ላይ የክብሩን ባለጠግነት ገልጧል፡፡

እንግዲህ ምርጫ ከፍ ያለ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሐቅ፡ የእግዚአብሔር ዕቅድ
 ታላቅ ክፍልም እንደሆነና የእግዚአብሔር ጸጋ የሚገለጥበት መሆኑን
 አይተናል፡፡ ሐዋርያው ጳውሎስ ምርጫን እንደሚከተለው ገልጦታል፡- «የዳነን
 በቅዱስም አጠራር የጠራን እግዚአብሔር ነውና፡ ይህም እንደ ራሱ አሳብና ጸጋ
 መጠን ነው እንጂ እንደ ሥራችን መጠን አይደለም፤ ይህም ጸጋ ከዘለዓለም
 ዘመናት በፊት በክርስቶስ ኢየሱስ ተሰጠን»፤ 2ጢሞ. 1፡9፡፡ ይህ ትምህርት
 ብዙ ምሥጢር አለበትና ምርጫን በሚመለከት የሚሰነዘሩ ልዩ ልዩ አሳቦችን
 በመጠኑ ማተት ይገባል፡፡

ለ) ስለ ምርጫ የተሰጡ ልዩ ልዩ አስተያየቶች

ስለ ምርጫ የሚነሣው ዋና ጥያቄ በምርጫ ላይ ወሳኝ እግዚአብሔር ነው
 ወይስ ሰው? የሚለው ነው፡፡ ወሳኝ እግዚአብሔር ከሆነ፡ እግዚአብሔር
 ያዳላልና ሰው እንደ ነጻ ፈቃዱ መምረጥ ባለመቻሉ ጎላፊነት የለበትምና
 እግዚአብሔር በፍትሕ በሰው ላይ መፍረድ አይችልም የሚሉ ጥቂቶች
 አይደሉም፡፡ ከዚህም የተነሣ ብዙ ሰዎች ወሳኝ ሰው እንዲሆን ልዩ ልዩ

አስተያየቶችንና ትምህርቶችን ያቀርባሉ፤ በመጠኑም ቢሆን እነዚህን አስተያየቶችና ትምህርቶች ከዚህ ቀጥሎ እንመረምራቸዋለን፡-

1. ምርጫ ለአገልግሎት እንጂ ለድኅነት አይደለም

እውነት ነው፤ እግዚአብሔር ሰዎችን ለልዩ ልዩ አገልግሎት ይመርጣቸዋልና እያንዳንዱ ክርስቲያን በዓለምም ሆነ በቤተ ክርስቲያን የተጠራለትን ማወቅ ያስፈልገዋል። ሆኖም እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን አገልጋዮቹን (ነቢያት፣ ካህናት፣ ነገሥታት) ከሕዝቡ መካከል መረጠ፤ እንደዚሁም ክርስቶስ ሐዋርያትን ከደቀ መዛሙርቱ ውስጥ መረጠ። ዛሬም እግዚአብሔር ለልዩ ልዩ አገልግሎት ሰዎችን ከምእመናን ማለት ከዳኑት መካከል ይመርጣል። ብዙ ጥቅሶች ሰዎች ለድኅነት እንደተመረጡ ይገልጣሉ። አብ ለወልድ ሰዎችን የሰጠው «በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘለዓለም ሕይወትን እንዲያገኝ» ነበር (ዮሐ. 6+37-40)፤ ሉቃስ «ለዘለዓለም ሕይወት የተመረጡትም ሁሉ አመኑ» (ሐ.ሥ. 13+48 ቀ.አ.) አለ፤ ጳውሎስም፣ «እግዚአብሔር ለቀጣ አልመረጠንምና፣ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ መዳንን ለማግኘት ነው እንጂ»፤ «እግዚአብሔር በመንፈስ መቀደስ እውነትንም በማመን ለመዳን እንደ በኩራት መርጦአችኋልና» በማለት የተሰሉንቁን ምእመናን አጽናና፤ 1ተሰ. 5+9፤ 2ተሰ. 2+13።

2. ምርጫ ለሰዎች ሁሉ ይሰጣል

ይህ አስተሳሰብ በሦስት መንገድ ይታያል፡-

ሀ) «ሥጋ በለበሰ ሁሉ ላይ ከመንፈሴ አፈሳለሁ» ተብሎ በትንቢት ተነግሯል፤ ስለዚህ ሰዎች ሁሉ እንደተመረጡ ይታሰባል። ሆኖም ይህ የትንቢት ቃልና የጴጥሮስ ስብከት የእግዚአብሔር በረከት ለአይሁድ ብቻ ሳይሆን፣ ለዓለም ሕዝቦችና ወገኖች ሁሉ የሚሰጥ መሆኑን ያሳያል እንጂ አንድ ሳይቀር እያንዳንዱ ሰው እንደተመረጠ አያሳይም፤ ሐ.ሥ. 2+17። በዚህ መሠረት ሐዋርያው፣ «የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናል» የሚለውን የኢዩሌልን ትንቢት ጠቅሶ አድማጮቹ እንዲድኑ፣ ንስሐ እንዲገቡና በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እንዲጠመቁ ነገራቸው፤ ሐ.ሥ. 2+21፡38። በዚህ አስተሳሰብ መሠረት ሰዎች ሁሉ ቢመረጡም፣ የሚድኑት የእግዚአብሔርን ቃል ሰምተው የሚያምኑት ብቻ ናቸው። በዚህም መሠረት ምርጫ፣ ሰው ለእግዚአብሔር ጥሪ መልስ እንዲሰጥ ጎይል ይሰጠዋል እንጂ ድኅነትን አያስገኝለትም። መጽሐፍ ቅዱስ ግን ስለ ምርጫ እንደዚህ አይናገርም።

ለ) የሚጠመቁ ሁሉ የእግዚአብሔርን ጸጋ ይቀበላሉና የተመረጡ ናቸው። ይህ አሳብ የማይጠመቁትን አያካትትም፤ በዚህ ትምህርት መሠረት ሰው ከተጠመቀ በኋላ ዐውቆ ጎጢአትን ቢሠራ፣ የእግዚአብሔር ጸጋ ወደ ግቡ አይደርስም። እንግዲህ በዚህ አስተሳሰብ ምርጫ የሚፈጸመው ለጥምቀት ሲባል ነው፤ ሆኖም በመጽሐፍ ቅዱስ አሳብ ጥምቀት ለእግዚአብሔር ሥራ የሰው አጻፋ ነው እንጂ ሰዎች የሚመረጡበት መነሻ አይደለም።

ሐ) ካርል ባርት እግዚአብሔር ክርስቶስንና በክርስቶስ ሰዎችን ሁሉ እንደመረጠ አስተማረ (8)። እውነት ነው፤ ሰዎች በክርስቶስ ይመረጣሉ፤ ነገር ግን በክርስቶስ የተመረጡ ሰዎች እግዚአብሔር «አስቀድሞ ያወቃቸው» የተወሰኑ ሰዎች እንጂ ሁሉም ሰዎች አልነበሩም፤ ሮም 8+29።

እነዚህና እነዚህን የመሳሰሉ አስተያየቶች ከዓለም ሰዎች ሁሉ ሳይመረጡ የቀሩ ወይም የተተዉ ሰዎች ባለመገኘታቸው «ምርጫ» እንዳለ አያሳዩም።

መጽሐፍ ቅዱስ ግን ያልተመረጡ ወይም የተተዉ እንዳሉ ያሳያል፤ በዚህ ምዕራፍ ላይ ሀ5 ይመጣ፡፡

3. ምርጫ በእግዚአብሔር አስቀድሞ ማወቅ ላይ ይመሠረታል

ይህ አስተሳሰብ ሰዎች ወንጌሉን ሲሰሙ የሚያምኑትን እግዚአብሔር አስቀድሞ በማወቁ መረጣቸው የሚል ነው፡፡ ስለዚህ አስተሳሰብ ምን ማለት እንችላለን?

ሀ) የእግዚአብሔር ዕውቀት ከሰው ዕውቀት የተለየ ነው፡፡ እግዚአብሔር ሁሉን ያውቃል፤ ሁሉንም «አሁን» ያውቃልና «አስቀድሞ ዐወቀ» የሚለው አባባል የድኅነት ቅደም ተከተል ለሰው ግልጥ እንዲሆን ነው (9)፡፡

ለ) ሁሉን የሚያውቅ እግዚአብሔር የራሱን ሕዝብ በተለየ መንገድ ያውቃቸዋል፡፡ ስለ እስራኤል፣ «እኔ ከምድር ወገን ሁሉ እናንተን ብቻችሁን ዐውቄአችኋለሁ» ሲል ሌሎችን ሕዝቦች ሳይሆን የእስራኤልን ሕዝብ በልዩ መንገድ እንዳወቃቸው ሲገልጥ፣ የራሱ ሕዝብ በመሆኑ ላይ አተኩረ፤ አሞጽ 3+2፡፡ በዚህ ዐይነት አስተሳሰብ የእግዚአብሔር አስቀድሞ ማወቅና መምረጥ እጅግ ይቀራረባሉ (10)፡፡ አዲስ ኪዳን ደግሞ፣ «ማንም ግን እግዚአብሔርን ቢወድ እርሱ በእርሱ ዘንድ የታወቀ ነው»፤ «አሁን ግን እግዚአብሔርን ስታውቁ ይልቅስ በእግዚአብሔር ስትታወቁ...» እና «ጌታ ለእርሱ የሆኑትን ያውቃል» በማለቱ እግዚአብሔር ልዩ በሆነ መንገድ ምእመናንን እንደሚያውቅ ያሳያል፤ 1ቆሮ. 8+3፤ ገላ. 4+9፤ 2ጢሞ. 2+19፡፡

ሐ) ሐዋርያት ስለ ምርጫ ሲጽፉ ሰዎችን እንጂ ጠባያቸውን ወይም ሥራቸውን አያመለክቱም፡፡ እንግዲህ ሐዋርያው «ልጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ፣ አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ደግሞ ወስኗልና፤ አስቀድሞም የወሰናቸውን እነዚህን ደግሞ ጠራቸው... አጸደቃቸው... አከበራቸው» ብሎ በመጻፉ የተመረጡትን ሰዎች ከበኩራቸው ክርስቶስ ጋር ያዛምዳቸዋል፤ ሮሞ 8+29፡፡ እንደዚሁም፣ «ዓለም ሳይፈጠር፣ በፊቱ ቅዱሳንና ነውር የሌለን በፍቅር እንሆን ዘንድ በክርስቶስ መረጠን» ሲል «እኛ» በክርስቶስ እንደተመረጥንና የተፈለገው ጠባይ የምርጫ ምክንያት ሳይሆን የምርጫ ውጤት መሆኑን ያሳያል፤ ኤፌ. 1+4፡፡

መ) መጽሐፍ ቅዱስ እምነት የምርጫ ምክንያት እንደሆነ አይናገርም፤ ለዚህ አሳብ አንድንም ፍንጭ እንኳ አይሰጥም፡፡ ነገር ግን የምርጫ መነሻ ምክንያት በእግዚአብሔር ዘንድ የተሰወረ ምሥጢር ነውና ስለ ያዕቆብና ስለ ዒሳው፣ «ልጆቼ ገና ሳይወለዱ፣ በኀ ወይም ክፉ ምንም ሳያደርጉ፣ ከጠሪው እንጂ ከሥራ ሳይሆን በምርጫ የሚሆን የእግዚአብሔር አሳብ ይጸና ዘንድ ለእርሷ (ለአናታቸው)፡- ታላቁ ለታናሹ ይገዛል ተባለላት» በማለት፣ ምርጫ ከሰው ሳይሆን ከእግዚአብሔር መሆኑን ያረጋግጣል፤ ሮሞ 9+11፡፡ ጳውሎስ ስለ ምርጫ ምክንያት፣ «በበጎ ፈቃዱ እንደወደደ፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ ለእርሱ ልጆች ልንሆን አስቀድሞ ወሰነን፡፡ በውድ ልጁም እንዲያው የሰጠን የጸጋው ክብር ይመሰገን ዘንድ ይህን አደረገ» (ኤፌ. 1+5-6) በማለት በእግዚአብሔር ልዑላዊ ፈቃድና በጸጋው ላይ፣ «ያዳነን... እግዚአብሔር ነውና፤ ይህም እንደ ራሱ አሳብና ጸጋ መጠን ነው እንጂ እንደ ሥራችን መጠን አይደለም፤ ይህም ጸጋ ከዘለዓለም ዘመናት በፊት በክርስቶስ ኢየሱስ ተሰጠን» (2ጢሞ. 1+9) በማለትም በእግዚአብሔር ዘለዓለማዊ አሳብና ጸጋ ላይ ያተኩራል፡፡ በእነዚህ ጥቅሶች ጸጋ እንዲሰጥ የእምነትን ሚና የሚያሳይ አንዳች አሳብ አይገኝም፡፡ በዚህ ፈንታ ሐዋርያው፣ «እግዚአብሔር በመንፈስ (ቅዱስ) መቀደስ

እውነትንም በማመን ለመዳን እንደ በኩራት መርጠአችኋልና» (2ተሰ. 2+13) በማለት መዳን የምርጫ ውጤት ብቻ ሳይሆን፤ እውነትን በማመን የሚገኝ መሆኑንና ይህም እምነት በመንፈስ ቅዱስ በሚገኘው መቀደስ የሚረጋገጥ መሆኑን ጭምር ያሳያል። ምርጫ መቶ በመቶ ከእግዚአብሔር ነው፤ ሐዋርያው ስለ እስራኤል ሲጽፍ፡ «... እንደዚሁም በአሁኑ ዘመን ደግሞ በጸጋ የተመረጡ ቅሬታዎች (ትሩፋን) አሉ» ብሎ ምርጫ በእግዚአብሔር ጸጋ ላይ እንጂ ሰው በሚኖረው እምነት ወይም ሥራ ላይ የሚመሠረት አለመሆኑን ገልጧል፤ ሮም 11+5። እንግዲህ፡ «የእግዚአብሔር ምርጫ የሚገኘው በሰው ፈቃድና በሰው ሥራ ሳይሆን በእግዚአብሔር ምሕረት ነው» (ሮም 9+16 ቀ.አ.) የሚለው አተረጓጎም «ለወደደ» እና «ለሮጠ» የሚለውን የተለመደ አተረጓጎም ያብራራል።

ሠ) ምርጫ የሰው ጉዳይ ቢሆን ኖሮ፤ አንድም ሰው አይድንም ነበር፤ ምክንያቱም፡ «እግዚአብሔርንም የሚፈልግ የለም»፤ መዝ. 13+1-3፤ ሮም 3+11።

4. ምርጫ ሰዎች አንድ በአንድ መመረጣቸውን ሳይሆን ሁሉም በአንድነት መመረጣቸውን ያሳያል

እውነት ነው፤ ሰዎች በአንድነት በክርስቶስ ተመርጠዋል፤ አዲስ ኪዳን ስለ ሁሉም ምርጦች በአንድነት ይናገራልና። አንዳንዶች ይህን ሲያስተምሩ ሁኔታውን በአውቶቡስ እንደሚጓዙ መንገዶች ይመለከቱታል (11)። አውቶቡስ ከቦታ ወደ ቦታ ሲንቀሳቀስ፤ አዳዲስ መንገዶች ይሳፈሩበታል፤ አንዳንድ ጊዜም ሌሎች ሰዎች ከአውቶቡሱ ይወርዳሉ። በምሳሌው መሠረት በአውቶቡስ ውስጥ ያሉ ሁሉ አንድ ቡድን ናቸው። በክርስቶስ ያሉ ሁሉ ምርጦችም አንድ ቡድን ናቸው፤ እነርሱ በክርስቶስ አምነው በአንድነት ወደ መንግሥተ ሰማያት በመጓዝ ላይ ያሉ ሰዎች ናቸው። ይህ አመለካከት ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ጋር መስማማቱ በልዩ ልዩ ነገር ይታያል፡-

ሀ) የመጽሐፍ ቅዱስ አጽንዖት በምርጦቹ አንድነት ላይ ቢሆንም፤ የእያንዳንዱ አማኝ ምርጫ እንዳለ ደግሞ ግልጥ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰብዓውን፡ «ሰማችሁ ግን በሰማያት ስለተጻፈ ደስ ይበላችሁ» ብሎ አደፋፈራቸው፤ ሉቃ. 10+20። እያንዳንዱ ሰው የራሱ የግል ስም አለው፤ በዚህ ስም ይታወቃል፤ ይጠራልም፤ ስሙም ሲጠራ፤ አቤት ብሎ ይመልሳል። እንግዲህ በታረደው በግ የሕይወት መጽሐፍ ውስጥ ዓለም ሳይፈጠር የሰው ስም ከተጻፈ፤ እርሱ በዚያ ስም ከዓለም መፈጠር በፊት ጀምሮ በእግዚአብሔር ታውቋል፤ በሌላ አነጋገር ሰውዬው ተመርጦ ስሙ ተጽፏል፤ ራእ. 13+8፤ 17+8፤ 20+15።

ለ) ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ «ሐሰጠኸኝም ሁሉ አንድን ስንኳ እንዳለጠፋ በመጨረሻው ቀን እንዳስነሣው...» (ዮሐ. 6+39) በማለት የአብ ፈቃድ በመሆኑ ላይ በማተኮሩ የእያንዳንዱ አማኝ ምርጫ ከፍ ያለ ዘላለማዊ ዋጋ እንዳለው አሳይቷል። ክርስቶስም ሰዎችን ዐውቆ አንድ በአንድ ከመመረጣቸው ጋር ይስማማል፤ 19+5፤ 22+31-32፤ ይህም አንድ በአንድ ከመመረጣቸው ጋር ይስማማል፤ ለእያንዳንዳቸውም አዲስ ስም ይሰጣቸዋል፤ ራእ. 2+17።

ሐ) ሐዋርያው ጳውሎስ በእግዚአብሔር መመረጡን ዐውቆ፤ «አሁንም በሥጋ የምኖርበት ኑሮ በወደደኝና ስለ እኔ ራሱን በሰጠው በእግዚአብሔር ልጅ ላይ ባለ እምነት የምኖረው ነው» ብሎ ጻፈ፤ ገላ. 2+20።

እንግዲህ የአውቶቡሉ ምሳሌ ለእንዳንድ ትምህርት ጠቃሚ ቢሆንም፥ ሰዎች በጅምላ ሳይሆን፥ አንድ በአንድ የሚታወቁ መሆናቸውን ማስተዋል ይገባልና እያንዳንዱ ክርስቲያን በእግዚአብሔር የተመረጠ በመሆኑ ላይ ርግጠኛ ሊሆን ይገባል፤ 2ጴጥ. 1+10።

እግዚአብሔር በልዕልናው መሠረት ሰዎችን የመረጠ መሆኑን የማይቀበሉ ከዚህ በላይ እንደገለጥነው ልዩ ልዩ አሳቦችንና አስተያየቶችን ያቀርባሉ፤ በተለይ የአርሜኒያስ ተከታዮች ምርጫ በሰው እምነት ላይ የተመሠረተ እንደሆነ ያስተምራሉ። ከእነርሱም ጥቂቶች ያይደሉ ሰው በራሱ ጎይል ማመን አይችልም፤ በመጀመሪያ መንፈስ ቅዱስ ለሰው ጎይልን ይሰጣልና በዚያን ጊዜ እንደ ነጻ ፈቃዱ ክርስቶስንና ወንጌሉን መቀበልም ሆነ አለመቀበል ይችላል ይላሉ። በዚህ አስተሳሰብ መሠረት የሰው ድኅነት በእግዚአብሔር ጸጋና በሰው ችሎታ ተመሥርቷል (12)፤ ይሁን እንጂ ወሳኙ ሰው ነው።

5. ምርጫ በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ፈቃድ የተወሰነ ነው

ከአውግስጢኖስ በፊት የነበሩ አበው ስለ ምርጫ ብዙ አላተቱም። አውግስጢኖስ ግን የሰዎች ድኅነት በእግዚአብሔር ምርጫ ላይ የተመሠረተ መሆኑን፥ ያልተመረጡትንም በጎጢአታቸው እንደተዋቸው በግልጽ አስተማረ (13)። ብዙ ሰዎች የአውግስጢኖስን ትምህርት በሙሉ ወይም በከፊል ቢቃወሙትም፥ እንዳንድ መሪዎች ለምሳሌ እንደ አኩናስ ያሉት ከሞላ ጉደል ተቀበሉት። ሉተር፥ ካልቪንና የተሐድሶ መሪዎች ግን በእንድነት ትምህርቱን በሙሉ ተቀበሉት። የአርሜኒያስ ተከታዮች የተሐድሶ ተከታዮችን በተቃወሙአቸው ጊዜ፥ ትምህርቱ በዶርት ሲኖዶስ ተወሰነ (14)።

በተሐድሶ አመለካከት ስለ እግዚአብሔር ምርጫ ዋናው ትምህርት በሮም ምዕራፍ 9 እና በኤፌሶን 1+3-14 ላይ ተመሥርቷል (15)። ትምህርቱን እንደሚከተለው በዐጭሩ መዘርዘር እንችላለን፡-

- ሀ) የእግዚአብሔር ልዑላዊ ፈቃድ ነው (ኤፌ. 1+5:11፤ 2ጢሞ. 1+9)፤
- ለ) በክርስቶስ የሚፈጸም ነው (ኤፌ. 1+4:10፤ 2ጢሞ. 1+9)፤
- ሐ) በፍቅር የሚፈጸም ነው (ዮሐ. 3+16፤ 1ዮሐ. 4+9-10)፤
- መ) ዘላለማዊ ነው (ኤፌ. 1+4፤ 2ጢሞ. 1+9)፤
- ሠ) የማይለወጥ ነው (ሮም 8+29-30፤ 2ጢሞ. 2+19)፤
- ረ) ለእግዚአብሔር ክብር ነው (ሮም 9+22-23፤ ኤፌ. 1+6:12-14)፤
- ሰ) ለሰው መዳን ነው (ሐ.ሥ. 13+48 ቀ.አ.፤ ሮም 11+7፤ 2ተሰ. 2+13፤ 1ዮሐ. 4+9)፤
- ሸ) ለቅድስና ነው (ኤፌ. 1+4፤ 1ተሰ. 4+3)፤
- ቀ) በሰው ችሎታ፥ ፈቃድ፥ ሥራ ወይም ጠባይ ላይ አልተመሠረተም (ማቴ. 11+25-26፤ ሮም 9+11-12፤ 1ቆሮ. 1+27-28፤ 1ተሰ. 1+4፤ 2ጢሞ. 1+9፤ 1ዮሐ. 4+10)፤
- በ) ሌሎች ሳይመረጡ እንደቀሩ ያሳያል (ማቴ. 20+16፤ 22+14፤ ሮም 11+7)።

በተሐድሶ ተከታዮች መካከል በእግዚአብሔር አሳብ ዘንድ ስለ ምርጫና ስለ ሰው ውድቀት ቅደም ተከተል ልዩ ልዩ አሳብ ተነሣ። እንዳንዶች ምርጫን በአመክንዮታዊ አስተሳሰብ ከፍጥረትና ከውድቀት በፊት እንደነበረ ሲገልጡት (16)፥ ሌሎች ከፍጥረትና ከውድቀት በኋላ የተከናወነ መሆኑን አስተማሩ (17)። እንደነዚህ ዐይነቶችን አሳቦች የሚደግፉ በመጽሐፍ ቅዱስ ብዙ ጥቅሶች የሚገኙ

ሳይመስለን ይችላል፤ ይህ የእግዚአብሔር ምስጢር ነው። ግሩደም ይህን ጥናት ጠቃሚ ወይም አስፈላጊ ሆኖ አላገኘውም (18)። በርካሆፍ ግን በሰፊው ሊያብራራው ሞክሯል (19)።

ሐ) ስለ ምርጫ የሚሰነዘረው ተቃውሞ

ከዚህ በላይ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ምርጫ የሚሰጠውን ትምህርት አትተናል። ይህ የተሐድሶ ትምህርት ነው፤ ሆኖም ብዙ ክርስቲያኖች ይህን ትምህርት እንደማይቀበሉት መካድ አንችልም። በተለይ የዚህ ትምህርት ተቃዋሚ ያዕቆብ አርሜኒያስ ነውና የተሐድሶ ትምህርትን የማይቀበሉት ብዙ ጊዜ አርሜኒያውያን ተብለው ይጠራሉ። ትምህርቱን በማይቀበሉት መካከልም ቢሆን ልዩ ልዩ አስተሳሰብ አለ። አርሜኒያውያን ሁሉ የእግዚአብሔር ምርጫ በሰው ምርጫ መመሥረቱን ያምናሉ፤ ትምህርታቸውን ላለመቀበል ምክንያት የሆኑትን በለን ሥር ገልጠናቸዋል። በተጨማሪም ሌላ የተለያየ ተቃውሞ ስላለ ይህንን ተቃውሞ በአምስት አርአስት አጠቃልለን ከዚህ በታች ልንገልጠው እንሞክራለን፡-

1. ምርጫው ኢግብረገባዊ ነው

ይህ ተቃውሞ በልዩ ልዩ ዐይነት ይቀርባል፡-

ሀ) ይህ ትምህርት ሰውን እንደ አሻንጉሊት (ፓፕት፣ ሮቦት) ያደርገዋል፤ ሰው ቢፈልግም፣ ባይፈልግም አማኝ ለመሆን ይገደዳል። ይሁን እንጂ የእግዚአብሔር ልዑላዊ ፈቃድና የሰው ነጻ ፈቃድ አብረው እንዴት መኖር እንደሚችሉ ምስጢር ቢሆንም፤ መጽሐፍ ቅዱስ ሁለቱን በግልጽ ያስተምራል። ይህም የምርጫ ትምህርት ብቻ ሳይሆን የመግቦተ እግዚአብሔር ትምህርት ምስጢር ነው (20)።

ለ) አንዳንዶች ሰው ሁሉ ካልተመረጠ ብዙዎቹ ዕድል የላቸውም ይላሉ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ግን፣ «... እግዚአብሔርን እያወቁ እንደ እግዚአብሔርነቱ መጠን ስላላከበሩትና ስላላመሰገኑት የሚያመካኙት ዐጡ» በማለቱ የሚፈረድባቸው ባለመመረጣቸው ሳይሆን የተገለጠላቸውን ባለመቀበላቸው ነው፤ ሮም 1፡20-21።

ሐ) አንዳንዶች ደግሞ ሰው የእግዚአብሔርን ምርጫ እስከ መጨረሻ መቃወም አይችልም ይላሉ። የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ግን ሰው እግዚአብሔርን የማይፈልግ ከሆነ የእግዚአብሔርን የመምረጥ ሥራ ለጊዜው መቃወም ይችላል፤ እግዚአብሔር ግን ምርጫው እንዲፈጸም ሰው የምርጫውን ሥራ በመልካም ፈቃድ እንዲቀበለው አሳቡን፣ ስሜቱን፣ ፈቃዱንና ልቡን ይለውጣል፤ ሐዋርያው፣ «ስለ በጎ ፈቃዱ መፈለግንም ማድረግንም በእናንተ የሚሠራ እግዚአብሔር ነውና» ብሏልና፤ ፊል. 2፡13። እግዚአብሔር በሰው ሕይወት ሲሠራ፣ ሰው እግዚአብሔርንና ጽድቁን እንዲፈልግ ያደርጋል፤ ከዚያም በኋላ ሰው ወድዶ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ይከተለዋል።

2. ምርጫው ኢፍትሐዊ ነው

እግዚአብሔር አንዳንዶችን ብቻ በመምረጥ ያደላል። ለዚህ ተቃውሞ ሁለት መልሶች አሉ፡-

ሀ) አንድም ሰው በእግዚአብሔር ፍርድ ላይ የሚያቀርበው ምክንያት የለውም፤ ሰዎች ሁሉ ገጢአተኞች ናቸውና፤ ሮም 3፡19-20። ሰው በፍትሕ የመርታት መብቱ እንደተነካ ማሳየት ያስፈልገዋል። ገጢአተኛ ግን

በእግዚአብሔር ፊት መብት የለውም። ከዚህ የተነሣ ምርጫ የምሕረት እንጂ የፍትሕ ጉዳይ አይደለም፤ ሮም 9+16። «እግዚአብሔር ንጢአትን ላደረጉ መላእክት ሳይራራላቸው... በጨለማ ጉድጓድ ለፍርድ ሊጠበቁ አላልፎ» እንደሰጣቸው ሁሉ (2ጴጥ. 2+4)፥ አንድን ሰው ብቻ መርጦ ባያድን እንኳ ጻድቅ ይሆን ነበር፤ ነገር ግን መሐሪ እንደ መሆኑ ብዙ ሰዎችን ለማዳን መረጠ። ሰዎችን ሁሉ ያልመረጠበት ምክንያት በጥበቡ ውስጥ የተሰወረ ምሥጢር ነው።

ለ) ይህ ዐይነቱ ተቃውሞ እግዚአብሔር ንጢአትን የሚያደርጉትን የሚከብኩትንና የማይድኑትን ሰዎች ዐውቆ መፍጠሩ ትክክለኛ አይደለም እንደ ማለት ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ለዚህ አሳብ መልስ ሲሰጥ ለሰው ትዕቢት ምንም ስፍራ አይሰጥም። «እንግዲህ የሚወደውን ይምረዋል፤ የሚወደውንም እልክኛ ያደርገዋል» ብሎ ከጻፈ በኋላ፥ «እንግዲህ ስለ ምን እስከ አሁን ድረስ ይነቅፋል?» የሚለውን የሰው ክርክር ጥያቄ ይጠቅሳል። ለዚህ ጥያቄ መልሱ በዐጭሩ እግዚአብሔር ልዑላዊ ፈጣሪ በመሆኑ፥ አንዱን ለክብር፥ አንዱንም ደግሞ ለውርደት ማድረግ የእርሱ ሥልጣን ነውና ፍጥረቱ ፈጣሪውን ስለዚህ መጠየቅ አይገባውም፤ ሮም 9+18-24። ክርስቶስ ደግሞ በወይን አትክልት ሠራተኞች ምሳሌ መጨረሻ፥ «... በገንዘቤ የወደድሁትን አደርግ ዘንድ መብት የለኝምን?... የተጠሩ ብዙዎች የተመረጡ ግን ጥቂቶች ናቸውና» በማለቱ የእግዚአብሔር ውሳኔና ምርጫ በሥልጣኑና በመብቱ ላይ የተመሠረተ መሆኑን አሳይቷል፤ ማቴ. 20+15-16።

3. ምርጫው ኢመንፈላዊ ነው

የምርጫው ትምህርት ሰውን ትዕቢተኛ፥ ትምክሕተኛ፥ ጉረኛና ጥጋበኛ ያደርገዋል የሚሉ አሉ። ሰው እንደዚህ ከሆነ የምርጫን ትምህርት አላስተዋለም ማለት ነው። ምክንያቱም የእግዚአብሔር ምሥጢር የተገለጠው፥ ለጥበበኞችና ለአስተዋዮች ሳይሆን «ለሕፃናት» ነው (ማቴ. 11+25)፤ ለድኅነት «እንደ ሰው ጥበብ ጥበበኞች የሆኑ ብዙዎች፥ ጎያላን የሆኑ ብዙዎች፥ ባላባቶች የሆኑ ብዙዎች አልተጠሩም»፤ እግዚአብሔርም «የዓለምን ሞኝ ነገር» እና «የዓለምን ደካማ ነገር መረጠ»፤ 1ቆሮ. 1+26-27። ስለዚህ ሰው መመካት የሚገባው በእግዚአብሔርና በክርስቶስ መስቀል ነው፤ 1ቆሮ. 1+30-31፤ ገላ. 6+14።

4. ምርጫው ኢተልእኮታዊ ነው

የሰው ድኅነት በእግዚአብሔር ምርጫ ከተወሰነ፥ ወንጌልን መስበክ ምንም ለውጥ አያመጣም። ለዚህ ተቃውሞ መልስ የሚሆኑ ነጥቦችን እንደሚከተለው መዘርዘር እንችላለን፡-

ሀ) የተመረጡትን እግዚአብሔር እንጂ እኛ አናውቅም።

ለ) ምርጫን ብናስተውለውም ባናስተውለውም ወደ ፍጥረት ሁሉና ወደ ሕዝቦች ሁሉ ሄደን ወንጌልን ልንሰበክ ታዝዘናል፤ ማቴ. 28+19-20፤ ማር. 16+15፤ ሉቃ. 24+47-48፤ ዮሐ. 20+21-23፤ ሐ.ሥ. 1+8።

ሐ) ምርጫ የሚፈጸመው የእግዚአብሔር ቃል ተሰብኮ ሰዎች አምነው ሲድኑ ነው፤ 1ጴጥ. 1+23-25።

መ) ሰዎች በእግዚአብሔር ተልከው ወንጌልን ሲሰበኩ፥ ሥራቸውና ድካማቸው ከንቱ ሆኖ አይቀርም፤ ምክንያቱም አገልጋዮች ታማኞች በመሆናቸው፥ ብዙዎችም ሆኑ ጥቂቶች የተመረጡት ሲያምኑ በታላቅ ደስታ

ያያሉ፤ ሐ.ሥ. 18+9-10፤ 1ተሰ. 1+4-5፤ 2+19-20። እንግዲህ ምርጫ የወንጌል ሥራ በከንቱ የሚቀር አስመሆኑን የሚያረጋግጥ ነው፤ 1ቆሮ. 15+58። ምርጫ ምእመናን በጸሎት እንዲጋደሉ ትልቅ ምክንያት ነው።

ሠ) ካላመነ ሰው ጋር ስንገናኝ፣ ይህ ሰው እንደ እኛ በእግዚአብሔር መልክ መፈጠሩን ብቻ ማወቅ ሳይሆን፣ ምናልባት ለድኅነት በእግዚአብሔር የተመረጠ ሊሆን ስለሚችል፣ የእግዚአብሔርን ጥሪ ለእርሱ የምናቀርብበትን መንገድ በትሕትና መፈለግ ይገባናል።

5. ምርጫው ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው

የምርጫ ትምህርትን ከአንዳንድ ጥቅሶች ጋር ማዛመድ እንደማይቻል ይነገራል፤ ስለዚህም በተለይ ሁለት ጥቅሶች ይጠቀሳሉ፡-

ሀ) «ሰዎች ሁሉ ሊድኑና እውነቱን ወደ ማወቅ ሊደርሱ በሚወድ በእግዚአብሔር በመድኃኒታችን ፊት መልካምና ደስ የሚያሰኝ ይህ ነው»፤ 1ጢሞ. 2+3-4። ከዚህ ጥቅስ ሦስት ነገሮችን መገንዘብ አለብን፡- 1ኛ፣ የእግዚአብሔር ምሥጢራዊ ፈቃድና የተገለጠ ፈቃድ አሉና አንዳንድ መምህራን ይህ ጥቅስ የተገለጠውን ፈቃድ እንጂ ምሥጢራዊውን ፈቃድ አያመለክትም ይላሉ (21)። 2ኛ፣ ሰው ወደ ነፍስ ድኅነት የሚደርሰው እውነትን በማወቅ ነውና እዚህ ላይ «ሊድኑ» የሚለው ቃል አስቀድሞ በመጻፉ ከልዩ ልዩ አደጋ፣ ችግርና ሁኔታ የሚታደገውን ምድራዊውን ድኅነት (ትድግና) ያመለክታል የሚሉ አሉ። ይህም አተረጓጎም ከአንቀጹ አሳብ ጋር ይስማማል፤ ምክንያቱም ጸሎት የቀረበው ጸጥታን ማስከበር ለሚገባቸው ለምድራውያን ባለ ሥልጣናት ነው (ቀ. 1-2 ይመ.)። እግዚአብሔር በምድራዊም በመንፈሳዊም መንገዶች የሚያድን መሆኑ በግልጽ ይታወቃል፤ 1ጢሞ. 4+10። 3ኛ፣ መጽሐፍ ቅዱስ «ሁሉ» ሲል፣ አንድ ሰው ስንኳ ሳይቀር ሰዎችን በሙሉ በየማዕርጉ ወይም በየወገኑ ሊያመለክት ይችላል፤ ይህም ከአንቀጹ ጋር ይስማማል (ቀ. 1-2፣ 7፤ «ሁሉ» በመቅመቃ ይመልከቱ)።

ለ) «... ሁሉ ወደ ንስሐ እንዲደርሱ እንጂ ማንም እንዳይጠፋ ወደ ስለ እናንተ ይታገሣል»፤ 2ጴጥ. 3+9። ሐዋርያው ጴጥሮስ ስለ ምርጫ ያስተማረው ትምህርት ግልጽ በመሆኑ (1ጴጥ. 1+1-2፤ 2+9፤ 2ጴጥ. 1+10)፣ ምርጫ ከዚህ ጥቅስ አሳብ ጋር የሚጋጭ ስለ መሆኑ ምንም ፍንጭ አይገኝም። ሐዋርያው ጴጥሮስ በእነዚህ መልእክታት መመረጣቸውን ለሚያውቁ ምእመናን ይጽፋልና በተለይ በዚህ አንቀጽ (3+8-10) እግዚአብሔር የሚታገሥ፣ ሰዎችም ወደ ንስሐ እንዲደርሱ የሚፈልግ በመሆኑ ላይ ያተኩራል፤ ስለዚህ ከክርስቶስ ዳግም ምጽአት በፊት ሌሎች ሰዎች ወደ ንስሐና ወደ ድኅነት ደርሰው ከተመረጡት ጋር አንድ ሆነው እንደሚቈጠሩ የሚጽፍላቸው ምእመናን ተስፋ ማድረግ ይገባቸዋል (22)።

እንግዲህ አንዳንድ ሰዎች እነዚህ ጥቅሶች የምርጫን መሠረታዊ ትምህርት የሚቃረን አሳብ ያላቸው ቢመስላቸውም፣ በአተረጓጎም ምክንያት ሌሎች ለዚህ ተቃውሞ በቂ ምክንያት የሌለ መሆኑን እንደሚያስቡ መረዳት ይኖርባቸዋል።

ስለ ምርጫ ማናቸውም ዐይነት ተቃውሞ ሲነሣ፣ «ነገር ግን፣ አንተ ሰው ሆይ፣ ለእግዚአብሔር የምትመልስ ማን ነህ?» (ሮሞ 9+20) የሚለውን ማስጠንቀቂያ መስማት ይገባናል፤ አለበለዚያ ማንነታችንን በፈጣሪያችን ፊት መርሳት እንችላለን።

መ) ምርጫ የእግዚአብሔር ቤተሰብ ምሥጢራዊ ተመክሮ

ምእመናን ብቻ የምርጫን ትምህርት በትክክል ሊያስተውሉትና ሊጠቀሙበት ይችላሉ። ይህ ትምህርት ለእግዚአብሔር ሰዎች በአስደሳች በጣፋጭና ሊነገር በማይቻል የማጽናናት ቃል የተሞላ ነው። ምርጫ አማኝ በሚደሰትበት በዘላለማዊ ድኅነቱ እምነትን ያጸናል፤ ያረጋግጣልም፤ ለእግዚአብሔር ያለው ፍቅርም የጋለ እንዲሆን ያደርጋል። በሌላ አንጻር ግን ይህ ትምህርት የማያምኑትን ወደ ተስፋ ቢስነትና ወደሚያስነውር አኗኗር እንዲገቡ የሚያደርግ አደገኛ ትምህርት ነው (23)። ከዚህ የተነሣ የማያምኑ ሰዎች ካሉ፣ በዚህ ትምህርት ላይ ትኩረት ማድረግ ተገቢ አይደለም።

አንዳንድ ሰዎች ለዚህ ትምህርት ይህን ያህል ትኩረት ለምን ይሰጣል? ብለው ሊጠይቁ ይችላሉ (24)። መልሳችን እንደሚከተለው ሊሆን ይችላል፡- ትምህርቱ ሀ) መጽሐፍ ቅዱሳዊ ስለሆነ፣ ለ) ለድኅነት መነሻ በመሆኑ፣ ሐ) ለምእመናን እጅግ ጠቃሚ ስለሆነ፣ መ) ከትዕቢት፣ ከማናቸውም የወሮታ ወይም የትሩፋት ትምህርት ስለሚጠብቅ፣ ሠ) የእግዚአብሔርን ጸጋ የሚመለከቱትንና ሌሎችን ተመሳሳይ ትምህርቶች ስለሚያብራሩ፣ ረ) ግቡ የእግዚአብሔር ክብር ስለሆነ ነው።

ሐዋርያው ጴጥሮስ፣ «መጠራታችሁንና መመረጣችሁን ታጸኑ ዘንድ ከፊት ይልቅ ትጉ» ብሎ ወንድሞቹን አዘዘ፤ 2ጴጥ. 1፡10። ሰው በመጀመሪያ ሲያምን እግዚአብሔር እንደጠራው ያውቃል፤ ትንሽ ቈይቶ ለምን እንደተጠራ ሲጠይቅ፣ በአጸፋው እግዚአብሔር እንደመረጠው ሊያስተውል ይችላል። ስለ ምርጫው ሊያሳስል ሳለ በተለይ ስለ ሦስት ነገሮች ሊያስብ ይችላል፡-

1. ምርጫ ለአማኝ ታላቅ መጽናኛ ነው

አማኝ እግዚአብሔር በሕይወቱ ሥራውን በመጀመሩ የተመረጠ መሆኑን ያውቃል፤ 1ተሰ. 1፡4። በሕይወቱ ችግር ሲከሰት፣ «እግዚአብሔርን ለሚወዱት እንደ አሳቡም ለተጠሩት ነገር ሁሉ ለበጎ እንዲደረግ እናውቃለን» የሚለውን የተስፋ ቃል ልብ ያደርጋል፤ ሮም 8፡28። ከዚያም ቀጥሎ እግዚአብሔር «መልካምን ሥራ የጀመረው እስከ ኢየሱስ ክርስቶስ ቀን ድረስ እንደሚፈጽመው» በመረዳቱ ድኅነቱ እንደማይጠፋበት ታላቅ መጽናኛ አለው፤ ፊል. 1፡6። ምርጫውም አይለወጥም፤ ምክንያቱም እግዚአብሔር አስቀድሞ ያወቃቸውን ያከብራቸዋል፤ ምርጫው ከዘላለም ነውና በክርስቶስ ነው፤ ሮም 8፡29፤ ኤፌ. 1፡4።

2. ምርጫ ታላቅ የምስጋና ምክንያት ነው

አማኝ በአንድ በኩል ድኅነቱ ከራሱ ደግነት የተነሣ የተገኘ አለመሆኑን ሲያውቅ፣ በራስ መመካት ወይም ስለ እምነቱ መመስገን ሞኝነት መሆኑን ያስተውላል፤ 2ጢሞ. 1፡9። በሌላ በኩል ደግሞ እግዚአብሔር ሰዎችን ስለመረጠ እግዚአብሔርን ያመሰግናል። በዚህ መሠረት ሐዋርያው ጳውሎስ ስለ ተሰሎንቄ ምእመናን እንደሚከተለው ምስጋና ያቀርባል፡- «... እግዚአብሔርን ሁልጊዜ በሁላችሁ ምክንያት እናመሰግናለን፤ በእግዚአብሔር የምትወደዱ ወንድሞች ሆይ፣ እንደ ተመረጣችሁ ዐውቀናልና» (1ተሰ. 1፡2-4)፤ «... ሁልጊዜ ስለ እናንተ እግዚአብሔርን ልናመሰግን ግድ አለብን፤ እግዚአብሔር በመንፈስ መቀደስ እውነትንም በማመን ለመዳን እንደ በኩራት መርጦአችኋልና»፤ 2ተሰ. 2፡13።

የእግዚአብሔር ዕቅድ ዋና ግብ እንዲከበር ነውና ሐዋርያው ለኤፌሶን ምእመናን ሲጽፍ፥ አብ ምእመናንን በክርስቶስ በመንፈሳዊ በረከት ሁሉ ስለባረካቸው «ይባረክ» ብሎ ተናገረ። ደግሞም ከምርጫውና ከውሳኔው የተነሣ (1+4-5) በውድ ልጁ እንዲያው የለጣቸው የጸጋው ክብር እንዲመሰገን (1+6) እና ምእመናን በመንፈስ ቅዱስ በመታተማቸውና ይህም የርስታቸው መያዣ በመሆኑ ለክብሩ ምስጋና እንዲሆን በመመኘት ገለጠ፤ 1+13-14።

3. ምርጫ ሃይማኖታዊ አኗኗርን የሚያጸና ታላቅ መሣሪያ ነው

እግዚአብሔር ምእመናንን በፊቱ ቅዱሳንና ነውር የሌላቸው እንዲሆኑ በክርስቶስ መረጣቸው፤ ኤፌ. 1+4። ምርጫው ከእግዚአብሔር በመሆኑ የሚከሩበት የላቸውምና ትሑታን ይሆናሉ። ስለመረጣቸው እግዚአብሔርን ይወዳሉ፤ ሌሎች ምርጦችንም ያፈቅራሉ። ከመመረጣቸው የተነሣ ደስተኞች ይሆናሉና በአካሄዳቸው እግዚአብሔርን ደስ ለማሰኘት ይመኛሉ። ስለሚመጣው ሁሉ ተስፋና ሰላም አላቸው። ስለ ምርጦች በክርስቶስ ያለውን መዳን ከዘለዓለም ክብር ጋር እንዲያገኙ መከራን ሁሉ ይቀበላሉ፤ 2ጢሞ. 2+10። እስከ መጨረሻ ይጸናሉና የተመረጡት እነማን እንደሚሆኑ ባያውቁም፥ ከምስክርነታቸው የተነሣ ሰዎች እንደሚያምኑ ያውቃሉ፤ በጸሎትም ይተጋሉ።

ምእመናን በሃይማኖታዊ አኗኗር በሚያሳዩት ትጋት መጠን ስለ መመረጣቸው ርግጠኞች ይሆናሉ፤ ይህም የሚሆነው ለአምነታቸው በጎነትን፥ ዕውቀትን፥ ራስን መግዛትን፥ መጽናትን፥ እግዚአብሔርን መምሰልን፥ ወንድሞችን መውደድንና ፍቅርን በመጨመር ነው፤ እነዚህን ሲያደርጉ ወደ ኢየሱስ ክርስቶስ መንግሥት መግባት በሙላት ይሰጣቸዋል፤ 2ኤፕ. 1+5-11።

ማስታወሻ

- (1) ም. 29+ በተለይም ም. 29ለ ይመ.
- (2) ም. 29መ ይመ.
- (3) ም. 47ለ2 ይመ.
- (4) P.G.R. 7ጽ 61-67 ይመ.
- (5) ይህ ትምህርት በእንግሊዝኛ Reprobation ይባላል፤ ያልተመረጠ ሰው Reprobate ነው። Grudem 7ጽ 684-687 ይመ.
- (6) ስለ ጋርዮሽ ጸጋ ም. 80 ይመ.
- (7) ይህ አስተሳሰብ በእንግሊዝኛ Double Predestination ዕጥፍ አስቀድሞ መወሰን ይባላል።
- (8) Grudem 7ጽ 677+ Berkhof 7ጽ 111 ይመ.

(9) የእግዚአብሔር ዕውቀት እንዴት እንደሆነ በም. 24ሰ ለማብራራት ሞክረናል። በተጨማሪም «የእግዚአብሔር ጸጋ አሠራር» (አዕማድ መጻሕፍት ቍ. 24) ገጽ 38-41 ይመ.

(10) ቀለል ያለው አማርኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም በተለመደው «አስቀድሞ ዐወቃቸው» ፈንታ በ«አስቀድሞ መረጣቸው» ሮም 8+29ን እና 1ኛ ጴጥሮስ 1+1-2ን ይተረጎማል።

(11) ይህ ዐይነቱ አስተሳሰብ በKJV Full Life Study Bible The New Testament 1990 Zondervan ገጽ 428 ይብራራል። ደግሞም «የእግዚአብሔር ጸጋ አሠራር» ገጽ 36-37 ይመ.

(12) Grudem ገጽ 678።

(13) Berkhof ገጽ 109-110።

(14) ም. 46ሠ ይመ.

(15) በተሐድሶ ትምህርት መሠረት ምርጫ ከእግዚአብሔር እንጂ ከሰው ባለመሆኑ በእንግሊዝኛ Unconditional Election ተብሏል።

(16) እንደዚህ የሚያስተምሩት በእንግሊዝኛ Supralapsarians ይባላሉ፤ የድኅነት ቅደም ተከተላቸው ምርጫ፣ ፍጥረት፣ ውድቀት፣ ቤዛነት፣ ጥሪ፣ ክብር የሚል ነው።

(17) እንደዚህ የሚያምኑት በእንግሊዝኛ Infralapsarians ይባላሉ፤ የድኅነት ቅደም ተከተላቸው ፍጥረት፣ ውድቀት፣ ምርጫ፣ ቤዛነት፣ ጥሪ፣ ክብር የሚል ነው። የAmyraldus ተከታዮች ቅደም ተከተል ደግሞ ፍጥረት፣ ውድቀት፣ ቤዛነት፣ ምርጫ፣ ክብር የሚል ነው።

(18) Grudem ገጽ 679-680 ማስታወሻ 12 ይመ.

(19) Berkhof ገጽ 118-125።

(20) ም. 34-37፣ በተለይ ም. 36ሐ የነጻነት ትርጉም ይመ.

(21) ም. 24ሸ፣ በተለይ ክፍል 3 ይመ.

(22) ም. 24 ገጽ 202-206 ደግሞ ይህን ጥቅስ ያመለክታል።

(23) ከዚህ በላይ የተጻፈው ከእንግሊዝን ቤተ ክርስቲያን የእምነት አንቀጾች ቍጥር 17 በዐጭሩ የተወሰደ አሳብ ነው።

(24) ስለ ምርጫ ትምህርት በBerkhof ከገጽ 109-125፣ በGrudem ደግሞ ከገጽ 669-687 በጥሩ አኳኋን ተብራርቷል።

ምዕራፍ 86 - የግብረ መንፈስ ቅዱስ ቅደም ተከተል

እያንዳንዱ ክርስቲያን የራሱ መንፈሳዊ ተመክሮ አለው። እንዳንዶች የሌለው መንፈሳዊ ተመክሮ እንደ ራሳቸው ካልሆነ፣ የዚያ ተመክሮ ባለቤት እውነተኛ ምእመን አይመስላቸውም። ብዙዎቹ ግን በመንፈሳዊ ዕውቀት ሲያድጉ፣ ዋናው ነገር እግዚአብሔር ያደረገው እንዲ የራሳቸው ተመክሮ እንዳይደለ ያስተውላሉ። ትንሽ ቂይተውም ተመክሮአቸው እጅግ የተለያየ ቢመስልም እንኳ እግዚአብሔር ባደረገላቸው የሚመሠረቱ በመሆናቸው ባጋጠማቸው ሁሉ የተወሰኑ ሐቆችን መመልከት ይችላሉ።

ሌሎች ሰዎች የመንፈስ ቅዱስንና የድኅነትን ሥራ ለመረዳት በቤተ ክርስቲያን ትምህርትና ሥርዐት ይወሰናሉ። ባላቸው አስተሳሰብ መሠረት ሰው ክርስቲያን የሚሆነው በጥምቀት ነውና የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው የሚሰጠው በጥምቀቱና በቤተ ክርስቲያን ምሥጢራት በኩል ነው። ይህን ትምህርት ከሚያስተምሩት አንዳንዶች ሰው በሕፃንነቱ ካልተጠመቀ፣ ለጥምቀት ከመብቃቱ በፊት ልዩ ልዩ የእግዚአብሔር ሥራ በሕይወቱ ሊከናወን ያስፈልጋል ይላሉ (1)። ሆኖም በመጀመሪያ አመለካከት ይህ ሁሉ የድኅነትን ቅደም ተከተል የሚያመለክት አይመስለንም። የተወሰኑት ደግሞ በእግዚአብሔር ሥራ ሳይሆን በሰው አጻፉ በተለይም በእምነት ላይ ትኩረት ያደርጋሉና ስለ መንፈስ ቅዱስ ሥራ ቅደም ተከተል በሰፊው አያስተምሩም (2)።

የአጠቃላይ ነገረ መለኮት ትምህርት ሥራ በአመክንዮታዊና ሰው በቀላሉ በሚያስታውስበት መንገድ የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት ሁሉ በቅደም ተከተል ማቅረብ ነው። «የድኅነት ጸጋ አሠራር» በሚለው ርእስ (ም. 83ሐ) መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ድኅነት የሚጠቀምባቸውን ቃላትና ሐረጎች ሁሉ ለመዘርዘር ሞክርን። በቃላቱና በሐረጎቹ ላይ ተመሥርተን እንድን ዐይነት ቅደም ተከተል ከማዘጋጀታችን በፊት በአንዳንድ ነገሮች ላይ ማተኩር ይገባናል።

1. ድኅነት በክርስቶስ ነው። ይህ የምዕራፍ 84 ትምህርት ነው። እንግዲህ ማናቸውም የድኅነት አሳብ ከክርስቶስ ጋር እንዴት እንደሚገናኝ መርሳት አይገባም፤ አለበለዚያ ወደ ስሕተት ቶሎ መግባት ሊያጋጥም ይችላል።

2. ድኅነት ከእግዚአብሔር ነው። ይህ ደግሞ የምዕራፍ 85 ትምህርት ነው። ምርጫ ዓለም ሳይፈጠር በእግዚአብሔር ዕቅድ የተወሰነ ነውና የድኅነት ቅደም ተከተል በምድራዊ ሕይወትና በሰው ተመክሮ ውስጥ ይፈጸማል (3)።

3. ሰው መንፈሳዊ ተመክሮውን በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ማጽናት አለበት እንዲ ተመክሮውን መሠረት አድርጎ መጽሐፍ ቅዱስን መተርጎም አይገባውም፤ አለበለዚያ ሁሉም ይዘበራረቅበታል።

4. አብ ድኅነትን ሲያቅድ፣ ወልድ ሲያደራጀው፣ መንፈስ ቅዱስ ወደ ፍጻሜ ያደርሰዋል።

ሀ) የድኅነት ቅደም ተከተል መሠረታዊ ጥቅስ

«ንስሐ ግቡ፤ በወንጌልም እመነ»፤ «በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እመን፤ አንተና ቤተ ሰዎችህም ትድናላችሁ»፤ «ንስሐ ግቡ፤ ጎጢአታችሁም ይሰረይ ዘንድ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ፤ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ትቀበላችሁ» የሚሉትና የመሳሰሉት ጥቅሶች በድኅነት ውስጥ የሁነት

ቅደም ተከተል እንዳለ ያሳያሉ፤ ማር. 1+15፤ ሐ.ሥ. 2+38፤ 16+31። ሆኖም ሐዋርያው ጳውሎስ በክርስቶስ ያለውን የምእመናንን ሁኔታ ሲያብራራ «ልጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ፤ አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ደግሞ ወስኗል፤ አስቀድሞም የወሰናቸውን እነዚህን ደግሞ ጠራቸው፤ የጠራቸውንም እነዚህን ደግሞ አጸደቃቸው፤ ያጸደቃቸውንም እነዚህን ደግሞ አከበራቸው» በማለቱ የድኅነትን ቅደም ተከተል በዐጭሩ አሳየ፤ ሮም 8+29-30። በዚህ አንቀጽ አንዳንድ ነጥቦችን ልብ እናድርግ (4)፡-

1. ዐወቃቸው፣ ወሰናቸው፣ ጠራቸው፣ አጸደቃቸው፣ አከበራቸው የሚሉት ግሶች ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ተከታትለው ተቀምጠዋል። ሰው መክበሩ ወደፊት የሚፈጸም ቢሆንም፣ ብዙ ጊዜ በትንቢት መልክ እንደሚደረገው በጎሳፊ የግስ አንቀጽ ተገልጧል፤ በእግዚአብሔር አሳብ የተፈጸመ ጉዳይ ነውና።

2. እግዚአብሔር አስቀድሞ ያወቃቸው ሰዎችና ያከበራቸው ሰዎች እንድናቸው፤ በሂደት ላይ እንድንም ሰው አልተጨመረም፤ የቀረም የለም።

3. የእግዚአብሔር አስቀድሞ ማወቅና መወሰን ዓለም ከመፈጠሩ በፊት ተመሠረቱ፤ ስለዚህ በዚህ ዝርዝር በሰው ተመክሮ ውስጥ የሚታዩት መጠራት፣ መጽደቅና መክበር ናቸው።

4. መክበር የመጨረሻው የድኅነት ደረጃ በመሆኑ በዓለም ታሪክ የድኅነት ቅደም ተከተል የመጀመሪያ ሮምጃ መጥራት ሊሆን ይችላል፤ በጥቅሉ ውስጥ ይህ ቃል የእግዚአብሔርን ውሳኔ አስከትሎ ተገልጧልና።

እንግዲህ ከዚህ በላይ የተጠቀሱትን ሦስት ሮምጃዎች መሠረት አድርገን ሌሎችን ከእነርሱ ጋር ማዛመድ እንችላለን።

ለ) የድኅነት ቅደም ተከተል ውቅር

መጠራት፣ መጽደቅና መክበር ቋሚ የድኅነት ሮምጃዎች ናቸው፤ እንግዲህ በዚህ ላይ ምን ምን ሊጨመር ይችላል?

1. ንስሐ መግባትና ማመን

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ንስሐ ግቡ፤ በወንጌልም እመኑ» ብሎ አዘዘ፤ ሐዋርያው ጳውሎስም በኤፌሶን ስለነበረው አገልግሎቱ ሲናገር «... ወደ እግዚአብሔር ዘንድ ንስሐንና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ማመንን ለአይሁድና ለግሪክ ሰዎች እየመሰከርሁ በጉባኤም በየቤታችሁም አወራሁላችሁና አስተማርኋችሁ...» ብሎ በምን አኳኋን የክርስቶስን ትእዛዝ እንደፈጸመ ገለጠ፤ ማር. 1+15፤ ሐ.ሥ. 20+20-21።

እንግዲህ ንስሐ መግባትና እምነት የተያያዙ ናቸው፤ ሁለቱ በአንድነት ሲጠቀሱም ንስሐ መግባት ቀዳሚ ሮምጃ መሆኑን እናያለን።

ንስሐ መግባት ለእግዚአብሔር ጥሪ የሰው ትክክለኛ አጻፋ በመሆኑ በውቅሩ ከመጠራት በኋላ ይገኛል። ሐዋርያው ጳውሎስም «ሰው ያለ ሕግ ሥራ በእምነት እንዲጸድቅ እንቁጥራለንና»፤ «እንግዲህ በእምነት ከጸደቅን...»፤ «ነገር ግን ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ... በክርስቶስ እምነት እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ አምነናል» በማለት በጻፋቸው ጥቅሶች (ሮም 3+28፤ 5+1፤ ገላ. 2+16) ጽድቅ ከእምነት እንደሚመነጭ ስለሚታይና

እምነትም በድኅነት የሂደት ቅደም ተከተል ከመጽደቅ በፊት ስለሚገኝ፥ ንስሐ መግባትንና እምነትን፡-

መጠራት፥ ንስሐ መግባት፥ ማመን፥ መጽደቅ፥ መክበር በሚል የቅደም ተከተል ውቅር ልንገልጠው እንችላለን፡፡

2. ዳግመኛ መወለድ

ሰው ዳግመኛ ተወልዶ ያምናል ወይስ አምኖ ዳግመኛ ይወለዳል? እነዚህ ሁለት አሳቦች በምእመናን መካከል አሉና መልስ ከመስጠታችን በፊት፥ ዳግመኛ መወለድ እግዚአብሔር ከክርስቶስ ጋር ሕይወት የሰጠበት መንገድ ምሳሌ መሆኑን መገንዘብ ይገባል፤ ኤፌ. 2፥5፡ ኒቆሊሞስ፥ «ሰው ከሽመገለ በኋላ እንዴት ሊወለድ ይችላል? ሁለተኛ ወደ እናቱ ማሕፀን ገብቶ ይወለድ ዘንድ ይችላልን?» ብሎ በመጠየቁ (ዮሐ. 3፥4) የክርስቶስን ቃል እንደ ምሳሌ ሳይሆን፥ እንደ ቋሚ ቃል ሲያስተውለው ባለመቻሉ የክርስቶስን ማስጠንቀቂያ አልተረዳም፡፡ ዳግመኛ መወለድ ታላቅ ምሳሌ ቢሆንም፥ መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚጠቀምበት ልንጠቀምበት ይገባል፡፡ ዳግም ልደትን በሚከተለው ምዕራፍ በሰፊው እንመለከተዋለን፤ አሁን ግን ዳግመኛ መወለድ በውቅራችን ያለውን ስፍራ ለማወቅ አንዳንድ ጥቅሶችን እናያለን፡፡

«ለተቀበሉት ሁሉ ግን፥ በስሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው፤ እነርሱም (እነዚህም) ከእግዚአብሔር ተወለዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ ወይም ከወንድ ፈቃድ አልተወለዱም»፤ ዮሐ. 1፥12-13፡ ከዚህ ጥቅስ ሦስት ነጥቦችን ማተት ይገባል፡-

ሀ) ሰዎች ከእግዚአብሔር ዳግመኛ ይወለዳሉ፡፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፥ «ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም፡፡ ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ነው፤ ከመንፈስም የተወለደ መንፈስ ነው» ብሎ ሰው ከመንፈስ (ቅዱስ) ዳግመኛ መወለዱን በግልጽ አስተማረ፤ ዮሐ. 3፥5-6፡ እንደዚሁም ሐዋርያው ዮሐንስ በመልእክቱ ስድስት ጊዜ ዳግመኛ ስለ መወለድ ሲያስተምር ከእግዚአብሔር መሆኑን በግልጽ ተናገረ፤ 1ዮሐ. 2፥29፤ 3፥9፤ 4፥7፤ 5፥1፤ 5፥4፤ 5፥18፡፡

ለ) «እነርሱም ከእግዚአብሔር ተወለዱ እንጂ...» የሚለው አረፍተ ነገር እነዚህ ሰዎች ዳግመኛ የተወለዱት ካመኑ ባኋላ፥ ባመኑ ጊዜ ወይም ከማመናቸው በፊት ነው ተብሎ ሊተረጉም ይችላል፡፡ ይህ ጥቅስ ሰዎቹ ስላመኑ ዳግመኛ ተወለዱ ብሎ አይናገርም፤ በዚህ ፈንታ፥ «ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ ወይም ከወንድ ፈቃድ አልተወለዱም» ስለሚል፥ ዳግመኛ መወለድ ከሰው ባለመሆኑ ላይ የሚያተኩር ይመስላል፡፡ ዳግመኛ ስለ መወለድ የሚናገሩ ጥቅሶች ሁሉ ከእግዚአብሔር መሆኑን ሲገልጡ፥ የእግዚአብሔር ሥራ ለሰው እምነት መልስ ስለ መሆኑ ግን አንድም ፍንጭ አይሰጡም፡፡ በዚህም ፈንታ፥ «ከእግዚአብሔር የተወለደ ሁሉ ዓለምን ያሸንፋልና፤ ዓለምንም የሚያሸንፈው እምነታችን ነው» ከሚለው፥ ዓለምን የሚያሸንፈው እምነት፥ ሰው ዳግመኛ ከተወለደ በኋላ የሚያገኘው መሆኑ ግልጽ ነው፤ 1ዮሐ. 5፥4፡ ክርስቶስም፥ «ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊያይ አይችልም» በማለቱ ሰው የእግዚአብሔርን መንግሥት ሁኔታ ማስተዋል ባለመቻሉ ላይ አተኩረ፤ ዮሐ. 3፥3፡ በዚህ ምዕራፍ ስለ ዳግመኛ መወለድ ከተገለጠ በኋላ ግን እምነት የተሰቀለውን ክርስቶስን ይመለከታልና በእርሱ የዘለዓለም ሕይወት የሚገኝ መሆኑን ያስተምራል፤ ዮሐ. 3፥14-16፡፡ እንግዲህ ሰው ከማመኑ በፊት ዳግመኛ እንዲወለድ አስፈላጊ መሆኑ ይታያል፡፡ (5)

እውነት ነው ሐዋርያው ጴጥሮስ፡ «ዳግመኛ የተወለዳችሁት ከሚጠፋ ዘር አይደለም፤ በሕያውና ለዘለዓለም በሚኖር በእግዚአብሔር ቃል ከማይጠፋ ዘር ነው እንጂ» ብሏል፤ ያዕቆብም፡ «(እግዚአብሔር)... በእውነት ቃል አስቦ ወለደን» በማለቱ ለዳግም ልደት የእግዚአብሔር ቃል መሣሪያ እንደሆነ እንግዲህ፤ 1ጴጥ. 1፡23፤ ያዕ. 1፡18፡ የልደት ግብ ሰው ወደ ሕይወት እንዲገባ ማድረግ ነው፤ የዳግመኛ መወለድ ግብም እንደዚሁ ሰው እንዲያምን ማድረግ ነው ማለት ይቻላል። በዚህ አመለካከት ዳግመኛ መወለድና እምነት ጐን ለጐን የሚሄዱ ናቸው፤ ወይም መተንፈስ የልደት ፍጻሜ እንደ መሆኑ መጠን፡ እምነትም የዳግመኛ መወለድ ፍጻሜ ነው ማለት ይቻል ይሆናል። ሆኖም ሐዋርያት በምሳሌው የተጠቀሙት ይህን ለማስተማር አስበው እንደሆነ ርግጠኞች መሆን አንችልም።

ሐ) ዮሐንስ 1፡12-13ንም ሆነ ሌሎች ተመሳሳይ ጥቅሶችን ከቀሩት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ጋር ማዛመድ ይገባናል። ለምሳሌ ክርስቶስ «የላከኝ አብ ከሳበው በቀር ወደ እኔ ሊመጣ የሚችል የለም» በማለቱ፡ ንስሐ ከመግባትና ከማመን በፊት የአብ «የመሳብ ሁኔታ» እንዳለ ያሳያል፤ ዮሐ. 6፡44። ሐዋርያው ጳውሎስም፡ «በበደላችሁና በንጢአታችሁ ሙታን ነበራችሁ... እግዚአብሔር... በበደላችን ሙታን እንኳ በሆንን ጊዜ ከክርስቶስ ጋር ሕይወት ሰጠን» (ኤፌ. 2፡1-5) በማለቱ፡ በሰው ሕይወት የድኅነትን ሥራ የሚጀምረው እግዚአብሔር መሆኑ ይታያል። ስለዚህ ዳግመኛ መወለድን ከንስሐና ከእምነት በፊት በውቅራችን ላይ ማሳየት አመክንዮታዊ ነው።

በሌላ በኩል ግን ዳግመኛ መወለድን ከመጠራት በኋላ ማስቀመጥ አመክንዮታዊ ነው፤ ምክንያቱም ብዙዎች ቢጠሩም እንኳ በክርስቶስ እምነው በአዲስ ሕይወት መራመድ የሚችሉት ጥቂቶች ናቸውና ዳግመኛ መወለድ የመጠራት አንድ ክፍል እንደሆነ ማሳብ ይቻላል። እንግዲህ እስካሁን ድረስ በውቅራችን ላይ የሚገኙት፡- መጠራት፡ ዳግመኛ መወለድ፡ ንስሐ መግባት፡ ማመን፡ መጽደቅና መክበር ናቸው (6)።

3. መቀደስ

በአዲስ ኪዳን ሰው ካመነ በኋላ ብዙ ጊዜ እየተቀደሰና እየተለወጠ እንደሚሄድ ይታሰባል። ሆኖም ምእመናን በክርስቶስ የተቀደሱ ቅዱሳን ናቸው፤ ይህም የሚሆነው እግዚአብሔር በሚቈጥርላቸው መሠረት ነው፤ 1ቆሮ. 1፡2፤ 2ቆሮ. 1፡1፤ ኤፌ. 1፡1። ሐዋርያው፡ «የንጢአትንም ስርየት በእኔም በማመን በተቀደሱት መካከል ርስትን ያገኙ ዘንድ...» በማለቱ (ሐ.ሥ. 26፡17-18)፡ ምእመናን የንጢአትን ስርየትና ጽድቅን በማግኘታቸው የተቀደሱ መሆናቸው ይታያል፤ ስለዚህ መቀደስን (ደረጃው) በውቅሩ ላይ ከመጽደቅ በኋላ እናስቀምጠዋለን። መቀደስ እንደ አማች አኗኗር እስከ ሞት ድረስ የሚቀጥል ሲሆን፡ በውቅሩ ላይ የሚኖረው አቀማመጥ ከመክበር በፊት ይሆናል። እንግዲህ ውቅራችን እስካሁን ድረስ የሚከተለውን መልክ መያዝ ችሏል፡-

መጠራት፡ ዳግመኛ መወለድ፡ ንስሐ መግባት፡ ማመን፡ መጽደቅ፡ መቀደስ (ደረጃው)፡ መቀደስ (አኗኗር)፡ መክበር።

4. ልጅነትን ማግኘት፡ መንፈስ ቅዱስን መቀበልና መጽናት

ሰው ሲያምን ወዲያውኑ ይጸድቃል፤ ይቀደሳል፤ ወዲያውኑም የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖአልና (ዮሐ. 1፡12፤ ሮም 8፡16-17) የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ ይቀበላል፤ ሐ.ሥ. 2፡38፤ ሮም 8፡9፤ ገላ. 3፡2። ክርስቶስ፡ «እስከ መጨረሻ የሚጸና ግን እርሱ ይድናል» (ማር. 13፡13) ስላለ፡ መጽናትን

ከመክበር በፊት ማስቀመጥ አመክንዮታዊ ነው። እንግዲህ ውቅራችንን እንደሚከተለው ማሳየት እንችላለን፡-

መጠራት፡ ዳግመኛ መወለድ፡ ንስሐ መግባት፡ ማመን፡ መጽደቅ፡ መቀደስ (ደረጃው)፡ ልጅነትን ማግኘት፡ መንፈስ ቅዱስን መቀበል፡ መቀደስ (አኗኗር)፡ መጽናት፡ መክበር (7)።

ሐ) የድኅነት ቅደም ተከተል አምስት ክፍሎች

ድኅነትን ስናጠና የቅደም ተከተል ውቅሩን ከወሰንን በኋላ እያንዳንዱን ነጥብ መመርመር እንችላለን። ሆኖም ዐሥራ አንድ ነጥቦችን ብቻ በአምስት ክፍሉን በሚከተለው አኳኋን አስቀምጦን ብንመለከታቸው፡ የድኅነትን ዕቅድ በይበልጥ ማስተዋል እንችላለን። ይህን ስናደርግ ደግሞ ሁሉም ነገር የሚፈጸመው ሰው በክርስቶስ እንዲሆን ወይም በክርስቶስ በመሆኑ እንደሆነ ልንዘነጋ አይገባም።

1. ሰው እንዲያምን እግዚአብሔር የሚያከናውነው ሥራ

በዚህ ክፍል ሥራው የእግዚአብሔር ነውና ሰውን ወደ ድኅነት ያደርስዋል።

ሀ) ጥሪ፤ በዚህ አመለካከት ጥሪው ውጤታማ ጥሪ ነው፤ ውጤታማ የሚያደርገው ዳግም ልደት ነው።

ለ) ዳግም ልደት፤ ይህም ልቡናን መክፈትንና ፈቃድን መለወጥን ያጠቃልላል።

2. ሰው በእግዚአብሔር ጎይል የሚሰጠው አጻፋ

ሐ) ንስሐ፤ ንስሐ በእግዚአብሔር ሲሰጥ ሰው ራሱ ንስሐ ይገባል።

መ) እምነት፤ እምነት የእግዚአብሔር ስጦታ ሲሆን ሰው ራሱ ያምናል።

3. ሰው ካመነ በኋላ የሚያገኛቸው በረከቶች

ሰው በክርስቶስ ሲያምን፡ እግዚአብሔር እነዚህን አራት በረከቶች ወዲያውኑ ይሰጠዋል። አማኙ ወዲያውኑ ቢቀበላቸውም፡ በሕይወቱ ሁሉ እነርሱን እየተረዳ፡ እየተደነቀባቸው ይኖራል።

ሠ) ጽድቅ፤ በክርስቶስ ሞት የአማኙ ጎጠኦት ተደምስሷልና የክርስቶስ ጽድቅ በእምነቱ መሠረት ይቈጠራል።

ረ) የደረጃ ቅድስና፤ በእምነት በክርስቶስ በመሆኑ አማኙ ቅዱስ ነው።

ሰ) ልጅነት፤ በእምነቱ መሠረት አማኙ የእግዚአብሔር ልጅ ሆኗል።

ሸ) መንፈስ ቅዱስ፤ አማኙ በእምነቱ መሠረት መንፈስ ቅዱስን ይቀበላል።

4. ሰው ካመነ በኋላ በእግዚአብሔር ጎይል የሚራመድበት አዲስ አኗኗር

ሰው በአዲስ አኗኗር በመራመድ ሲደሰት እየተሰወጠ ይሄዳልና አካሄዱ የተሻለ ይሆናል። ሆኖም ያለ ክርስቶስ ምንም ማድረግ አይችልምና እግዚአብሔር ስለ በጎ ፈቃዱ መፈለግንም ማድረግንም በአማኙ ዘንድ ይሠራል።

በ) የአኗኗር ቅድስና፤ ይህም የጠባይ ለውጥንና መልካም ሥራን ያጠቃልላል።

ተ) ጽናት፤ የዓለም ተቃውሞ፡ የሥጋ ምኞትና የሰይጣን ፈተና ከባድ ቢሆኑም፡ አማኙ በእግዚአብሔር ጎይል እስከ መጨረሻ ይጸናል።

5. የድንበት የመጨረሻ ደረጃ

ክርስቶስ ወደ ዓለም ተመልሶ ሲመጣ እግዚአብሔር ምእመናንን ከሙታን የሰነሣቸዋልና (ወይም ምእመናን በክርስቶስ ዳግም ምጽአት ሕያዋን ከሆኑ በቅጽበት ዐይን ይለውጣቸዋል) ወደ ዘለዓለማዊ ሁኔታቸው ያስገባቸዋል።

ቸ) ክብር፤ ምእመናን ክርስቶስን ሲያዩ በትስብኦቱ በኩል ሙሉ በሙሉ ይከራቸውን (የእርሱን) መልክ ይመስላሉ፤ ከእግዚአብሔርና ከክርስቶስ ጋርም ለዘለዓለም በክብር ይኖራሉ፤ ሮም 8፥29-30።

ማስታወሻ

(1) ለምሳሌ Berkhof ገጽ 421 ይመ.

(2) Berkhof ገጽ 420 ይመ.

(3) የድንበት ቅደም ተከተል በላቲን Ordo Salutis በእንግሊዝኛ ደግሞ Order of Salvation ተብሎ ይጠራል።

(4) በዚህ ምዕራፍ የተጻፈው በአብዛኛው በRR ገጽ 704-711 የተመሠረተ ነው።

(5) ግሩደም በአንዳንድ የሃይማኖት መግለጫዎች «ዳግም መወለድ» የሚለው ቃል በቀላሉ በተለወጠ ሕይወት ውስጥ የሚታይ የዳግም ልደት ውጫዊ ማረጋገጫ፣ ማለትም ከሚያድን እምነት በኋላ በርግጥ የሚመጣ ማረጋገጫ ሆኖ እንደተገለጠ ተመልክቷል። በዚህ መሠረት «እንደገና መወለድ» ከአዲሱ ሕይወት መሰጠት የሚመነጭ ጠቅላላ የሕይወት ለውጥ ሆኖ ይታያል እንጂ፣ አዲስ ሕይወትን ከመስጠት ጋር ይያያዛል ተብሎ አይታሰብም። የ«ዳግም መወለድ»ን ትርጉም በዚህ መንገድ ማስተዋል ከተቻለ፣ ዳግም መወለድ ከሚያድን እምነት በኋላ መምጣቱ እውነት ይሆናል።

ይሁን እንጂ፣ ከእውነተኛው የመጽሐፍ ቅዱስ የቃላት አጠቃቀም ጋር በእጅጉ የሚስማማውን ቋንቋ መጠቀም ካለብን፣ «ዳግም መወለድ»ን መንፈሳዊ ሕይወት ለእኛ በሚሰጥበት ቅጽበታዊ የመጀመሪያ የእግዚአብሔር ሥራ ላይ ብንወስነው የተሻለ ነው። ከዚህ በመነሣት በሕይወታችን የሚታዩትን የዳግም ልደት ውጤቶችን ብቻ እንጂ ዳግም ልደትን ራሱን የማናየው መሆናችንን በጉሉሕ መግለጽ እንችላለን፤ Grudem ገጽ 703-704።

(6) ዳግመኛ መወለድ ከሚያድን እምነት በፊት ይመጣል በምንልበት ጊዜ ግን አብዛኛውን ጊዜ ሁለቱ ተጠጋግተው እንደሚመጡ፣ በተመሳሳይ ጊዜም የሚከሰቱ እንደሚመስለን ማሰብ አስፈላጊ ነው። እግዚአብሔር ውጤታማ ጥሪን ሲያቀርብልን፣ ዳግመኛ እንድንወለድ ያደርጋል። እኛም ለቀረበልን ጥሪ በእምነትና በንስሐ ምላሽ እንሰጣለን። እንግዲህ ከእኛ እይታ አንጻር በሁለቱ መካከል የጊዜ ልዩነት እንዳለ መናገር አስቸጋሪ ነው፤ ይህም የሚሆነው፣ በተለይ ዳግመኛ መወለድ በዐይናችን ልናየውና በአእምሯችንም እንኳ ልንረዳው የማንችል መንፈሳዊ ሥራ ከመሆኑ የተነሣ ነው፤ Grudem ገጽ 702።

(7) RR በድኅነት ቅደም ተከተል ውቅር ላይ የመንፈስ ቅዱስን ስጦታ አያስቀምጥም፤ ሆኖም ቅደም ተከተሉ እኛ የጸፍነውን ቅደም ተከተል የሚመስል ነው፡፡

Grudem የድኅነትን ቅደም ተከተል በገጽ 670 እንደሚከተለው ጽፏታል፡-

1. ምርጫ (ሰዎች እንዲድኑ የእግዚአብሔር ምርጫ)
2. የወንጌል ጥሪ (የወንጌልን መልእክት ማወጅ)
3. አዲስ ሕይወትን ማግኘት (ዳግመኛ መወለድ)
4. መሰወጥ (ንስሐና እምነት)
5. መጽደቅ (በሕግ ፊት ትክክለኛ አቋቋም)
6. ልጅነትን ማግኘት (ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብ መጨመር)
7. ቅድስና (ትክክለኛ ስኗኗር)
8. መጽናት (በክርስቲያንነት እስከ መጨረሻ መኖር)
9. ሞት (ከጌታ ጋር ለመኖር መሄድ)
10. ክብር (የትንሣኤን አካል መቀበል)